

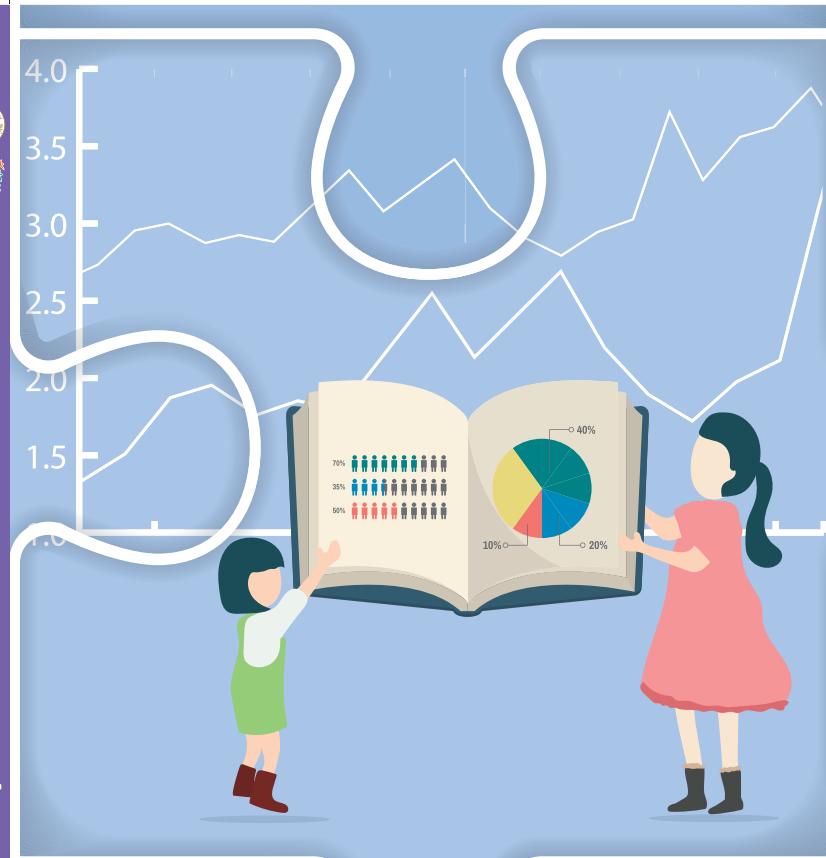
บ้าน โรงเรียน และโลกที่ 3
สภาพแวดล้อมที่ซับซ้อน
และท้าทายของเด็กซี-แอลฟา
ที่เราทุกคนต้องช่วยกันดูแลให้ดีที่สุด

It takes a village to raise a child.
(สุภาษิตแอฟริกัน)

Z-alpha in NUMBERS : ข้อมูลและสถิติของเจเนอเรชัน ซี-แอลฟา

นิพนธ์ ดาราวุฒิมมาประภรณ์ • ภูเบศร์ สมุทรจักร
จงจิตต์ ฤทธิรงค์ • วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์

มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม

Z-alpha in Numbers: ข้อมูลและสถิติของซี-แอลฟา

นิพนธ์ ดาราวุฒิมมาประภรณ์ • ภูเบศร์ สมุทรจักร
จงจิตต์ ฤทธิรงค์ • วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์

มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม

Z - alpha in NUMBERS :

ข้อมูลและสถิติของซี - แอลฟา

นิพนธ์ ดาราวุฒิมาประกรณ • ภูเบศร์ สมุทรจักร • จงจิตต์ ฤทธิรงค์ • วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์

Z- alpha in NUMBERS : ข้อมูลและสถิติของซี - แอลฟา

นิพนธ์ ดารารูฉิมมาประภรณ์, ภูเบศร์ สมุทรจักร, จงจิตต์ ฤทธิรงค์ และ วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

Z-alpha in NUMBERS: ข้อมูลและสถิติของซี-แอลฟา / นิพนธ์ ดารารูฉิมมาประภรณ์...[และคนอื่นๆ]. -- พิมพ์ครั้งที่ 1. - นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2563. (เอกสารทางวิชาการ/สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล; หมายเลข 506)

ISBN: 978-616-443-401-1

1. สถิติ -- ข้อมูลและตัวเลข. 2. เด็ก -- การเลี้ยงดู. 3. พัฒนาการของเด็ก. 4. เด็ก -- ความสัมพันธ์ในครอบครัว. 5. ทักษะชีวิต -- เด็ก. I. นิพนธ์ ดารารูฉิมมาประภรณ์. II. ภูเบศร์ สมุทรจักร. III. จงจิตต์ ฤทธิรงค์. IV. วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์

V. มหาวิทยาลัยมหิดล. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. VI. ชื่อเรื่อง: ข้อมูลและสถิติของซี-แอลฟา.

VII. ชื่อชุด.

QA276.4 ซ351 2563

ปก/รูปเล่ม
พิมพ์ครั้งที่ 1
จำนวนพิมพ์

บ้านท้ายซอยติโฮน
กุมภาพันธ์ 2563
200 เล่ม

สนับสนุนการจัดพิมพ์

สำนักสนับสนุนสุขภาพเด็ก เยาวชน และครอบครัว (สำนัก 4)
กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
อาคารศูนย์เรียนรู้สุขภาพ 99/8 ซอยงามดูพลี แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กทม. 10120
โทรศัพท์ 02-343-1500 โทรสาร 02-343-1501
e-mail : info@thaihealth.or.th
Website : www.thaihealth.or.th

จัดพิมพ์

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
999 ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ศาลายา พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
โทรศัพท์ 0-2441-0201-4 โทรสาร 0-2441-9333
Website : http://www.ipsr.mahidol.ac.th

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์เดือนตุลา
39/205-206 ซอยวิภาวดีรังสิต 84 แขวงสนามบิน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ 02-996-7392-4 โทรสาร 02-996-7395
e-mail : octoberprint50@yahoo.com

คำนำ

รายงานข้อมูลและสถิติของประชากรเจนเนอเรชันซี-แอลฟา ฉบับที่อยู่ในมือท่านขณะนี้ เป็นการรวบรวมข้อมูลและสถิติสำคัญจากข้อค้นพบของโครงการวิจัย “ยุวชนนิเวศของประชากรเจนเนอเรชันซี-แอลฟาในประเทศไทย” (Child Ecology of Thai Z-alpha Generation) ดำเนินการโดย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับ สถาบันแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล สนับสนุนทุนวิจัยโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักสนับสนุนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว (สำนัก 4) เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมของเด็กเจนเนอเรชันซี-แอลฟา 3 พื้นที่ ได้แก่ (1) พื้นที่บ้าน ซึ่งเกี่ยวข้องกับโครงสร้างครัวเรือน สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน (2) พื้นที่โรงเรียน สะท้อนภาพการเตรียมความพร้อมของโรงเรียน ในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ของเด็ก และ (3) พื้นที่ที่ 3 ซึ่งเป็นพื้นที่อื่นๆ นอกเหนือจากบ้านและโรงเรียนที่เด็กเจนเนอเรชันซี-แอลฟา สัมผัสและดำเนินชีวิต ทั้งพื้นที่ออนไลน์ และพื้นที่ออฟไลน์ ซึ่งความเป็นไปของทั้ง 3 พื้นที่นี้ จะมีความสำคัญต่อการหล่อหลอมลักษณะอันเฉพาะของเจนเนอเรชันซี-แอลฟาต่อไป

หนังสือเล่มนี้ มุ่งที่จะนำเสนอข้อมูลและสถิติของโครงการวิจัยฯ โดยไม่เขียนบรรยาย เป็นเรื่องราวที่ยาวนัก เพื่อความกระชับในการนำเสนอข้อค้นพบ และความสะดวกในการมองภาพรวมของผลการศึกษาในเชิงปริมาณ ทั้งนี้ โครงการวิจัยฯ ได้มีการจัดทำหนังสือที่เรียบเรียง เป็นเรื่องราวของแต่ละพื้นที่แยกไว้ต่างหากอยู่แล้ว

นิพนธ์ ดาราวุฒิมาประกรณ์
ภูเบศร์ สมุทรจักร
จงจิตต์ ฤทธิรงค์
วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์

โครงการวิจัย ยุวชนนิเวศของประชากรรุ่นซี - แอลฟาในประเทศไทย (Child Ecology Of Thai Z - alpha Generation) ซึ่งสนับสนุนทุนวิจัยโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ผลิตชุดหนังสือเพื่อสะท้อนข้อมูลในมิติต่างๆ ของเด็กเจนเอเรชั่นซี - แอลฟา 4 เล่ม ได้แก่

1. “เปิดบ้านเด็กซี - แอลฟา”
สามารถดาวน์โหลดไฟล์หนังสือได้ที่
www.ipsr.mahidol.ac.th

2. “ทักษะในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน - โรงเล่นของเด็กซี - แอลฟา”
สามารถดาวน์โหลดไฟล์หนังสือได้ที่
www.ipsr.mahidol.ac.th

3. “โลกที่ 3 ของซี - แอลฟา”
สามารถดาวน์โหลดไฟล์หนังสือได้ที่
www.ipsr.mahidol.ac.th

4. “Z - alpha in NUMBERS: ข้อมูลและสถิติของเจนเอเรชั่นซี - แอลฟา”
สามารถดาวน์โหลดไฟล์หนังสือได้ที่
www.ipsr.mahidol.ac.th

สารบัญ

คำนำ	ก
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ข
สารบัญรูป	ง
นิยามศัพท์	ช
บทนำ	1
การเลือกโรงเรียน	8
ขั้นตอนการเก็บข้อมูล	10
ผลการเก็บข้อมูล	10
เด็กซี - แอลฟาในพื้นที่บ้าน	13
ลักษณะทางประชากรและรูปแบบครอบครัว	13
บรรยากาศในครอบครัวของเด็กซี - แอลฟา	18
พัฒนาการและการเลี้ยงดูเด็กอายุ 3 - 5 ปี	24
พฤติกรรมและการเลี้ยงดูเด็กอายุ 6 - 14 ปี	28
พฤติกรรมของเด็กอายุ 6 - 14 ปี และทักษะในศตวรรษที่ 21	42
โรงเรียนของเด็กซี - แอลฟา	45
การใช้เวลาในพื้นที่ที่ 3 (พื้นที่อื่นๆ นอกเหนือจากบ้าน และโรงเรียน ทั้งพื้นที่ออนไลน์ และออฟไลน์)	61
บรรณานุกรม	82
ดัชนีค้นคำ	88

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	แสดงรายละเอียดจำนวนประชากรผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัดต่อหัว ของจังหวัดเป้าหมายในการเก็บข้อมูล	5
ตารางที่ 2	จำนวนโรงเรียนและจำนวนเด็กนักเรียนทั้งหมดเปรียบเทียบกับเป้าหมาย จำแนกเป็นรายจังหวัด ประเภทโรงเรียน และพื้นที่ศึกษา	7
ตารางที่ 3	จำนวนตัวอย่างเด็กนักเรียนจำแนกตามสังกัดโรงเรียนและจังหวัด	8
ตารางที่ 4	จำนวนตัวอย่างที่สัมภาษณ์ได้ จำแนกเป็นรายจังหวัด พื้นที่ศึกษา และกลุ่มอายุ	11
ตารางที่ 5	ลักษณะทางประชากรและระดับการศึกษาของเด็กซี - แอลฟา	14
ตารางที่ 6	ลักษณะทางประชากรและเศรษฐกิจของผู้ดูแลหลัก	16
ตารางที่ 7	การประเมินพัฒนาการเด็ก 3-5 ปีจำแนกตามพื้นที่ (ร้อยละ)	25
ตารางที่ 8	พฤติกรรมที่ดีด้านอารมณ์ จำแนกตามวิธีการเลี้ยงดู	39
ตารางที่ 9	ความรุนแรงโดยสมาชิกครอบครัว	40
ตารางที่ 10	ระยะเวลาที่เด็กซี - แอลฟา ใช้เฟซบุ๊กต่อครั้ง จำแนกตามจังหวัด	67
ตารางที่ 11	ระยะเวลาที่เด็กซี - แอลฟา ใช้เกมออนไลน์ต่อครั้ง จำแนกตามจังหวัด	68
ตารางที่ 12	ระยะเวลาที่เด็กซี - แอลฟา ใช้ยูทูปต่อครั้ง จำแนกตามจังหวัด	69
ตารางที่ 13	จำนวนครั้งที่เด็กซี - แอลฟา ใช้เฟซบุ๊กต่อวัน จำแนกตามจังหวัด	69
ตารางที่ 14	จำนวนครั้งที่เด็กซี - แอลฟา เล่นเกมออนไลน์ต่อวัน จำแนกตามจังหวัด	70
ตารางที่ 15	จำนวนครั้งที่เด็กซี - แอลฟา ใช้ยูทูปต่อวัน จำแนกตามจังหวัด	70
ตารางที่ 16	กิจกรรมสำหรับเด็กซี - แอลฟา และครอบครัว จำแนกตามพื้นที่	81

สารบัญรูป

รูปที่ 1	กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย “ยูวชนนิเวศของประชากรเจนเอเรชั่นซี - แอลฟา ในประเทศไทย (Child Ecology of Thai Z - alpha)	4
รูปที่ 2	แสดงพื้นที่จังหวัดตัวแทนในการเก็บข้อมูลการศึกษา ยูวชนนิเวศของประชากรเจนเอเรชั่นซี - แอลฟา	6
รูปที่ 3	แสดงรายละเอียดชุดข้อมูลในแต่ละกลุ่มประชากร	11
รูปที่ 4	รูปแบบครอบครัวของเด็กซี - แอลฟา	15
รูปที่ 5	ความพอเพียงของรายได้ จำแนกตามรูปแบบครัวเรือนพ่อ และแม่เลี้ยงเดี่ยวและครัวเรือนข้ามรุ่น	17
รูปที่ 6	ความพอเพียงของรายได้ จำแนกตามรูปแบบครัวเรือนเลี้ยงเดี่ยว	18
รูปที่ 7	บรรยากาศในครอบครัวของเด็กซี - แอลฟา	19
รูปที่ 8	บ้านน่าน้อยที่สุด	20
รูปที่ 9	บ้านน่าน่าหวง	20
รูปที่ 10	สภาพแวดล้อมในครอบครัว จำแนกตามรูปแบบครอบครัว (ค่าเฉลี่ย)	21
รูปที่ 11	ความเชื่อมั่นแน่น จำแนกตามรูปแบบครอบครัว	22
รูปที่ 12	การแสดงออก จำแนกตามรูปแบบครอบครัว	22
รูปที่ 13	สภาพแวดล้อมในครอบครัว จำแนกตามพื้นที่การอยู่อาศัย (ค่าเฉลี่ย)	23
รูปที่ 14	สภาพแวดล้อมด้านการแสดงออก จำแนกตามพื้นที่อยู่อาศัย (ค่าเฉลี่ย)	23
รูปที่ 15	เด็ก 3 - 5 ปีที่มีพัฒนาการสมวัย (ร้อยละ)	24
รูปที่ 16	เด็ก 3 - 5 ปีที่มีพัฒนาการสมวัย จำแนกตามพัฒนาการรายด้านและเพศ (ร้อยละ)	26

รูปที่ 17	เด็ก 3-5 ปีที่มีพัฒนาการผ่านเกณฑ์ จำแนกตามพัฒนาการรายด้านและพื้นที่อยู่อาศัย (ร้อยละ)	26
รูปที่ 18	เด็ก 3-5 ปีที่มีพัฒนาการสมวัย จำแนกตามพัฒนาการรายด้านและรูปแบบครอบครัว (ร้อยละ)	27
รูปที่ 19	รูปแบบการเลี้ยงดูเด็กอายุ 3-5 ปี ประเมินโดย Parenting Scale (ค่าเฉลี่ย)	28
รูปที่ 20	เด็กอายุ 6-14 ปีที่มีความเสี่ยงและปัญหาพฤติกรรม (ร้อยละ)	29
รูปที่ 21	เด็ก 6-14 ปีที่อยู่ในกลุ่มปกติ จำแนกพฤติกรรมและเพศ (ร้อยละ)	30
รูปที่ 22	เด็ก 6-14 ปีที่อยู่ในกลุ่มปกติ จำแนกตามพฤติกรรมและพื้นที่อยู่อาศัย (ร้อยละ)	30
รูปที่ 23	เด็ก 6-14 ปีที่มีพฤติกรรมเสี่ยง/มีปัญหาด้านความประพฤติก/เกเร จำแนกตามพื้นที่อยู่อาศัย (ร้อยละ)	31
รูปที่ 24	เด็ก 6-14 ปีที่อยู่ในกลุ่มปกติ จำแนกตามพฤติกรรมและรูปแบบครอบครัว (ร้อยละ)	32
รูปที่ 25	เด็ก 6-14 ปีที่มีความเสี่ยง/ปัญหาด้านอารมณ์ จำแนกตามรูปแบบครอบครัว	33
รูปที่ 26	เด็ก 6-14 ปีที่มีความเสี่ยง/ปัญหาด้านความประพฤติก/เกเร จำแนกตามรูปแบบครอบครัว	34
รูปที่ 27	เด็ก 6-14 ปีที่มีความเสี่ยง/ปัญหาด้านพฤติกรรมอยู่นิ่ง/สมาธิสั้น จำแนกตามรูปแบบครอบครัว	34
รูปที่ 28	เด็ก 6-14 ปีที่มีความเสี่ยง/ปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน จำแนกตามรูปแบบครอบครัว	35
รูปที่ 29	การอบรมเลี้ยงดูเด็ก 6-14 ปี จำแนกตามรูปแบบครอบครัว (ร้อยละ)	36
รูปที่ 30	การเลี้ยงดูเด็กอายุ 6-14 ปี จำแนกตามการศึกษาของผู้ดูแลหลัก (ร้อยละ)	36
รูปที่ 31	การเลี้ยงดูเด็กอายุ 6-14 ปี ที่สัมพันธ์กับระดับการศึกษาของผู้ดูแล และ/หรือรูปแบบครอบครัว	37
รูปที่ 32	การชมเด็ก 6-14 ปีเมื่อทำดี จำแนกตามความเพียงพอของรายได้ครัวเรือน (ร้อยละ)	38

รูปที่ 33	เด็กที่มีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มปกติ จำแนกรูปแบบการเลี้ยงดูและความถี่ในการปฏิบัติต่อเด็ก	39
รูปที่ 34	เด็กคิดว่าการถูกลงโทษเป็นสิ่งที่ถูกต้อง (ร้อยละ)	41
รูปที่ 35	ร้อยละของเด็กที่มีภักดีด้วยวัตถุ จำแนกตามลักษณะครัวเรือน	42
รูปที่ 36	ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและทักษะศตวรรษที่ 21	43
รูปที่ 37	จำนวนนักเรียน จำแนกตามกลุ่มอายุและสังกัดโรงเรียน ปี พ.ศ. 2560	45
รูปที่ 38	โรงเรียนจำแนกตามสังกัด ปี พ.ศ. 2560	46
รูปที่ 39	จำนวนเด็กซี - แอลฟา ในกลุ่มตัวอย่างของแต่ละพื้นที่	47
รูปที่ 40	เพศและอายุของเด็กซี - แอลฟา	48
รูปที่ 41	รายได้ครัวเรือนของเด็กซี - แอลฟา ต่อเดือน จำแนกตามช่วงชั้นการเรียนรู้	48
รูปที่ 42	กิจกรรมในห้องเรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิด	49
รูปที่ 43	ทักษะชีวิตและอาชีพ จำแนกตามช่วงชั้นการเรียนรู้	50
รูปที่ 44	ทักษะสื่อสาร จำแนกตามช่วงชั้นการเรียนรู้	50
รูปที่ 45	ทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม จำแนกตามช่วงชั้นการเรียนรู้	51
รูปที่ 46	ทักษะการเรียนรู้ จำแนกตามช่วงชั้นการเรียนรู้	52
รูปที่ 47	ทักษะการร่วมมือ จำแนกตามช่วงชั้นการเรียนรู้	52
รูปที่ 48	ทักษะการใช้สารสนเทศและสื่อ จำแนกตามช่วงชั้นการเรียนรู้	53
รูปที่ 50	กิจกรรมนอกห้องเรียนของเด็กซี - แอลฟาในศตวรรษที่ 21	54
รูปที่ 51	กิจกรรมที่ครูพาเด็กซี - แอลฟา ไปทำนอกโรงเรียน	54
รูปที่ 52	บรรยากาศในโรงเรียนของเด็กซี - แอลฟา	55
รูปที่ 53	คุณสมบัติที่เด็กซี - แอลฟา ควรจะมีตามความคิดเห็นของครู	56
รูปที่ 54	ทักษะชีวิตและอาชีพของเด็กซี - แอลฟา	56
รูปที่ 55	ทักษะสร้างสรรค์ และนวัตกรรมตามสังกัดของโรงเรียน	57
รูปที่ 56	ทักษะการเรียนรู้ตามสังกัดโรงเรียน	58
รูปที่ 57	ทักษะการร่วมมือตามสังกัดโรงเรียน	58
รูปที่ 58	ทักษะการใช้สารสนเทศและสื่อตามสังกัดของโรงเรียน	59

รูปที่ 59	ทักษะการเคารพความแตกต่างตามสังกัดโรงเรียน	60
รูปที่ 60	ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของเด็กซี - แอลฟา	60
รูปที่ 61	การครอบครองอุปกรณ์เทคโนโลยีของเด็กซี - แอลฟา	61
รูปที่ 62	การใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กซี - แอลฟา จำแนกตามจังหวัด - เขตในเมือง และรอบนอก	62
รูปที่ 63	การใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กซี - แอลฟา จำแนกตามรูปแบบครัวเรือน	62
รูปที่ 64	การใช้เวลาของเด็กซี - แอลฟา ในกรุงเทพฯ	63
รูปที่ 65	การใช้เวลาของเด็กซี - แอลฟา นอกเมือง	64
รูปที่ 66	ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ที่เด็กซี - แอลฟาใช้ จำแนกตามระดับการศึกษา	65
รูปที่ 68	การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเด็กซี - แอลฟา ตามจำนวนครั้งที่เล่นต่อวัน	66
รูปที่ 69	การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเด็กซี - แอลฟา ตามระยะเวลาที่เล่นต่อวัน (นาที)	67
รูปที่ 70	เนื้อหา YouTube ที่เด็กซี - แอลฟา ชอบดู	71
รูปที่ 71	เนื้อหาเกมออนไลน์ ของเด็กซี - แอลฟา	72
รูปที่ 72	ผู้ตั้งเงื่อนไข และจำกัดการใช้สื่อสังคมของเด็กซี - แอลฟา	73
รูปที่ 73	ปริมาณการใช้สื่อสังคมของผู้ดูแลเด็กซี - แอลฟา	74
รูปที่ 74	จำนวนและลักษณะทางประชากรเศรษฐกิจและสังคม ของเด็กซี - แอลฟา ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงการใช้เฟซบุ๊ก	75
รูปที่ 75	จำนวนและลักษณะทางประชากรเศรษฐกิจและสังคม ของประชากรเด็กซี - แอลฟา ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงการดูยูทูบ	76
รูปที่ 76	จำนวนและลักษณะทางประชากรเศรษฐกิจและสังคม ของเด็กซี - แอลฟา ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงการเล่นเกมออนไลน์	77
รูปที่ 77	ภาพรวมความเสี่ยงจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเด็กซี - แอลฟา	78
รูปที่ 78	ปัญหาอันดับ 1 ด้านสภาพแวดล้อมของชุมชนที่อยู่อาศัย ของเด็กซี - แอลฟา จำแนกตามจังหวัด	79
รูปที่ 79	พื้นที่สาธารณะของเด็กซี - แอลฟา	80

นิยามศัพท์

นิยามคำศัพท์พื้นที่บ้าน

ผู้ดูแล หมายถึง บุคคลที่ใช้เวลาและมีส่วนในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ของเด็กมากที่สุด

MICs หมายถึง ข้อมูลสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย (The Multiple Indicator Cluster Survey: MICs)

รูปแบบครัวเรือน

พ่อแม่และบุตร

หมายถึง ครัวเรือนที่ประกอบด้วย พ่อแม่ และบุตรเท่านั้น

ครัวเรือน 3 รุ่น

หมายถึง ครัวเรือนที่มีสมาชิกในครอบครัวอย่างน้อย พ่อแม่ บุตร และญาติคนอื่น เช่น ปู่ย่า ตายาย อาศัยอยู่ร่วมกัน

ครัวเรือนพ่อ/แม่เลี้ยงเดี่ยว

หมายถึง ครัวเรือนที่พ่อหรือแม่อาศัยอยู่กับบุตร ซึ่งอาจมีสมาชิกครัวเรือนคนอื่นๆ อาศัยอยู่ด้วย

ครัวเรือนข้ามรุ่น

หมายถึง ครัวเรือนที่ปู่ย่า ตายาย อาศัยอยู่กับหลานเท่านั้น

ครัวเรือนญาติอื่นๆ

หมายถึง ครัวเรือนที่เด็กอาศัยอยู่กับสมาชิกครอบครัวซึ่งไม่ใช่พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1) แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual: DSPM) ในการศึกษานี้ ใช้สำหรับเก็บข้อมูลเด็กอายุ 3 - 5 ปี โดยจะมีอุปกรณ์ช่วยในการประเมินพัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุที่แตกต่างกัน เพื่อประเมินพัฒนาการใน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเคลื่อนไหว (Gross Motor: GM)
2. ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา (Fine Motor: FM)
3. ด้านการเข้าใจภาษา (Receptive Language: RL)
4. ด้านการใช้ภาษา (Expressive Language: EL) และ
5. ด้านการช่วยเหลือตัวเองและสังคม (Personal and Social: PS)

ผลการประเมินประกอบด้วย มีพัฒนาการสมวัย และพัฒนาการสงสัยล่าช้า โดยพิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนด DSPM เป็นเครื่องมือที่ถูกพัฒนาโดยโครงการการพัฒนาเครื่องมือในการคัดกรองและประเมินความผิดปกติของพัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัย (0 - 5 ปี) ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความไว ความจำเพาะ และความสอดคล้องของเครื่องมือ (สมัย ศิริทองถาวร, 2561)

2) แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (The Strengths and Difficulties Questionnaire: SDQ) ฉบับภาษาไทย ในการศึกษานี้ ใช้สำหรับเก็บข้อมูลเด็กอายุ 6 - 14 ปี โดยเป็นข้อคำถามให้ผู้ปกครองตอบจำนวน 25 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบให้เลือกตอบ 3 ระดับ ได้แก่ ไม่จริง จริงบ้าง และจริงแน่นอน สามารถใช้ประเมินพฤติกรรมเด็กที่เป็นจุดแข็ง คือความสามารถทางสังคม และประเมินพฤติกรรมที่เป็นจุดอ่อนได้ 4 ด้าน ดังนี้ ปัญหาด้านอารมณ์ ปัญหาพฤติกรรมเกรี้ยว/ความประพฤติ ปัญหาพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้น และปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก SDQ ได้ผ่านการทดสอบความเที่ยงและความตรงของเครื่องมือมาแล้วทั้งจากต้นฉบับภาษาเยอรมัน และฉบับภาษาไทย รวมถึงผ่านการทดสอบจากงานวิจัยของหลายประเทศที่ได้มีการนำเครื่องมือนี้มาใช้ (Frick, 1996; Goodman, 1997; Vostanis, 2006; Woerner et al., 2004; ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์, สุภาวดี นวลมณี, อภิชัย มงคล, พรรณพิมล วิปุลากร และโวฟกัง เวิร์นเนอร์, 2554)

3) แบบสอบถามรูปแบบการเลี้ยงดูเด็กเล็กอายุ 3-5 ปี (Parenting Scale: PS) เป็นแบบประเมินลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของผู้ดูแลเด็ก จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ Laxness over activity และ Verbosity ลักษณะข้อคำถามให้เลือกตอบตามระดับ 7 ระดับ แบบประเมิน Parenting scale ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นด้วยวิธีการวัดความสอดคล้องภายในของข้อคำถาม (Internal consistency) และผ่านการทดสอบซ้ำ (Test - retest reliability) (Arnold, 1993)

4) แบบประเมินรูปแบบการเลี้ยงดู Alabama Parenting Questionnaire (APQ) ฉบับภาษาไทย เป็นแบบประเมินการเลี้ยงดูเด็กของผู้ดูแล ที่มีการใช้แพร่หลายทั้งในประเทศ วัฒนธรรมตะวันตก และตะวันออก ได้แก่ คาทาลัน จีน ไครเอเชีย ดัตช์ ฝรั่งเศส เยอรมัน กรีก นอร์เวย์ อิตาลี โปรตุเกส โปแลนด์ เปอร์เซีย โรมานี สเปน และเวียดนาม (เอพิณา คำออน และ มานิต ศรีสุรภานนท์, 2562)

แบบประเมิน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 42 ข้อ แบ่งเป็นการประเมินการเลี้ยงดูทางบวกและการเลี้ยงดูทางลบ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ การประเมินการเลี้ยงดูทางบวก คือ (1) บทบาทการเป็นพ่อแม่ที่ดี (Positive parenting practices) (2) การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ (Parental involvement) การประเมินการเลี้ยงดูทางลบ คือ (3) การขาดการดูแล/สั่งสอนของพ่อแม่ (Poor parental monitoring/supervision) (4) การใช้กฏระเบียบแบบไม่เคร่งครัด (Inconsistent discipline) (5) การลงโทษทางร่างกาย (Corporal punishment) และด้านอื่นๆ คือ (6) การใช้กฏระเบียบแบบอื่นๆ (Other discipline) (Frick, 1996)

สำหรับฉบับภาษาไทยได้มีการทดสอบความถูกต้อง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) จากการศึกษาของเอพิณา คำออน และ มานิต ศรีสุรภานนท์ (2562) ทำการทดสอบเครื่องมือจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน พบว่าค่าความสอดคล้องภายใน (Cronbach's alpha) ของแบบประเมินใน 6 ด้าน มีค่าระหว่าง 0.6 - 0.8 และได้ทดสอบความถูกต้องด้วยค่า Convergent validity โดยเปรียบเทียบกับแบบประเมิน SDQ ฉบับภาษาไทย พบว่ามีความเที่ยงตรงด้านโครงสร้างของแบบประเมิน

5) แบบประเมินสภาวะแวดล้อมในครอบครัว (Family Environment Scale: FES) The Real Form (Form R) เป็นแบบประเมินที่มีการแปลเป็นภาษาไทยแล้ว ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 27 ข้อ แบ่งได้เป็น 3 ด้านคือ การยึดเหนี่ยวทางจิตใจ (Cohesion) การแสดงออก (Expression) และความขัดแย้ง (Conflict) ซึ่งการยึดเหนี่ยวทางจิตใจ (cohesion) ซึ่งแสดงถึงความรักของสมาชิกในครอบครัวที่มีต่อกัน การแสดงออกของสมาชิกในครอบครัว (expressiveness) หมายถึงสมาชิกในบ้านมีอิสระสามารถแสดงความคิดเห็นหรือปฏิบัติต่อกัน และความขัดแย้งระหว่างสมาชิกครอบครัว (conflict) ซึ่งสะท้อนบรรยากาศความอบอุ่นในบ้าน ลักษณะข้อคำถามให้เลือกตอบว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่ แบบประเมิน Form R คือ แบบประเมินที่วัดสภาวะแวดล้อมในปัจจุบัน เนื่องจากแบบประเมินมีแบบวัดสำหรับ

วัดสภาวะแวดล้อมในอุดมคติ (The Ideal Form: Form I) และสภาวะแวดล้อมที่คาดหวัง (The Expectation Form: Form E) แบบประเมินผ่านการทดสอบซ้ำเพื่อหาความเชื่อมั่น (Test-retest reliability) และความถูกต้องเชิงโครงสร้าง (Content/construct validity) ค่าเฉลี่ยเป็นคะแนนระหว่าง 0-9 ที่ไม่มีหน่วยใช้เพื่อเปรียบเทียบบรรยากาศสภาพแวดล้อมในครอบครัวระหว่างกลุ่มที่สนใจ

นิยามคำศัพท์พื้นที่โรงเรียน

ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ทักษะที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความก้าวหน้าสู่โลกแห่งอนาคต โดยอาศัยกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับสังคมโลก การบูรณาการด้านการเรียนการสอนที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ การส่งเสริมประสบการณ์ใหม่ๆ โดยเน้นไปที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะผ่านการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) (วิจารณ์ พานิช, 2556) ซึ่งหนังสือเรื่อง “ทักษะในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน-โรงเรียนของเด็กเจนซี-แอลฟา” นี้ มีทั้งสิ้น 7 ทักษะอันได้แก่ 1) ทักษะชีวิตและอาชีพ 2) ทักษะการสื่อสาร 3) ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม 4) ทักษะการเรียนรู้ 5) ทักษะการร่วมมือ 6) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และ 7) ทักษะการเคารพความแตกต่างหลากหลาย และการไม่นิยมความรุนแรง (อ้างอิงมาจากงานวิจัยในประเทศไทยของ อัครเดช นีละโยธิน (2559) เรื่องตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง)

คะแนนทักษะในศตวรรษที่ 21 และเกณฑ์การตัดสิน งานวิจัยของอัครเดช นีละโยธิน (2559) วัดระดับคะแนนทักษะในศตวรรษที่ 21 ออกเป็น 5 ระดับการวัด และใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย (Mean) 3 หรือ 60/40 เป็นจุดตัดว่า คะแนนผ่าน/ไม่ผ่าน และผ่านที่ค่าเฉลี่ยเท่าไร ซึ่งหนังสือเล่มนี้ใช้ฐานคิดเดียวกันกับงานวิจัยของอัครเดช นีละโยธิน (2559) เพียงแต่คณะผู้วิจัยต้องการทราบลงในรายละเอียดจึงทำการวัดจากคะแนนดิบ และแบ่งเกณฑ์คะแนนออกเป็น 3 ช่วงได้แก่ 1) คะแนนระดับต่ำ 0-33 คะแนน 2) คะแนนระดับกลาง 34-67 คะแนน และ 3) คะแนนระดับสูงมากกว่า 68 คะแนนขึ้นไป เพื่อให้เห็นภาพคะแนนที่ละเอียดและสะท้อนความเป็นจริงมากขึ้น

กระบวนการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กรรมวิธีหรือลำดับการกระทำ ซึ่งดำเนินต่อเนื่องกันไปจนสำเร็จลง ณ ระดับหนึ่ง เป็นกระบวนการคิดของสมองซึ่งมีความสามารถในการคิดได้หลากหลาย และแปลกใหม่ จนนำไปสู่การคิดค้นและสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่หรือการริเริ่มในทางที่ดี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ซึ่งหนังสือเล่มนี้ได้แบ่งกระบวนการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ 3 ประการ ที่มีส่วนในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน อันได้แก่ 1) กิจกรรมในห้องเรียน 2) กิจกรรมนอกห้องเรียน และ 3) บรรยากาศในโรงเรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (Shechtman & others, 2016) และด้วยเหตุนี้ที่มวิจัยจึงพิจารณาเกณฑ์การวัดระดับคะแนนของกระบวนการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นเช่นเดียวกับเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาคะแนนทักษะในศตวรรษที่ 21

บทนำ

Generation หรือที่เรามักเรียกกันสั้นๆ ว่า “Gen” เป็นอีกหนึ่งรูปแบบทางสังคมที่ใช้แบ่งกลุ่มคนตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตาม ในทางรุ่นประชากรศึกษา (Generational study) ซึ่งอิงทฤษฎีรุ่นประชากร (Theory of Generations) (Mannheim, 1952) กำหนดช่วงระยะเวลา 20 ปีสำหรับประชากรแต่ละรุ่น ซึ่งหากอนุโลมตามช่วงระยะเวลาดังกล่าว และกำหนดให้ประชากรเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) สิ้นสุดที่ พ.ศ. 2546 ตามนิยามเจนเนอเรชันวาย ของ Howe และ Strauss (2000) ซึ่งโดยทั่วไป Generation ที่เรามักจะได้ยินการแบ่งกลุ่มเจนเนอเรชัน ออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) Generation Baby Boomer (เกิดระหว่าง พ.ศ. 2491 - 2505) 2) Generation X (เกิดระหว่าง พ.ศ. 2506 - 2526) 3) Generation Y (เกิดระหว่าง พ.ศ. 2527 - 2546) และ 4) Generation Z (เกิดระหว่าง พ.ศ. 2547 - 2566) ซึ่ง ณ พ.ศ. 2562 นี้ ยังเกิดไม่ครบเจนเนอเรชัน งานวิจัยครั้งนี้จึงอนุโลมเรียกประชากรเจนเนอเรชันซี ที่เกิดมาครั้งแรก (พ.ศ. 2547 - 2556) และสามารถเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาได้ว่า เจเนอเรชันซี - แอลฟา (Z - α) alpha ซึ่ง ณ ปี 2562 ซึ่งเป็นปีที่เก็บข้อมูล จะมีอายุระหว่าง 6 - 15 ปี ส่วนเจนเนอเรชัน ซี - เบต้า (Z - β) จะหมายถึงประชากรที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2557 - 2566 ซึ่งรวมประชากรที่ยังไม่เกิด ประชากรเจนเนอเรชันซี - แอลฟา จะเริ่มเข้ามา มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงและรับผิดชอบต่อสังคมและเศรษฐกิจไทยในอีก 15 - 20 ปีข้างหน้า เนื่องจากจะมีอายุเข้าเกณฑ์ที่จะเป็นวัยแรงงาน ซึ่งจะมีส่วนหนึ่งโดยเฉพาะกลุ่มที่มีเศรษฐกิจฐานะ (Socio-economic status: SES) ระดับล่างจะเข้าสู่ตลาดแรงงานทันที และอีกส่วนหนึ่ง จะเข้าศึกษาในระดับที่สูงขึ้นในระดับอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาเข้าสู่ตลาดแรงงานที่มีทักษะระดับสูง ด้วยเหตุนี้สังคมไทยมีเวลาประมาณ 15 - 20 ปี ในการเตรียมประชากรกลุ่มนี้ให้มีความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

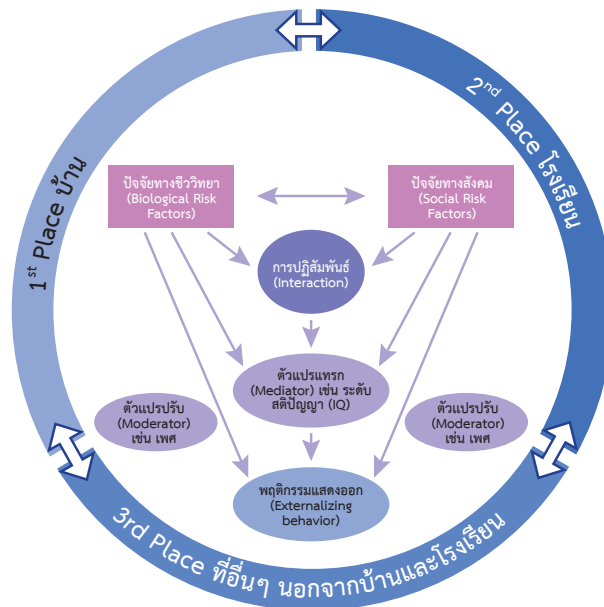
ประชากรเจนเนอเรชันซี - แอลฟา เป็นประชากรที่ได้รับอิทธิพลอย่างมากจากความเชื่อมโยงของสังคมผ่านช่องทางดิจิทัลและสื่อสังคม (Social media) ซึ่งดึงดูดคนให้เข้าไปใช้เวลาในพื้นที่เสมือน (Virtual spheres) อย่างเข้มข้น สื่อสังคมและสื่อดิจิทัลเหล่านี้มีบทบาทมากขึ้น ทั้งในการเลี้ยงดู การค้นหาข้อมูล ความบันเทิง ไปจนถึงการเรียนการสอนของประชากรเจนเนอเรชันนี้ และมีส่วนเป็นอย่างมากที่ทำให้ประชากรเจนเนอเรชันนี้มีลักษณะพฤติกรรมและแนวคิดคล้ายคลึงกันแม้จะอยู่คนละภูมิภาคของโลก นอกจากนี้ พัฒนาการทางเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีความก้าวหน้าขึ้นอย่างรวดเร็วในระยะเวลา 50 ปีที่ผ่านมา ทำให้สังคมมีความรวดเร็ว สะดวกสบายมากขึ้นขั้นตอนต่างๆ ลดลง ซึ่งดูเหมือนจะทำให้มีเวลาเหลือมากขึ้น แต่กลับยังทำให้คนเพิ่มจำนวนกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น และอาจทำหลายๆ อย่างได้ในเวลาเดียวกัน (Multi-tasking) เทคโนโลยีเหล่านี้ทำให้การเรียน การทำงาน และการบันเทิงเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปอย่างมาก จากในอดีต อีกทั้งพัฒนาการทางเศรษฐกิจไทยที่สามารถยกระดับขึ้น เป็นประเทศรายได้ระดับปานกลางค่อนข้างสูง ที่สะท้อนถึงการที่ประชาชนมีเงินที่จะสามารถใช้จ่ายใช้สอยได้มากขึ้น ซึ่งรวมทั้งความสามารถในการจ่ายเพื่อการเลี้ยงดูลูก แต่ในอีกแง่หนึ่งมาตรฐานการดำรงชีวิตและต้นทุนในการเลี้ยงลูกก็สูงขึ้นไปด้วย และกลับทำให้การทุ่มเททรัพยากรเพื่อการเตรียมความพร้อมให้กับลูกมากยิ่งขึ้น ทำให้เด็กตกอยู่ในสภาวะการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นสภาพแวดล้อมของเศรษฐกิจและสังคมเช่นนี้ ทำให้เกิดข้อคำถามที่สังคมไทยควรหาคำตอบ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นไปของประชากรเจนเนอเรชันซี - แอลฟา และตั้งข้อระวางสังเกตที่จะนำไปสู่การพัฒนาประชากรเจนเนอเรชันนี้อย่างถูกต้องต่อไป

โครงการวิจัย “ยูวชนนิเวศของประชากรเจนเนอเรชันซี - แอลฟาในประเทศไทย (Child Ecology of Thai Z-alpha)” นี้มุ่งที่จะนำเสนอสภาพแวดล้อมการเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนของประชากรเจนเนอเรชันนี้ พิจารณาจากกรอบแนวคิดเชิงพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ และเชิงเวลา (Geographical and temporal space) 3 พื้นที่ซึ่งมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของประชากรเจนเนอเรชันนี้คือที่แห่งแรก ได้แก่ บ้าน (First place: home) แห่งที่สอง ได้แก่ โรงเรียน (Second place: school) และแห่งที่สาม ได้แก่ ที่อื่นๆ ที่ไม่ใช่บ้านและโรงเรียน (Third place: non-home and non-school) ซึ่งพื้นที่แห่งที่สามนี้ แบ่งออกเป็นพื้นที่จริง (Actual space) และพื้นที่เสมือน (Virtual space) โครงการวิจัยนี้จึงประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. พื้นที่ที่ 1 ของประชากรเจนเนอเรชันซี - แอลฟา: การอบรมเลี้ยงดูในบ้าน และโครงสร้างครัวเรือน (The first place of the Z - α generation: Child - rearing practices and household structure)
2. พื้นที่ที่ 2 ของประชากรเจนเนอเรชันซี - แอลฟา: การเตรียมความพร้อมของโรงเรียนต่อการจัดการเรียนการสอน (The second place of the Z - α generation: Readiness and preparation of the pedagogy)
3. พื้นที่ที่ 3 ของประชากรเจนเนอเรชันซี - แอลฟา: นอกเหนือจากบ้านและโรงเรียน (The third places of the Z - α generation: non - home and non - school)

แนวคิดศึกษาสภาพแวดล้อมทั้ง 3 พื้นที่ของเจนเนอเรชันซี - แอลฟา พัฒนารูปร่างจากแนวคิด Social Ecology of Child Health and Well - being (Annual Review of Public Health, 2001) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ Biosocial studies (Raine, 2002; Liu, 2004) ที่แต่เดิมศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงพันธุกรรม และปัจจัยเชิงสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมต่อต้านสังคม และพฤติกรรมรุนแรงในเด็กและเยาวชน โดยที่แนวคิด Social Ecology ให้ความสำคัญกับพื้นที่ทางสังคมที่เป็นสภาพแวดล้อมของเด็กและเยาวชน ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นทุนทางสังคม (Social capital) ที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กและเยาวชน พื้นที่ทางสังคมนี้ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งพื้นที่ทางสังคมออกเป็น 3 พื้นที่ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย “ยูวชนนิเวศของประชากรเจนเอเรชันซี-แอลฟา
ในประเทศไทย (Child Ecology of Thai Z-alpha)

หมายเหตุ : ปรับจากโมเดลปฏิสัมพันธ์เชิงชีววิทยาและสังคมของพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก (Biosocial Interaction Model of Childhood Externalizing Behavior) ของ Raine A, Brennan P, Farrington D, Mednick SA. Biosocial basis of violence: Plenum Press; 1997.

ระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการศึกษายูวชนนิเวศของประชากรเจนเอเรชันซี-แอลฟา มีระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี โดยดำเนินงานโครงการฯ ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2561 ถึง 31 สิงหาคม 2562 ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method) เป็นการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิจัย ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิจัยเชิงปริมาณใช้การสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถาม โครงการจำแนกพื้นที่ในการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 พื้นที่ ประกอบด้วย พื้นที่ที่ 1 “บ้าน” ได้สัมภาษณ์พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล พื้นที่ที่ 2 “โรงเรียน” ได้สัมภาษณ์ครูประจำชั้น และพื้นที่ที่ 3 “พื้นที่อื่นๆ” การใช้เวลาทำกิจกรรมของเด็กนอกเหนือจากบ้านและที่โรงเรียน ซึ่งอาจเป็นทั้งพื้นที่ออนไลน์และพื้นที่ออฟไลน์ ได้สัมภาษณ์ข้อมูลจากเด็กเจนเอเรชันซี-แอลฟา ร่วมกับการสัมภาษณ์พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล โดยในงานวิจัยชิ้นนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัย

แบบผสมผสานเชิงลำดับ (Sequential mixed method) โดยเก็บข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยแบบสอบถาม เพื่อศึกษาบริบท การเติบโตของเด็กอายุ 5 - 14 ปี ซึ่งรวมถึงบริบทการอบรมเลี้ยงดูที่บ้าน การไปโรงเรียน และการใช้เวลาทำกิจกรรมในสถานที่อื่นๆ จะทำให้เข้าใจปัจจัยที่หล่อหลอมตัวเด็กและส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการแสดงออกของเด็ก งานวิจัยนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยแบ่งประชากรออกตามพื้นที่คือ ภาค จังหวัด และลักษณะของพื้นที่ (ในเมือง/นอกเมือง) แล้วจึงพิจารณาจำนวนโรงเรียน และจำนวนเด็กนักเรียนของแต่ละโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา ประถมศึกษาและก่อนประถมศึกษา

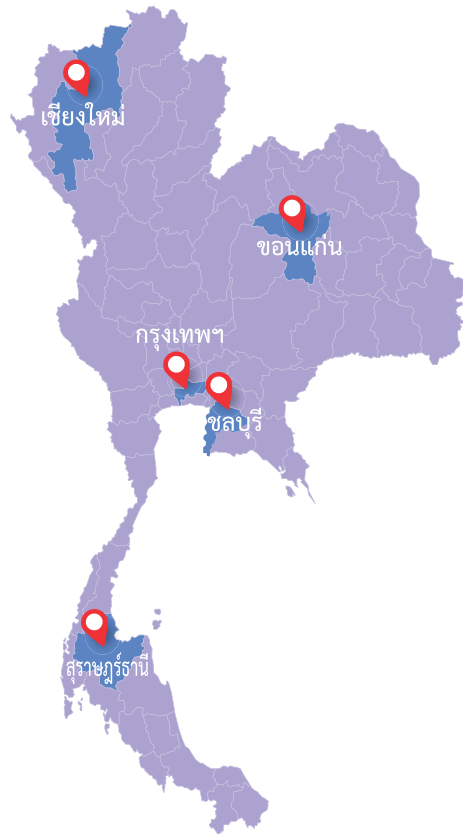
พื้นที่เก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 5 พื้นที่ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง/ตะวันออก ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยในภาคกลาง/ตะวันออก เก็บข้อมูลจากจังหวัดชลบุรี ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น และภาคใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คำนึงถึงขนาดประชากร ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ต่อหัว (Gross Provincial Production: GPP per capita) และลักษณะทางวัฒนธรรมที่จะเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะของแต่ละภูมิภาค ซึ่งอาจมีผลต่อแนวคิดและพฤติกรรมเลี้ยงดู ตารางที่ 2 แสดงรายละเอียดจำนวนประชากร ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัวของจังหวัดเป้าหมายในการเก็บข้อมูลทั้ง 5 พื้นที่

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดจำนวนประชากรผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว ของจังหวัดเป้าหมายในการเก็บข้อมูล

ภาค	จังหวัด	ผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัด (GPP) พ.ศ. 2558 (หน่วย: ล้านบาท)	ประชากร พ.ศ. 2558 (หน่วย: พันคน)	ต่อคน (PER CAPITA) พ.ศ. 2558 (บาท)
	กรุงเทพมหานคร	4,437,405	8,643	513,397
กลาง/ตะวันออก	ชลบุรี	809,480	1,645	491,971
เหนือ	เชียงใหม่	217,951	1,716	126,976
ตะวันออกเฉียงเหนือ	ขอนแก่น	112,621	1,720	65,489
ใต้	สุราษฎร์ธานี	191,177	1,041	183,584

ที่มา : รายงานกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2558

รูปที่ 2 แสดงพื้นที่จังหวัดตัวแทน
ในการเก็บข้อมูลการศึกษา
เยาวชนนิเวศของประชากร
เจเนอเรชันซี - แอลฟา

การเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ออกแบบให้เป็นตัวแทนระดับภาค ระดับเมือง และระดับนอกเมือง (นอกเขตเทศบาล) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Stratified Multi - Stage Sampling) ซึ่งจำแนกประชากรออกตามพื้นที่ จำแนกตามภูมิภาค/จังหวัด และลักษณะของพื้นที่ ทั้งในเมือง/นอกเมือง แล้วจึงพิจารณาจำนวนโรงเรียนในแต่ละสังกัดในพื้นที่ ประกอบกับจำนวนเด็กนักเรียนในโรงเรียน โดยมีเงื่อนไขให้โรงเรียนที่จะทำการสุ่มเลือกนั้นต้องเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนครบทั้ง 3 ระดับชั้น คือ 1. ระดับมัธยมศึกษา 2. ระดับประถมศึกษา และ 3. ระดับก่อนประถมศึกษา และการสุ่มขั้นตอนสุดท้ายคือสุ่มเลือกเด็กนักเรียนด้วยระบบ Systematic sampling โดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามสัดส่วน (Proportional to size)

การเก็บข้อมูลจะเริ่มต้นด้วยการลงพื้นที่ในโรงเรียน ซึ่งนักวิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างนักเรียนจากโรงเรียนในแต่ละพื้นที่ (ในเมือง/นอกเมือง) เพื่อนำไปสู่การเก็บข้อมูลจากครูประจำชั้น และผู้ปกครอง โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสมและแตกต่างกันไปตามระดับชั้นเรียนให้ครอบคลุมกลุ่มอายุ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา (3 - 5 ปี) ระดับประถมศึกษา (6 - 12 ปี) และมีธยมศึกษาตอนต้น (13 - 14 ปี) ตามตารางที่ 3 จนครบตามจำนวนตัวอย่างที่ระบุในตารางที่ 2 รวม 1,500 คน

ตารางที่ 2 จำนวนโรงเรียนและจำนวนเด็กนักเรียนทั้งหมดเปรียบเทียบกับเป้าหมาย จำแนกเป็นรายจังหวัด ประเภทโรงเรียน และพื้นที่ศึกษา

จังหวัด	จำนวนโรงเรียน			จำนวนนักเรียน			จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง			รวม
	พื้นที่		รวม	พื้นที่		รวม	รัฐ ในเมือง	เอกชน ในเมือง	รัฐ นอก เมือง	
	เมือง	นอก เมือง		เมือง	นอก เมือง					
กรุงเทพฯ	1,116	0	1,116	563,964	0	563,964	150	150		300
ภาคกลาง/ตะวันออก										
ชลบุรี	117	309	426	161,180	214,084	375,264	100	100	100	300
ภาคเหนือ										
เชียงใหม่	74	839	913	35,584	128,912	164,496	100	100	100	300
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ										
ขอนแก่น	79	1,087	1,166	60,954	266,656	327,610	100	100	100	300
ภาคใต้										
สุราษฎร์ธานี	26	611	637	5,839	124,113	147,952	100	100	100	300
รวม	1,412	2,864	4,258	827,521	751,286	1,579,286	500	500	500	1,500

แหล่งข้อมูล : จำนวนโรงเรียนและจำนวนเด็กนักเรียนจากข้อมูลสถิติ กลุ่มพัฒนาระบบสารสนเทศ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2558

การเลือกโรงเรียน

อำเภอที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่างจะทำการสุ่มเลือกโรงเรียนที่เป็นตัวแทนในแต่ละสังกัด ขึ้นมาสังกัดละ 1 โรงเรียน และทำการสุ่มเด็กนักเรียน ด้วยระบบ Systematic sampling โดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามสัดส่วน (Proportional to size) เพื่อให้เด็กนักเรียน จำนวน จังหวัดละ 300 คน กระจายไปในแต่ละสังกัดโรงเรียน ผลการสุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่าง เป็นดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนตัวอย่างเด็กนักเรียนจำแนกตามสังกัดโรงเรียนและจังหวัด

จังหวัด	จำนวนเด็กนักเรียนจำแนกตามสังกัดโรงเรียน					รวม
	กทม.	สพฐ.	สช.	อบต.	สาธิต	
กรุงเทพมหานคร	187	110	41	-	-	338
เชียงใหม่	-	44	188	73	-	323
ขอนแก่น	-	25	109	152	-	286
ชลบุรี	-	30	88	179	26	313
สุราษฎร์ธานี	-	59	81	173	-	305
รวม	187	268	507	577	26	1,565

ทั้งนี้ กระบวนการเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ขนาดตัวอย่างตามที่กำหนดไว้จึงได้เก็บรวบรวม ข้อมูลเด็กนักเรียนทั้งหมดจาก 32 โรงเรียน ใน 5 สังกัด ที่ยินดีให้คณะวิจัยเข้าดำเนินการสำรวจ

เครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

โครงการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ชื่อหรือข้อมูลระบุตัวตนของ ผู้ให้ข้อมูลจะไม่มีที่กไว้ในโปรแกรมแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนจะถูกกำหนดรหัส อัตโนมัติด้วยโปรแกรม ซึ่งมีเพียงพนักงานสัมภาษณ์และนักวิจัยเท่านั้น ที่จะทราบถึงความ เชื่อมโยง ชื่อของผู้ให้ข้อมูลกับรหัสของผู้ให้ข้อมูล

การขอความยินยอมในการให้สัมภาษณ์ได้ใช้วิธีการขอ Informed consent การระบุแนวทางในการขอความยินยอมเพื่อเข้าร่วมวิจัยไว้ ดังนี้คือ สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นนักเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 7 ปี ขอความยินยอมจากผู้ปกครองของเด็กอย่างเดียว สำหรับนักเรียนที่มีอายุ 7 - 12 ปี (ไม่ถึง 13 ปีบริบูรณ์) ได้เตรียมเอกสารชี้แจงสำหรับเด็ก แยกจากเอกสารของผู้ปกครอง และสำหรับนักเรียนที่มีอายุ 13 - 14 ปี (ไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์) เตรียมเอกสารให้เด็กและผู้ปกครองลงนามร่วมกันในการแสดงความยินยอมเข้าร่วมวิจัย หรืออาจทำเอกสารแยกแล้วแต่กรณี และสำหรับครูประจำชั้น และผู้ปกครองจะมีการขอความยินยอมอีกครั้ง ว่าครูประจำชั้นและผู้ปกครองยินดีเข้าร่วมในการสัมภาษณ์ด้วยความสมัครใจ หรือไม่ยินดีเข้าร่วมการสัมภาษณ์

เนื่องจากคณะผู้วิจัยวางแผนจะเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องในปีต่อไป คือ จะมีการเก็บข้อมูลมากกว่า 1 ครั้ง คือ โดยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูล Baseline ได้มีการสุ่มเลือกกลุ่มประชากรอย่างมีระบบ และวางแผนการเก็บข้อมูล ในรอบ Follow up และจะต้องติดตามผู้ให้ข้อมูลคนเดิมที่เคยให้ข้อมูลไว้ในรอบ Baseline ดังนั้น ในการเก็บข้อมูล Baseline พนักงานสัมภาษณ์จะได้ขอคำยินยอม และขอทราบหมายเลขโทรศัพท์ และชื่อของผู้ให้ข้อมูล เพื่อจะติดต่อกลับอีกครั้งสำหรับการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป หากผู้ให้ข้อมูลยินดีที่จะให้ชื่อและหมายเลขโทรศัพท์พนักงานสัมภาษณ์จะทำการบันทึกชื่อและหมายเลขโทรศัพท์ของผู้ให้ข้อมูลไว้ในสมุดบันทึกการทำงานของพนักงานสัมภาษณ์ และไม่ถูกนำไปเชื่อมโยงกับรหัสของผู้ให้ข้อมูลที่ถูกระบุไว้โดยโปรแกรมเก็บข้อมูล เมื่อสิ้นสุดการเก็บข้อมูลในแต่ละวัน พนักงานสัมภาษณ์จะต้องนำชื่อและเบอร์โทรศัพท์ของผู้ให้ข้อมูลที่ได้มาให้กับผู้คุมงานสนามเพื่อทำการบันทึกข้อมูลไว้ในไฟล์ excel สำหรับการบริหารจัดการในการเก็บข้อมูล และพนักงานสัมภาษณ์จะไม่เก็บชื่อและหมายเลขโทรศัพท์ของผู้ให้ข้อมูลไว้ที่ตนเองอีกต่อไป เพื่อเป็นการรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณจะมีการจัดเก็บ โดยใช้อุปกรณ์มือถือหรือแท็บเล็ต เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลและลดขั้นตอนในการนำเข้าสู่ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์ในแต่ละราย พนักงานสัมภาษณ์จะทำการส่งข้อมูลเข้าสู่ฐานข้อมูลออนไลน์ของโครงการฯ ซึ่งผู้ที่สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลดังกล่าวได้ มีเพียงคณะนักวิจัยหลักเท่านั้น ส่วนข้อมูลที่อยู่ในอุปกรณ์มือถือและแท็บเล็ต จะเข้าถึงได้โดยพนักงานสัมภาษณ์ของโครงการฯ ซึ่งต้องมีการใส่รหัสผ่านก่อนทำการสัมภาษณ์ บันทึก ส่งข้อมูลเข้าระบบ และตรวจสอบข้อมูล

ในกรณีจำเป็น เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน หมายเลข COA No.2018/12 - 354 จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 เริ่มจากการติดต่อประสานงานผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในโรงเรียน โดยได้รับความช่วยเหลือจากครูประจำชั้นของนักเรียน ที่จะทำการแจ้งผู้ปกครองของนักเรียน เพื่อขอความยินยอมในการเข้าร่วมโครงการฯ ของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 พนักงานสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเด็กนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สำหรับเด็กนักเรียนอายุ 3 - 5 ปี ใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 20 นาที สำหรับเด็กนักเรียนอายุ 6 - 14 ปี ใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 60 นาที โดยเก็บข้อมูลขณะที่เด็กนักเรียนอยู่ในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 3 พนักงานสัมภาษณ์เก็บข้อมูลผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 60 นาที กรณีไม่สามารถสัมภาษณ์ผู้ปกครองได้จะฝากแบบสอบถามที่เป็นกระดาษให้กับนักเรียน และทำการติดตามแบบสอบถามจากผู้ปกครองจำนวนไม่เกิน 4 ครั้ง หากไม่สามารถติดตามแบบสอบถามกลับคืนได้ พนักงานสัมภาษณ์จะทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างรายใหม่แทน

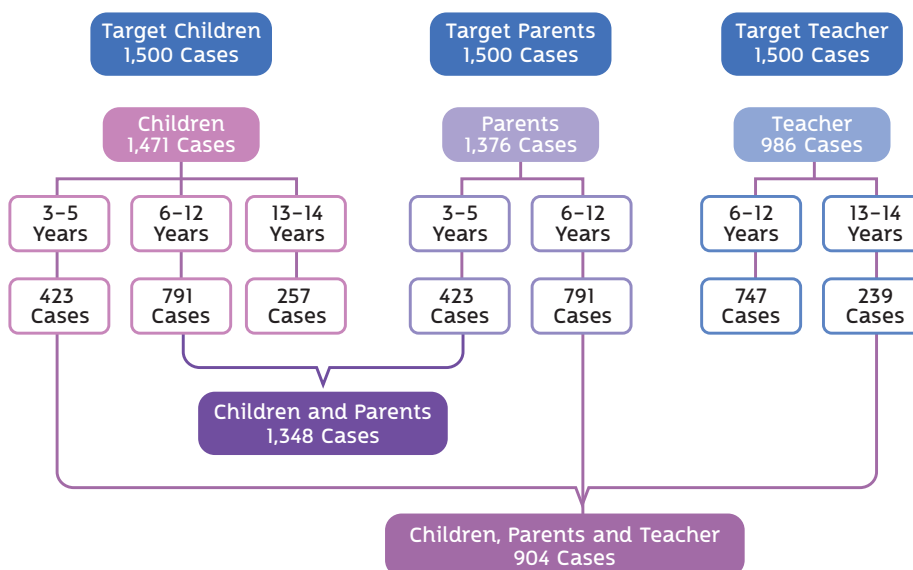
ผลการเก็บข้อมูลภาคสนาม

การเก็บข้อมูลภาคสนาม เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ - กรกฎาคม 2562 สามารถเก็บข้อมูลนักเรียนได้ 1,471 ราย (ร้อยละ 98.1) ผู้ปกครอง/ผู้ดูแล 1,376 ราย (ร้อยละ 91.7) และครู 986 ราย (ร้อยละ 65.7) และสามารถเก็บข้อมูลที่สามารถเชื่อมต่อกันได้ แบ่งเป็น 2 ชุดข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลชุดที่ 1 คือ ชุดข้อมูลที่สามารถเชื่อมข้อมูลได้ครบทั้ง 3 ส่วน (นักเรียน - ครู - ผู้ปกครอง) ได้สมบูรณ์ จำนวน 904 ชุด (ร้อยละ 60.3) ข้อมูลชุดที่ 2 คือ ชุดข้อมูลที่สามารถเชื่อมข้อมูลได้ครบทั้ง 2 ส่วน (นักเรียน - ผู้ปกครอง) ได้สมบูรณ์จำนวน 1,348 ชุด (ร้อยละ 89.9)

ตารางที่ 4 จำนวนตัวอย่างที่สัมภาษณ์ได้ จำแนกเป็นรายจังหวัด พื้นที่ศึกษา และกลุ่มอายุ

จังหวัด	เด็กซี - แอลฟา						ผู้ดูแลเด็ก ซี - แอลฟา	ครูประจำชั้น ซี - แอลฟา
	ในเมือง	นอกเมือง	3-5 ปี	6-12 ปี	13-14 ปี	รวม	รวม	รวม
กรุงเทพฯ	299	0	93	140	66	299	264	147
ภาคกลาง								
ชลบุรี	63	252	60	202	53	315	310	255
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ								
ขอนแก่น	136	135	84	147	40	271	243	188
ภาคใต้								
สุราษฎร์ธานี	153	152	103	152	50	305	286	196
ภาคเหนือ								
เชียงใหม่	184	97	83	150	48	281	273	200
รวม	835	636	423	791	257	1,471	1,376	986

รูปที่ 3 แสดงรายละเอียดชุดข้อมูลในแต่ละกลุ่มประชากร

เด็กซี - แอลฟา ในพื้นที่บ้าน

ข้อมูลสถิติที่เสนอในส่วนนี้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก 3 - 14 ปี หรือเรียกว่า เด็กซี - แอลฟา จำนวน 1,340 คน ที่ผู้ดูแลหลักเป็นผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ผู้ดูแลหลัก หมายถึง ผู้ที่เด็กใช้เวลาด้วยมากที่สุดและมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ การนำเสนอข้อมูล แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ซึ่งใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรและรูปแบบครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่ 2 บรรยากาศในครอบครัวของเด็กซี - แอลฟา ส่วนที่ 3 พัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 3 - 5 ปี ส่วนที่ 4 พฤติกรรมและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 6 - 14 ปี ส่วนที่ 5 พฤติกรรมของเด็ก 6 - 14 ปีและทักษะในศตวรรษที่ 21

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรและรูปแบบครอบครัว

ส่วนแรกของการศึกษาพื้นที่บ้าน เสนอลักษณะทางประชากรของเด็กซี - แอลฟา และผู้ดูแลหลัก รวมทั้งเศรษฐกิจฐานะของครัวเรือน

ลักษณะทางประชากรของเด็กซี - แอลฟา

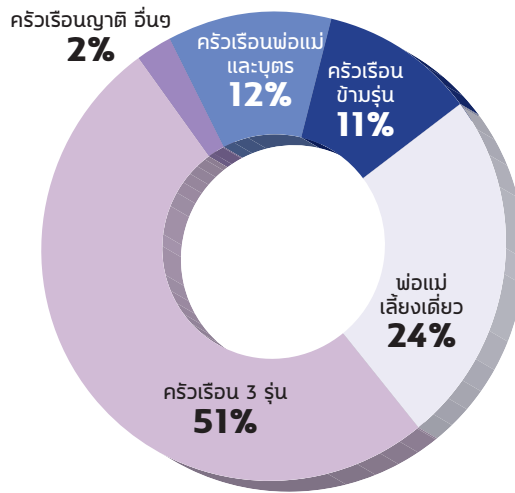
กลุ่มตัวอย่าง 1,340 คน จำแนกเป็นเด็กเล็กอายุ 3 - 5 ปี จำนวน 383 คน และเด็กโตอายุ 6 - 14 ปี จำนวน 957 คน ทั้ง 2 กลุ่มอายุมีอัตราส่วนเพศใกล้เคียงกัน เด็กเล็กมีสัดส่วนเด็กชายมากกว่าเด็กหญิงเล็กน้อย (ร้อยละ 52.0 และ 48.0 ตามลำดับ) กลุ่มเด็กโตมีสัดส่วนเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย (ร้อยละ 53.6 และ 46.4 ตามลำดับ) เด็กส่วนใหญ่กำลังอยู่ในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 50.1) รองลงมาคืออนุบาล (ร้อยละ 32.5) และมัธยมศึกษา (ร้อยละ 17.4) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ลักษณะทางประชากรและระดับการศึกษาของเด็กซี - แอลฟา

เด็ก (n=1, 340)	ร้อยละ	
	ชาย	หญิง
3-5 ปี (n=383)	52.0	48.0
6-14 ปี (n=957)	46.4	53.6
ระดับการศึกษา	ร้อยละ	
อนุบาล	32.5	
ประถมศึกษา	50.1	
มัธยมศึกษา	17.4	

เด็กซี - แอลฟา ประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 51.1) อาศัยอยู่ในครัวเรือนข้ามรุ่น รองลงมาคือ ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว (ร้อยละ 24.3) พ่อแม่และบุตร (ร้อยละ 11.6) ครัวเรือนข้ามรุ่น (ร้อยละ 10.6) และครัวเรือนญาติอื่นๆ หรือญาติที่ไม่ใช่พ่อแม่ ปู่ย่า ตาและยาย (ร้อยละ 2.3) 1 ใน 3 ของเด็กซี - แอลฟา อาศัยอยู่ในรูปแบบครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ กล่าวคือ ไม่ได้อยู่พร้อมหน้าพ่อแม่และลูก ได้แก่ ครัวเรือนข้ามรุ่น ครัวเรือนพ่อ/แม่เลี้ยงเดี่ยว และครัวเรือนที่เด็กอยู่กับญาติอื่นๆ (รูปที่ 4)

รูปที่ 4 รูปแบบครอบครัวของเด็กซี - แอลฟา (n = 1,340)

หมายเหตุ : ครัวเรือนญาติอื่นๆ หมายถึง ญาติที่ไม่ใช่พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย

37% ของเด็ก
ไม่ได้อยู่พร้อมหน้าพ่อแม่ลูก

13% ของเด็ก
ไม่ได้อยู่กับพ่อหรือแม่

ลักษณะทางประชากรและเศรษฐกิจของผู้ดูแลหลักของเด็กซี - แอลฟา

ผู้ดูแลหลักของเด็กส่วนใหญ่เป็นพ่อ/แม่ของเด็ก (ร้อยละ 81.4) สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 44.6) มากกว่าครึ่งของผู้ดูแลหลักมีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 57.0) เกือบครึ่งหนึ่งมีรายได้ครัวเรือนเพียงพอ แต่ไม่เหลือเก็บ (ร้อยละ 44.6) และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพลูกจ้างเอกชน (ร้อยละ 34.1) ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ลักษณะทางประชากรและเศรษฐกิจฐานะของผู้ดูแลหลัก

ผู้ดูแล (n=1,340)	ร้อยละ
ความสัมพันธ์	
พ่อ/แม่	81.4
ปู่ย่า ตายาย	12.6
ลุงป้า น้าอา	4.8
พี่	1.2
ระดับการศึกษา	
ประถมศึกษา	21.7
มัธยมศึกษา	40.3
ปริญญาตรีขึ้นไป	38.0
สถานภาพสมรส	
โสด	6.3
สมรส	57.0
หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	18.4
อยู่ด้วยกันแต่ไม่สมรส	18.3
ความพอเพียงของรายได้	
เพียงพอ มีเหลือเก็บ	35.9
เพียงพอ ไม่มีเหลือเก็บ	44.6
ไม่พอ	19.5
อาชีพ	
ไม่ได้ทำงาน/กำลังหางาน	4.4
นายจ้าง	4.3
ผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง	25.3
ผู้ช่วยธุรกิจในครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง	3.0
ลูกจ้างรัฐบาล	10.4
ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ	2.6
ลูกจ้างเอกชน	34.1
สมาชิกของการรวมกลุ่มสร้างรายได้	0.3
พ่อบ้าน/แม่บ้าน (ไม่มีรายได้)	15.6

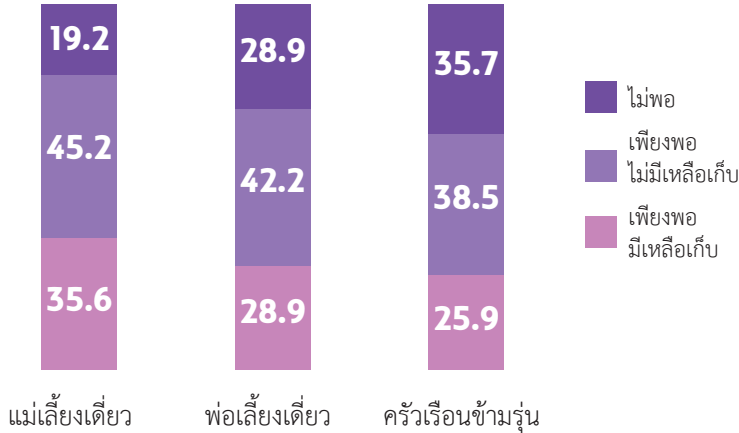
เศรษฐกิจของครัวเรือนเลี้ยงเดี่ยวและครัวเรือนข้ามรุ่น

ครัวเรือนเลี้ยงเดี่ยวและครัวเรือนข้ามรุ่น เป็นครัวเรือนที่ต้องรับผิชอบในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ต้องรับภาระหนักกว่าครัวเรือนรูปแบบอื่น และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ปกติของเด็ก

ครัวเรือนข้ามรุ่นที่มีปู่ตายายเป็นผู้ดูแลหลักมีข้อจำกัดด้านการหารายได้ ดังนั้น แม้ว่า 1 ใน 4 ของครัวเรือนข้ามรุ่นจะมีรายได้เพียงพอและเหลือเก็บ อย่างไรก็ตาม ครัวเรือนข้ามรุ่นที่มีรายได้ของครัวเรือนข้ามรุ่นที่เพียงพอ แต่ไม่มีเหลือเก็บ มีสัดส่วนที่มาก มีโอกาสที่ครัวเรือนในกลุ่มนี้จะเผชิญปัญหาทางเศรษฐกิจและกลายเป็นครัวเรือนที่มีรายได้ไม่เพียงพอได้

ครัวเรือนพ่อ/แม่เลี้ยงเดี่ยวเป็นครัวเรือนที่ต้องเผชิญความกดดันทางด้านเศรษฐกิจโดยทั่วไป พ่อหรือแม่เป็นผู้หารายได้หลักเพียงคนเดียว จากการศึกษาพบว่า ครัวเรือนพ่อเลี้ยงเดี่ยวมีเศรษฐกิจครัวเรือนดีกว่าครัวเรือนที่มีแม่เลี้ยงเดี่ยว

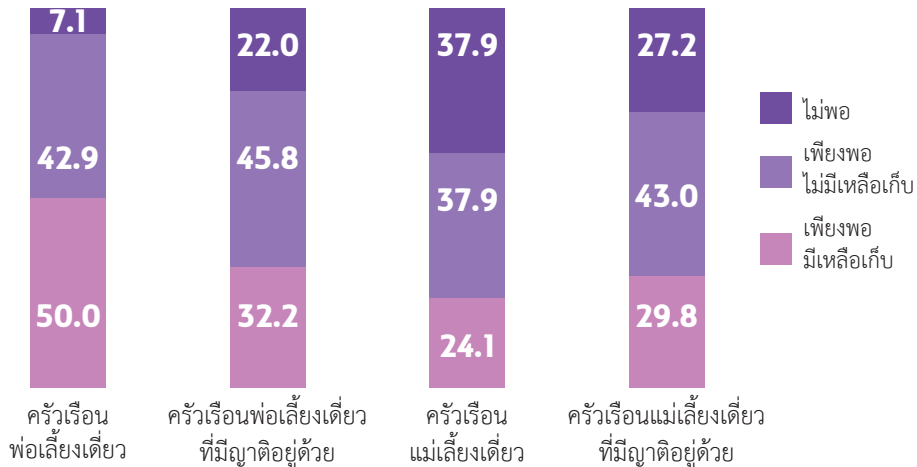
รูปที่ 5 ความพอเพียงของรายได้ จำแนกตามรูปแบบครัวเรือนพ่อและแม่เลี้ยงเดี่ยว และครัวเรือนข้ามรุ่น (n = 469)

หมายเหตุ : * ครัวเรือนพ่อ/แม่เลี้ยงเดี่ยวในรูปนี้รวมครัวเรือนที่มีญาติอาศัยอยู่ด้วย

ครัวเรือนพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีญาติอยู่ด้วย มีสถานะทางเศรษฐกิจแย่กว่าครัวเรือนพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่อยู่กับลูกตามลำพัง ตรงกันข้ามกับครัวเรือนแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีญาติอยู่ด้วย ซึ่งมีสถานะทางเศรษฐกิจดีกว่าครัวเรือนแม่เลี้ยงเดี่ยวที่อยู่กับลูกตามลำพัง

รูปที่ 6 ความพอเพียงของรายได้
จำแนกตามรูปแบบครัวเรือนเลี้ยงเดี่ยว (n = 322)

หมายเหตุ : ครัวเรือนพ่อ/แม่เลี้ยงเดี่ยว หมายถึง ครัวเรือนที่พ่อ/แม่อยู่กับลูกตามลำพัง ไม่มีญาติอาศัยอยู่ด้วย

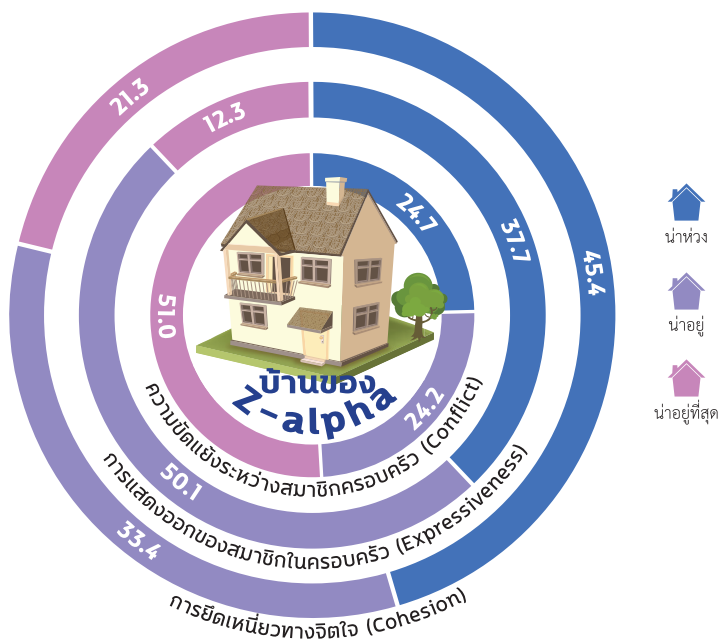
ส่วนที่ 2 บรรยากาศในครอบครัวของเด็กซี - แอลฟา

สภาพแวดล้อมในครอบครัวของเด็กซี - แอลฟา

สภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศในครอบครัว (social climate) จำแนกออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ บ้านน่าอยู่ที่สุด บ้านน่าอยู่ และบ้านน่าห่วง ประเมินโดยเครื่องมือ Family Environment Scale (FES) ผู้ดูแลหลักของเด็กเป็นผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เพื่อสะท้อนสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว 3 ด้าน ได้แก่ ระดับการยึดเหนี่ยวทางจิตใจ (cohesion) ซึ่งแสดงถึงความรัก

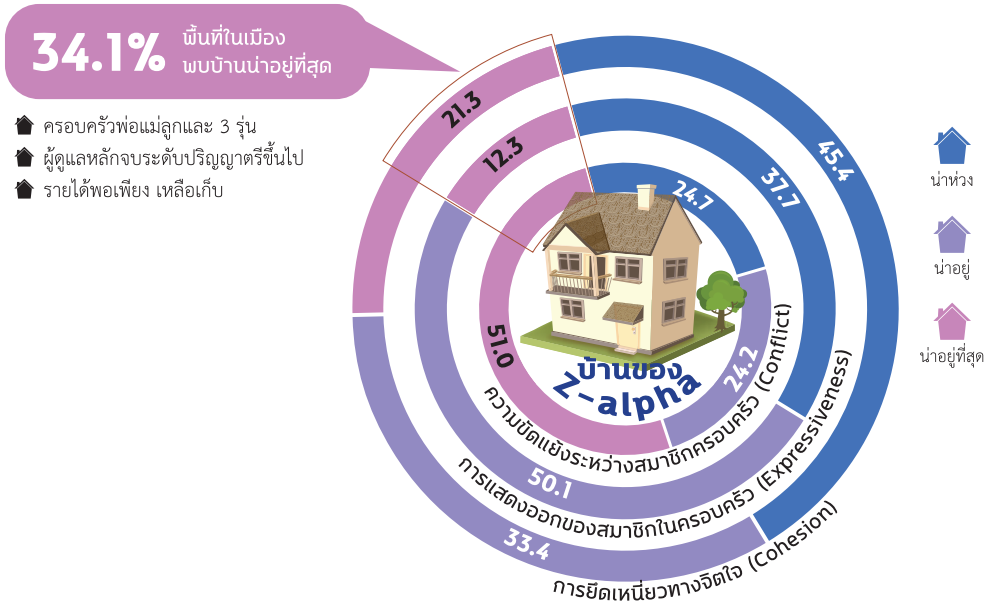
ของสมาชิกในครอบครัวที่มีต่อกัน การแสดงออกของสมาชิกในครอบครัว (expressiveness) หมายถึงสมาชิกในบ้านมีอิสระสามารถแสดงความคิดเห็นหรือปฏิบัติต่อกัน และความขัดแย้งระหว่างสมาชิกครอบครัว (conflict) ซึ่งสะท้อนบรรยากาศความอบอุ่นในบ้าน การประเมินบรรยากาศในบ้านแต่ละด้านมีช่วงคะแนน 0-9 จัดกลุ่มคะแนนตามข้อมูลโดยวิธีการทางค่าสถิติ บ้านที่น่าอยู่ที่สุด คือ ครอบครัวที่มีระดับการยึดเหนี่ยวทางจิตใจสูง (8-9) การแสดงออกสูง (6-9) และความขัดแย้งต่ำ (0-1) บ้านที่น่าหวง คือ ครอบครัวที่มีระดับการยึดเหนี่ยวทางจิตใจต่ำ (0-7) การแสดงออกต่ำ (0-5) และความขัดแย้งสูง (3-8) ทั้งนี้การจัดกลุ่มระดับคะแนนแบ่งตามควอนไทล์ แสดงดังรูปที่ 7

รูปที่ 7 บรรยากาศในครอบครัวของเด็กซี-แอลฟา

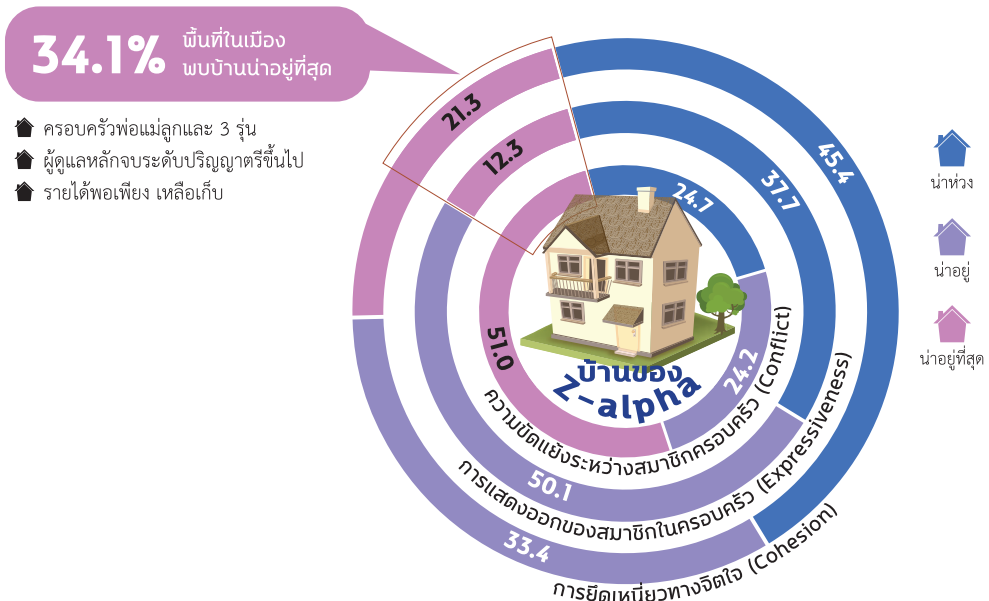

หมายเหตุ : n=1,340 S.D. : การยึดเหนี่ยวทางจิตใจ 1.40; การแสดงออก 1.46; ความขัดแย้ง 1.52

รูปที่ 8 บ้านน่ายู่ที่สุด

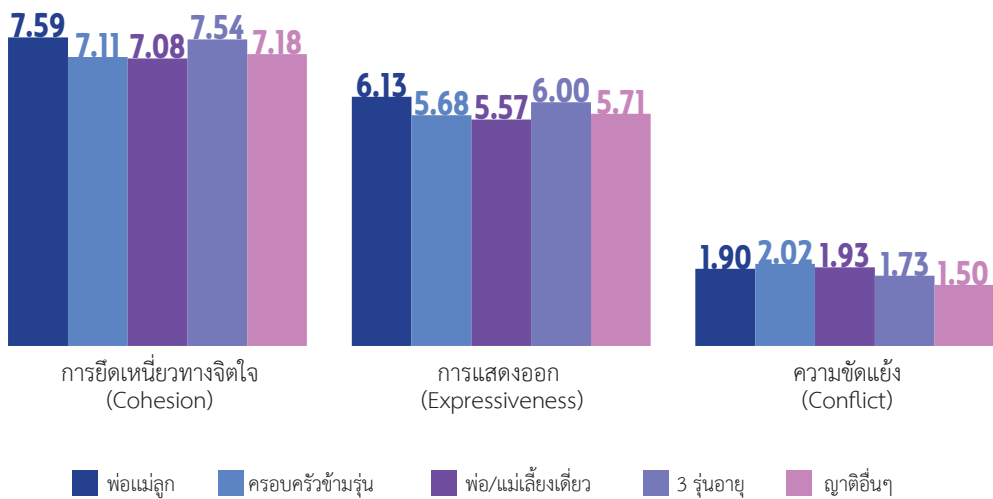
รูปที่ 9 บ้านน่าย่วง

สภาพแวดล้อมภายในครอบครัว จำแนกตามรูปแบบครอบครัว

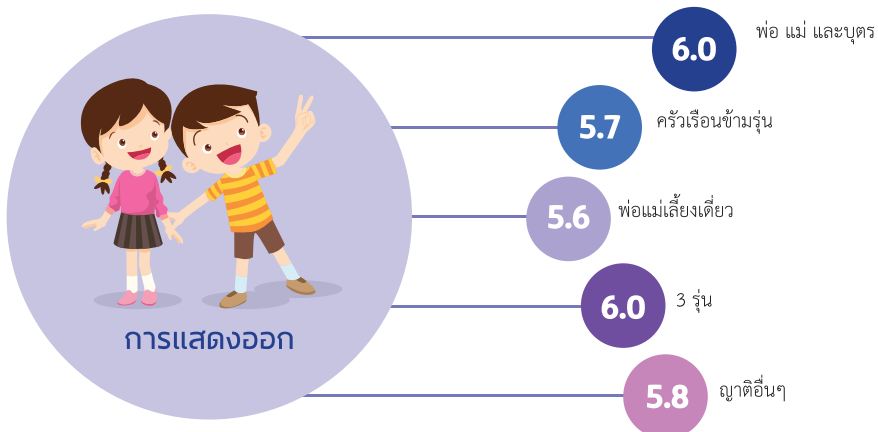
ค่าเฉลี่ยคะแนนสภาพแวดล้อมด้านการยึดเหนี่ยวทางจิตใจ การแสดงออก และความขัดแย้งในครอบครัวเด็กซี-แอลฟา จำแนกตามรูปแบบการอยู่อาศัย พบว่า ครอบครัวพ่อแม่ลูกมีระดับการยึดเหนี่ยวทางจิตใจและการแสดงออกสูง ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวและครอบครัวข้ามรุ่นมีความขัดแย้งสูงและการแสดงออกต่ำ ดังรูปที่ 10

รูปที่ 10 สภาพแวดล้อมในครอบครัว
จำแนกตามรูปแบบครอบครัว (ค่าเฉลี่ย) (n=1,340)

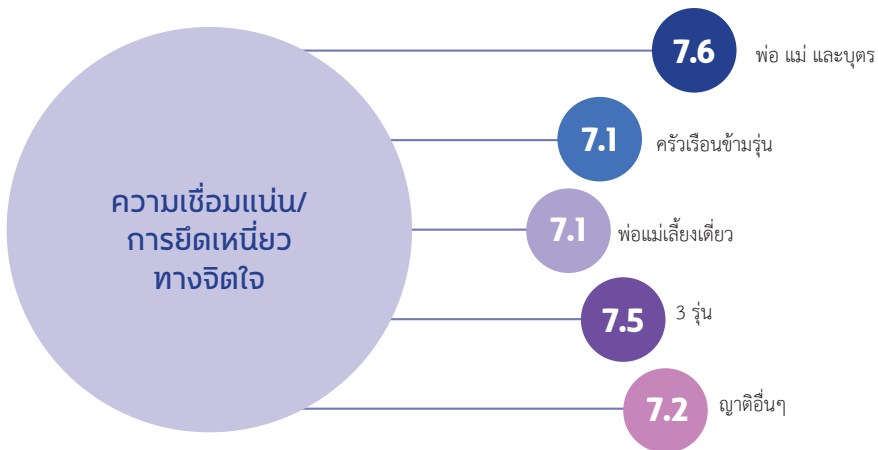

ครัวเรือนพ่อแม่และบุตร และครัวเรือน 3 รุ่น มีระดับการแสดงออกมากกว่าครัวเรือนพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 4.89$; $p\text{-value} < 0.001$)

รูปที่ 11 การแสดงออก จำแนกตามรูปแบบครอบครัว (ค่าเฉลี่ย)

รูปที่ 12 การยึดเหนี่ยวทางจิตใจ จำแนกตามรูปแบบครอบครัว (ค่าเฉลี่ย)

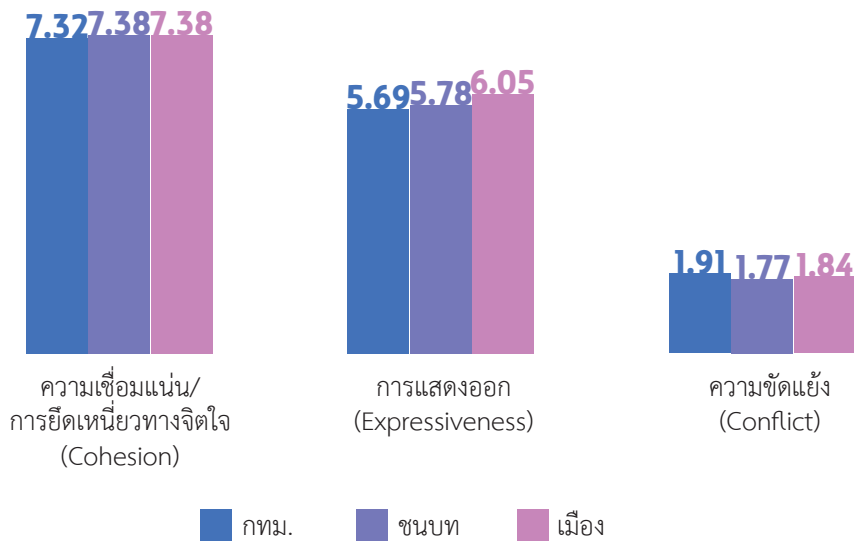

ระดับการยึดเหนี่ยวจิตใจมีความแตกต่างระหว่างครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 6.57$; $p\text{-value} < 0.001$) ดังนั้น ครัวเรือนพ่อแม่และบุตรมีระดับการยึดเหนี่ยวทางจิตใจมากกว่าครัวเรือนข้ามรุ่นและครัวเรือนพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว ครัวเรือน 3 รุ่นอายุมีระดับการยึดเหนี่ยวทางจิตใจมากกว่าครัวเรือนพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว

สภาพแวดล้อมภายในครอบครัว จำแนกตามพื้นที่อยู่อาศัย

การแสดงออกมีความแตกต่างกันระหว่างพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F= 4.76$; $p\text{-value} < 0.01$) พื้นที่เมืองมีการแสดงออกมากกว่าพื้นที่กรุงเทพฯ และชนบท แสดงค่าเฉลี่ยในรูปที่ 14

รูปที่ 13 สภาพแวดล้อมในครอบครัว
จำแนกตามพื้นที่การอยู่อาศัย (ค่าเฉลี่ย) (n=1,340)

รูปที่ 14 สภาพแวดล้อมด้านการแสดงออก จำแนกตามพื้นที่อยู่อาศัย (ค่าเฉลี่ย)

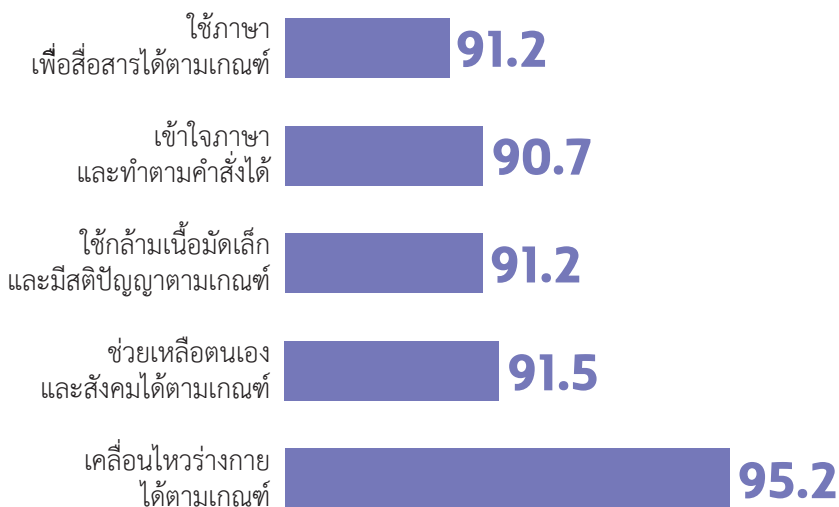

ส่วนที่ 3 พัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 3 - 5 ปี

พัฒนาการเด็ก 3 - 5 ปี

พัฒนาการเด็ก 3-5 ปี ประเมินด้วยเครื่องมือการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Development Surveillance and Promotion Manual : DSPM) ที่เป็นการประเมินพัฒนาการของเด็ก 5 ด้าน จากข้อมูลเด็ก 383 คน พบว่า เด็กผ่านการประเมินพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวร่างกายได้ตามเกณฑ์มากที่สุด ขณะที่ผ่านการประเมินพัฒนาการด้านการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารได้ตามเกณฑ์น้อยที่สุด ดังรูป 15

รูปที่ 15 เด็ก 3-5 ปีที่มีพัฒนาการสมวัย (ร้อยละ) (n=383)

เด็กมีพัฒนาการสงสัยว่าล่าช้ากว่าวัยอย่างน้อย 1 ด้านมีความสัมพันธ์กับพื้นที่อยู่อาศัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($\chi^2 = 12.844$; p-value < 0.01)

เขตเมืองมีสัดส่วนเด็กพัฒนาการสมวัยมากที่สุด (ร้อยละ 77.3) และเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยว่าล่าช้ากว่าวัยอย่างน้อย 1 ด้าน พบมากที่สุดในพื้นที่ชนบท (ร้อยละ 41.3) ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การประเมินพัฒนาการเด็ก 3-5 ปี จำแนกตามพื้นที่ (ร้อยละ) (n=383)

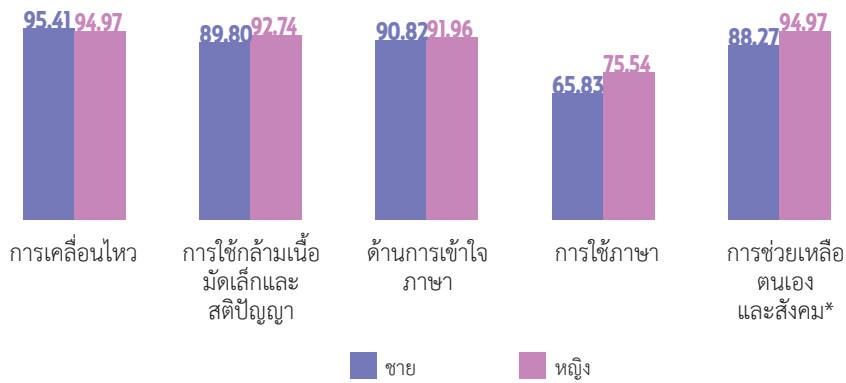
	พื้นที่		
	กรุงเทพฯ	ชนบท	เมือง
พัฒนาการสมวัย	73.68	58.73	77.35
พัฒนาการสงสัยว่าล่าช้ากว่าวัยอย่างน้อย 1 ด้าน**	26.32	41.27	22.65

30.1% ของเด็ก 3-5 ปี สงสัยว่า
มีพัฒนาการล่าช้ากว่าวัยอย่างน้อย 1 ด้าน

7.7% ของเด็ก 3-5 ปี สงสัยว่า
มีพัฒนาการล่าช้ากว่าวัย 2 ด้านขึ้นไป

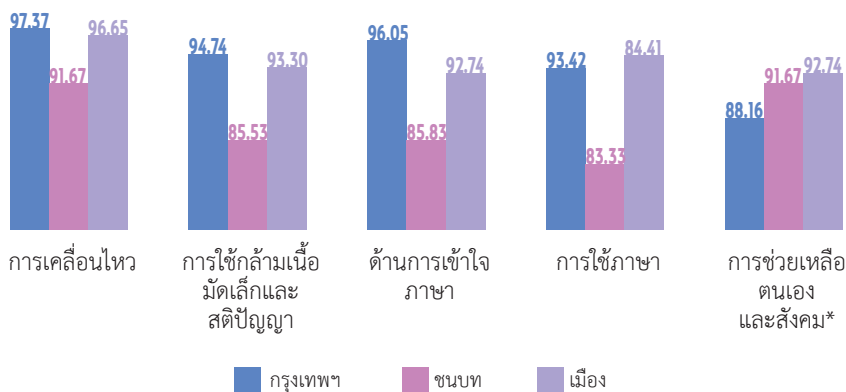
สัดส่วนเด็กหญิงมีพัฒนาการด้านการใช้ภาษาและการช่วยเหลือตนเองและสังคมสมวัย
สูงกว่าเด็กผู้ชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 5.392$; p-value < 0.05) ดังรูปที่ 16

รูปที่ 16 เด็ก 3-5 ปีที่มีพัฒนาการสมวัย
จำแนกตามพัฒนาการรายด้านและเพศ (ร้อยละ) (n=383)

พื้นที่ชนบทมีส่วนเด็กที่มีพัฒนาการสมวัยน้อยกว่าเด็กที่อาศัยในกรุงเทพฯ และพื้นที่เขตเมือง ยกเว้นด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคมที่เด็กในชนบทมีพัฒนาการสมวัยมากกว่าเด็กในกรุงเทพฯ พื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ($\chi^2 = 6.471$) การเข้าใจภาษา* ($\chi^2 = 7.064$) และการใช้ภาษา** ($\chi^2 = 11.277$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังรูปที่ 17

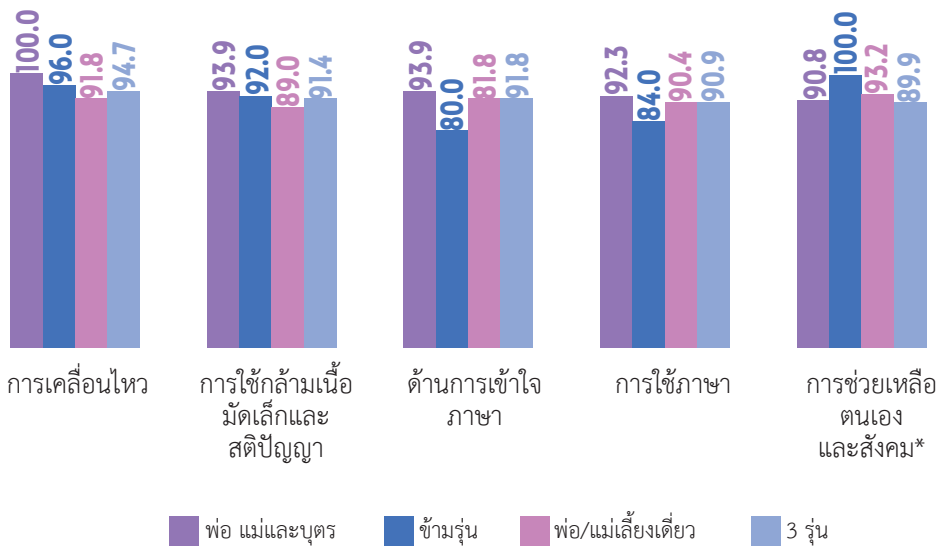
รูปที่ 17 เด็ก 3-5 ปีที่มีพัฒนาการผ่านเกณฑ์
จำแนกตามพัฒนาการรายด้านและพื้นที่อยู่อาศัย (ร้อยละ) (n=383)

หมายเหตุ : *p-value <0.05, **p-value <0.01

ครัวเรือนข้ามรุ่นมีสัดส่วนเด็กที่มีพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา และการใช้ภาษาล่าช้ากว่าวัยสูงที่สุด แต่มีสัดส่วนเด็กที่มีพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคมสมวัยมากกว่ารูปแบบครอบครัวอื่นๆ ครัวเรือนพ่อแม่และบุตรพบสัดส่วนเด็กที่มีพัฒนาการสมวัยสูง อย่างไรก็ตามการทดสอบทางสถิติจะไม่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการด้านต่างๆ และรูปแบบครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญ

รูปที่ 18 เด็ก 3-5 ปีที่มีพัฒนาการสมวัย
จำแนกตามพัฒนาการรายด้านและรูปแบบครอบครัว (ร้อยละ) (n=383)

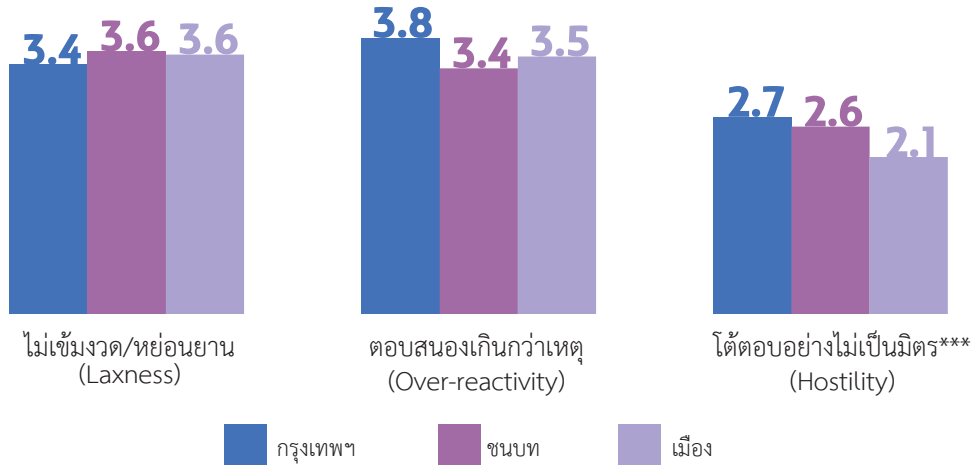
หมายเหตุ : ไม่แสดงครอบครัวญาติอื่นๆ เนื่องจากมีจำนวนครัวเรือนน้อย

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 3-5 ปี

การเลี้ยงดูเด็ก 3-5 ปี ประเมินโดยเครื่องมือ Parenting Scale พบว่าเด็กที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพฯ ได้รับการเลี้ยงดูแบบตอบสนองเกินกว่าเหตุ (over-reactivity) มากที่สุด เด็กในพื้นที่ชนบทได้รับการเลี้ยงดูแบบไม่เข้มงวด/หย่อนยาน (laxness) มากที่สุด และเด็กในพื้นที่เมืองได้รับการเลี้ยงดูแบบโต้ตอบอย่างไม่เป็นมิตร (hostility) น้อยที่สุด

การเลี้ยงดูเด็กแบบโต้ตอบอย่างไม่เป็นมิตร แตกต่างกันระหว่างพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 7.87$; $p\text{-value} < 0.001$) เด็กในกรุงเทพฯ ได้รับการโต้ตอบอย่างไม่เป็นมิตรมากกว่าเด็กในเมือง และเด็กในพื้นที่ชนบทได้รับการโต้ตอบอย่างไม่เป็นมิตรมากกว่าเด็กในเมือง

รูปที่ 19 รูปแบบการเลี้ยงดูเด็กอายุ 3-5 ปี ประเมินโดย Parenting Scale (ค่าเฉลี่ย) ($n = 370$)

หมายเหตุ : *** $p\text{-value} < 0.001$

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 6-14 ปี

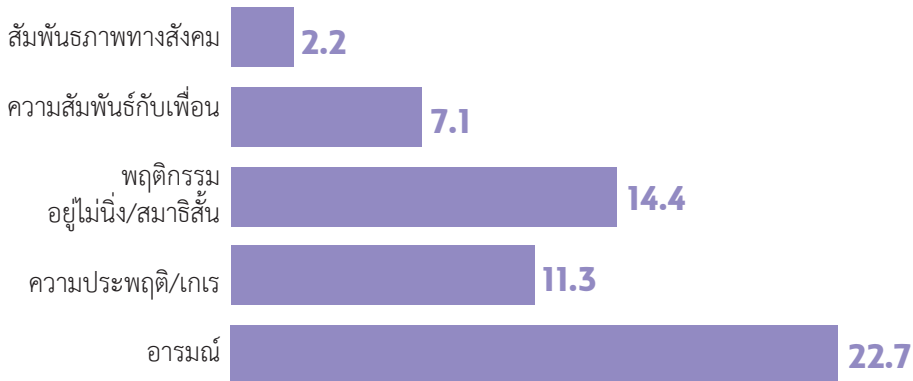
พฤติกรรมเด็ก 6-14 ปี

พฤติกรรมเด็ก 6-14 ปี จำนวน 935 คน ประเมินโดยเครื่องมือ SDQ ฉบับผู้ปกครอง เด็ก 6-14 ปีที่มีความเสี่ยงและปัญหาพฤติกรรม ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านอารมณ์และพฤติกรรม ไม่อยู่นิ่ง/สมาธิสั้นมากที่สุดร้อยละ 22.7 และ 14.4 ตามลำดับ

85.5%

ของเด็ก 6-14 ปี อยู่ในกลุ่มปกติทุกด้าน

รูปที่ 20 เด็กอายุ 6 - 14 ปีที่มีความเสี่ยงและปัญหาพฤติกรรม (ร้อยละ) (n=948)

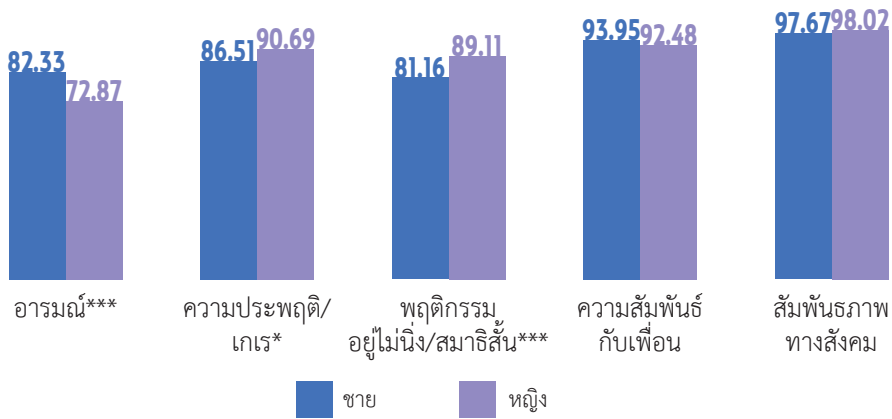
98%

เด็กซี-แอลฟา มีสัมพันธภาพทางสังคมที่ดี

เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านอารมณ์*** ($\chi^2 = 11.801$) ความประพฤติกเล่* ($\chi^2 = 4.073$) และพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้น*** ($\chi^2 = 11.798$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สัดส่วนของเด็กชายมีความประพฤติกเล่และพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้นมากกว่าเด็กหญิง แต่สัดส่วนของเด็กหญิงมีพฤติกรรมด้านอารมณ์มากกว่าเด็กชาย

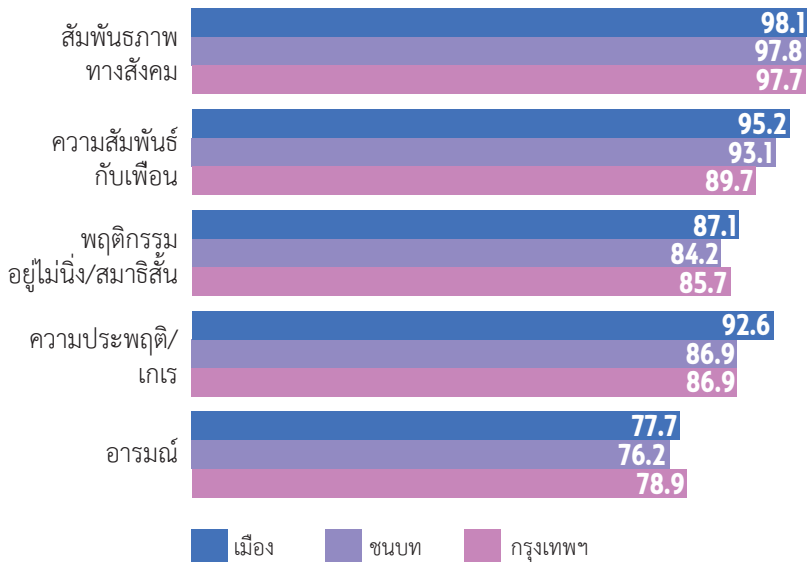
รูปที่ 21 เด็ก 6 - 14 ปีที่อยู่ในกลุ่มปกติ จำแนกพฤติกรรมและเพศ (ร้อยละ) (n=948)

หมายเหตุ : *p-value < 0.05, ***p-value < 0.001

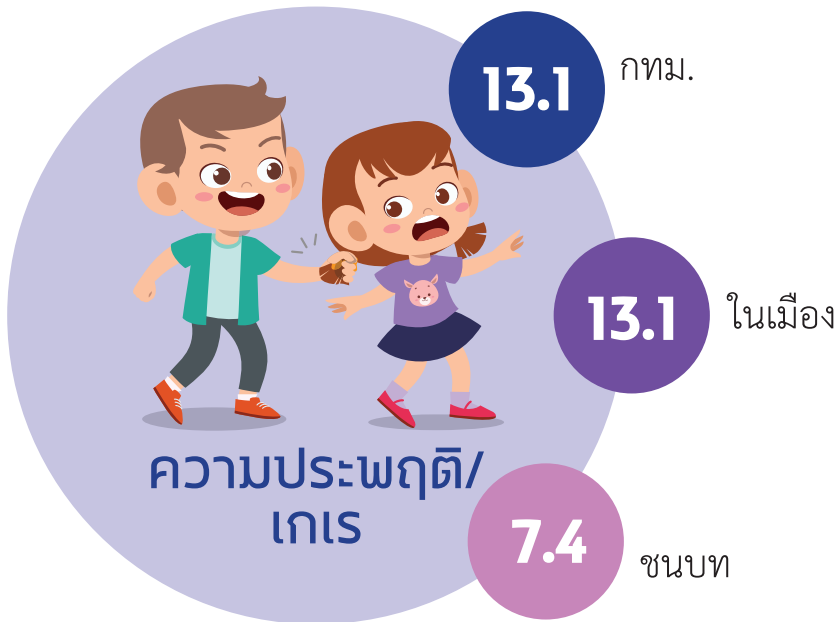
เด็กที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เมืองต่างจังหวัดมีความประพฤติ/เกเรมากกว่าพื้นที่ชนบทและกรุงเทพฯ ประมาณร้อยละ 6 ในขณะที่พฤติกรรมด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกันมากนัก ดังรูป 22

รูปที่ 22 เด็ก 6 - 14 ปีที่อยู่ในกลุ่มปกติ จำแนกตามพฤติกรรมและพื้นที่อยู่อาศัย (ร้อยละ) (n=948)

พื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับความประพฤติก/เกเรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 6.755$; $p\text{-value} < 0.05$) เด็กที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพฯ และในเมืองต่างจังหวัด มีความประพฤติก/เกเรในระดับเดียวกัน ส่วนเด็กในชนบทมีความประพฤติก/เกเรน้อยที่สุด

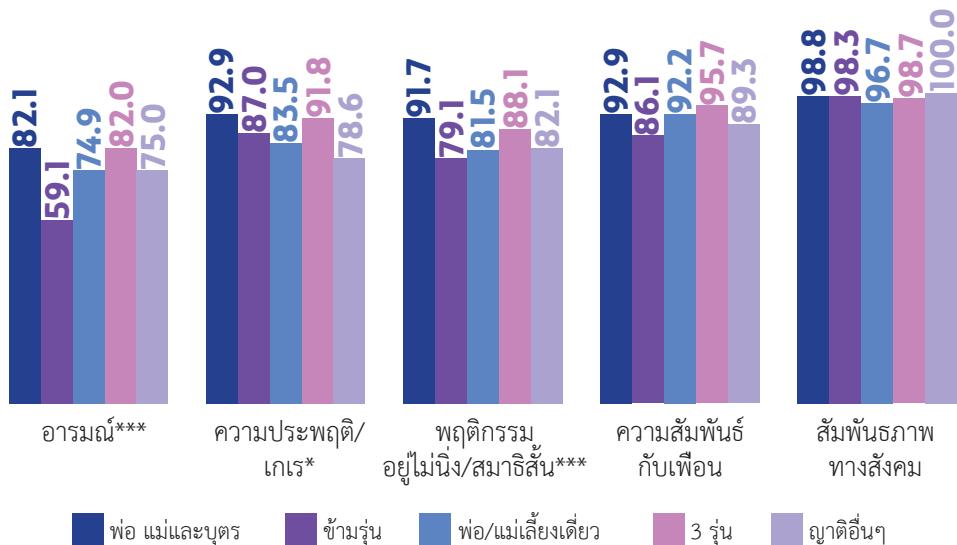
รูปที่ 23 เด็ก 6 - 14 ปีที่มีพฤติกรรมเสี่ยง/มีปัญหาด้านความประพฤติก/เกเร
จำแนกตามพื้นที่อยู่อาศัย (ร้อยละ)

รูปแบบครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของเด็กอายุ 6 - 14 ปี เด็กที่อาศัยในครัวเรือนที่พ่อแม่และลูกอยู่พร้อมหน้า จะมีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มปกติมากกว่าเด็กที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนรูปแบบอื่นๆ เด็กที่อยู่ในครัวเรือนข้ามรุ่นมีพฤติกรรมด้านอารมณ์ที่อยู่ในกลุ่มปกติ น้อยที่สุด ดังรูป 24

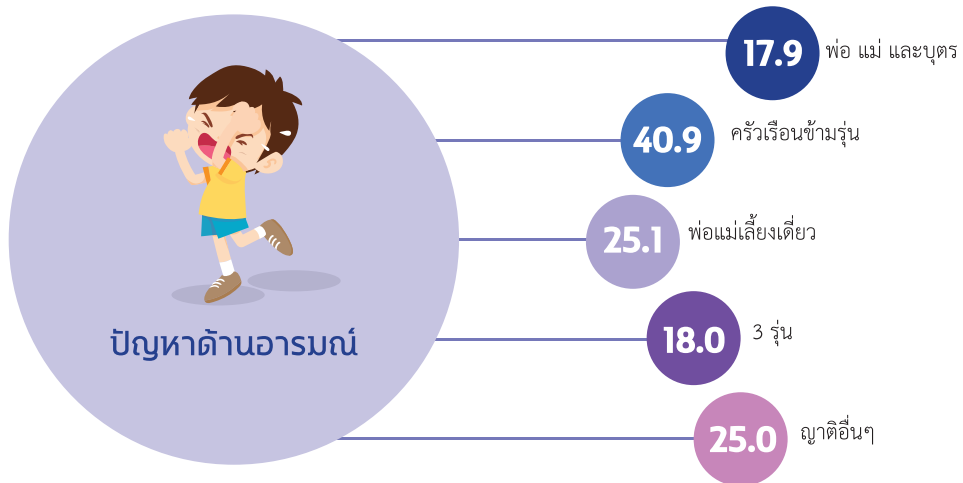
รูปที่ 24 เด็ก 6 - 14 ปีที่อยู่ในกลุ่มปกติ
 จำแนกตามพฤติกรรมและรูปแบบครอบครัว (ร้อยละ) (n=948)

รูปแบบครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเด็กอย่างมีนัยสำคัญตามด้านต่างๆ เด็กที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนข้ามรุ่นและพ่อ/แม่เลี้ยงเดี่ยวมีความเสี่ยง/ปัญหาพฤติกรรมทุกด้านมากกว่าเด็กที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนรูปแบบอื่นๆ ยกเว้นด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคมที่มีสัดส่วนใกล้เคียงกับรูปแบบครอบครัวแบบอื่นๆ

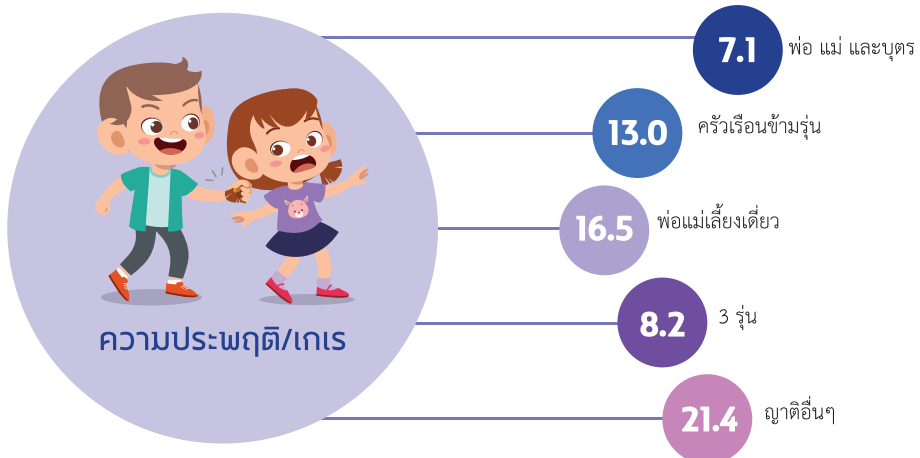
ปัญหาด้านอารมณ์มีความสัมพันธ์กับรูปแบบครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 29.392$; p-value < 0.001) เด็ก 6 - 14 ปีมีความเสี่ยงหรือมีปัญหาด้านอารมณ์มากที่สุดใ้ครัวเรือนข้ามรุ่น ขณะที่ครอบครัว 3 รุ่นอายุและพ่อแม่และบุตรมีความเสี่ยง/ปัญหาด้านอารมณ์น้อยที่สุด

รูปที่ 25 เด็ก 6 - 14 ปีที่มีความเสี่ยง/ปัญหาด้านอารมณ์
จำแนกตามรูปแบบครอบครัว

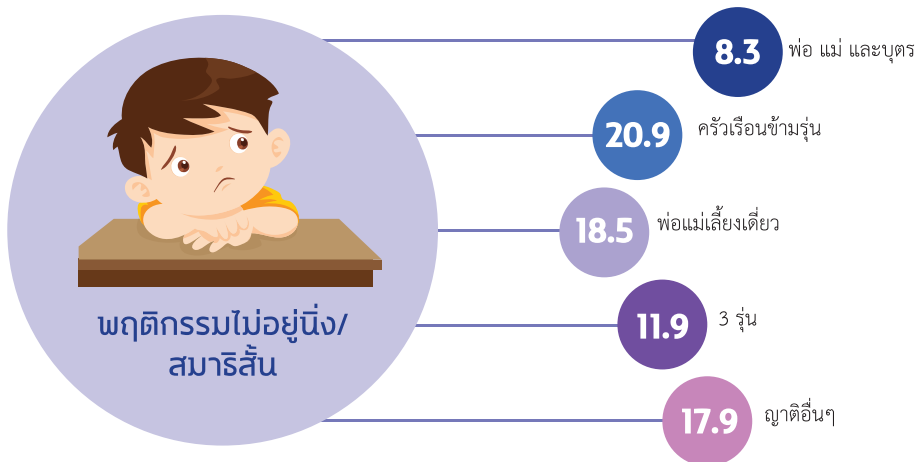
ปัญหาด้านความประพฤติ/เกเรมีความสัมพันธ์กับรูปแบบครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 15.518$; p-value < 0.01) เด็กที่มีความเสี่ยง/มีปัญหาด้านความประพฤติ/เกเรมากที่สุดในการ์วเรือนญาติอื่นๆ ขณะที่ครอบครัว 3 รุ่นอายุและพ่อแม่และบุตรมีความเสี่ยง/ปัญหาด้านความประพฤติ/เกเรน้อยที่สุด

รูปที่ 26 เด็ก 6 - 14 ปีที่มีความเสี่ยง/ปัญหาด้านความประพฤติ/เกเร
จำแนกตามรูปแบบครอบครัว

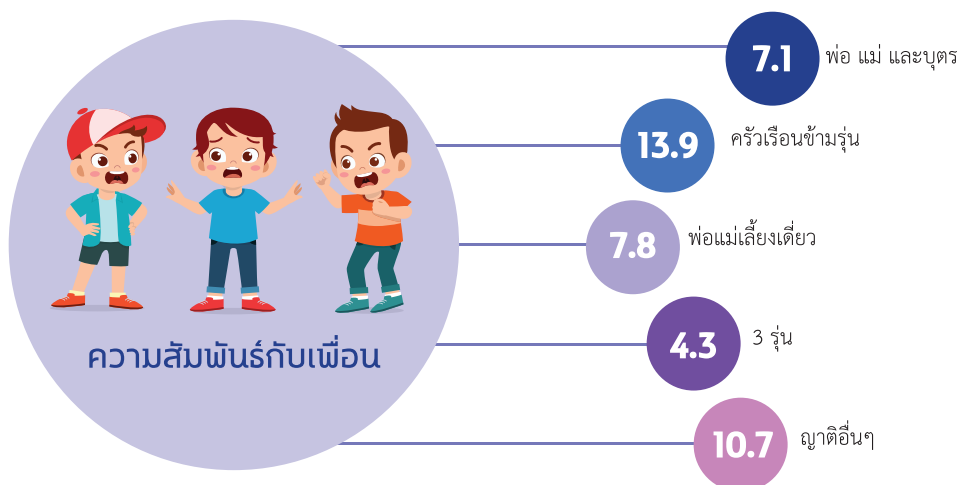
ปัญหาด้านพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้นมีความสัมพันธ์กับรูปแบบครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 12.199$; $p\text{-value} < 0.05$) เด็กในครัวเรือนข้ามรุ่นมีความเสี่ยง/ปัญหาด้านพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้นมากที่สุด ขณะที่เด็กในครัวเรือนพ่อแม่และบุตรมีความเสี่ยง/ปัญหาด้านพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้นน้อยที่สุด

รูปที่ 27 เด็ก 6 - 14 ปีที่มีความเสี่ยง/ปัญหาด้านพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้น
จำแนกตามรูปแบบครอบครัว

ปัญหาด้านพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้นมีความสัมพันธ์กับรูปแบบครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 14.583$, p-value <0.001) เด็กมีความเสี่ยง/ปัญหาด้านพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้นมากที่สุดในครัวเรือนข้ามรุ่น ขณะที่ครอบครัวพ่อแม่และบุตรมีความเสี่ยง/ปัญหาด้านพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้นน้อยที่สุด

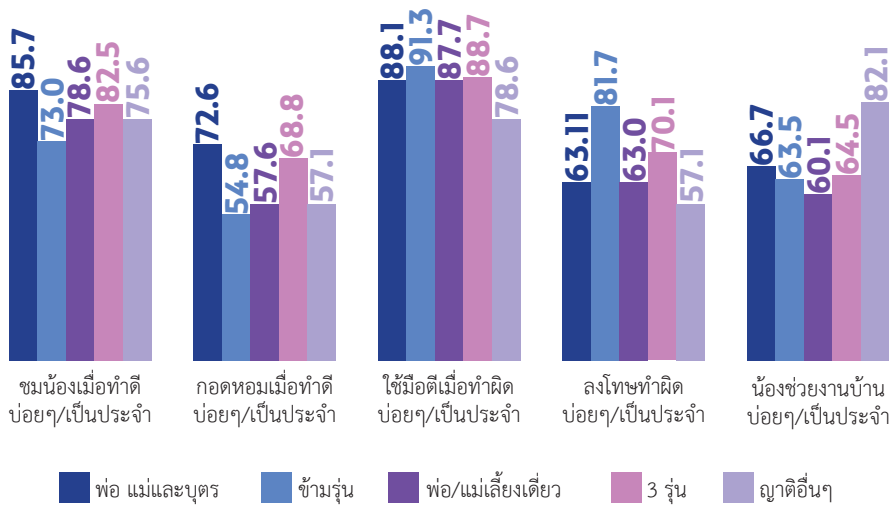
รูปที่ 28 เด็ก 6 - 14 ปีที่มีความเสี่ยง/ปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน
จำแนกตามรูปแบบครอบครัว

การอบรมเลี้ยงดูเด็กอายุ 6 - 14 ปี

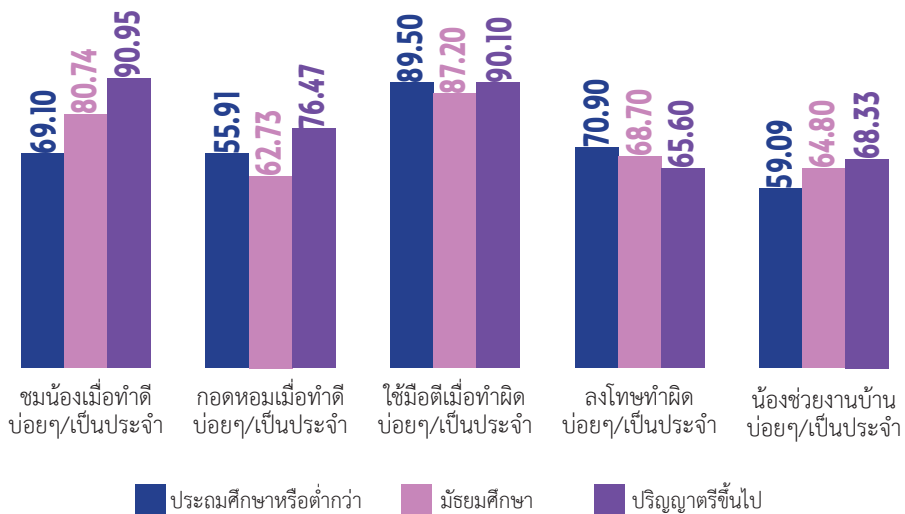
การอบรมเลี้ยงดูเด็กมีความแตกต่างกันในแต่ละรูปแบบครอบครัว พบว่า ครอบครัวพ่อแม่และบุตรมีการชมและกอดหอมเมื่อเด็กทำดีมากที่สุด รองลงมาคือครอบครัว 3 รุ่นอายุ ครอบครัวข้ามรุ่นมีน้อยที่สุด ส่วนครัวเรือนญาติอื่นๆ และพ่อ/แม่เลี้ยงเดี่ยวจะลงโทษและใช้มือตีเด็กเมื่อทำผิดมากที่สุด เกินครึ่งของเด็ก 6 - 14 ปีช่วยงานบ้านบ่อยๆ/เป็นประจำ

รูปที่ 29 การอบรมเลี้ยงดูเด็ก 6-14 ปี จำแนกตามรูปแบบครอบครัว (ร้อยละ) (n=948)

ผู้ดูแลหลักที่มีการศึกษาสูง จะชมและกอดหอมเด็กเมื่อทำดีมากกว่าการศึกษาระดับต่ำกว่า ผู้ดูแลหลักที่มีการศึกษาสูงกว่าจะลงโทษเด็กเมื่อทำผิดและให้ช่วยงานบ้านมากกว่าผู้ดูแลที่มีการศึกษาต่ำกว่า

รูปที่ 30 การเลี้ยงดูเด็กอายุ 6-14 ปี
จำแนกตามการศึกษาของผู้ดูแลหลัก (ร้อยละ) (n=948)

การอบรมเลี้ยงดูเด็ก 6 - 14 ปีประเมินด้วยแบบสอบถาม Alabama ตอบโดยผู้ดูแลหลัก พบว่า รูปแบบครอบครัวและระดับการศึกษาของผู้ดูแลหลักมีผลต่อพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รูปนี้แสดงการเลี้ยงดูเด็ก 6 - 14 ปีสัมพันธ์กับการศึกษาและ/หรือ รูปแบบครอบครัว

รูปที่ 31 การเลี้ยงดูเด็กอายุ 6 - 14 ปี ที่สัมพันธ์กับระดับการศึกษาของผู้ดูแล และ/หรือรูปแบบครอบครัว (n=948)

การสนับสนุน (support)
ชมน้องเมื่อทำดี
  $\chi^2 = 48.928^{***}$

การทำโทษด้วยการตี (spanking)
ใช้มือตిన้องเมื่อทำผิด
  $\chi^2 = 26.300^*$

การควบคุมเชิงจิตวิทยา (psychological control)
กอด/หอมเมื่อน้องทำสิ่งดี
  $\chi^2 = 38.636^{***}$
  $\chi^2 = 44.977^{***}$

 การเลี้ยงดูมีความแตกต่าง ตามระดับการศึกษาของผู้ดูแลหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

 การเลี้ยงดูมีความแตกต่าง ตามรูปแบบครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

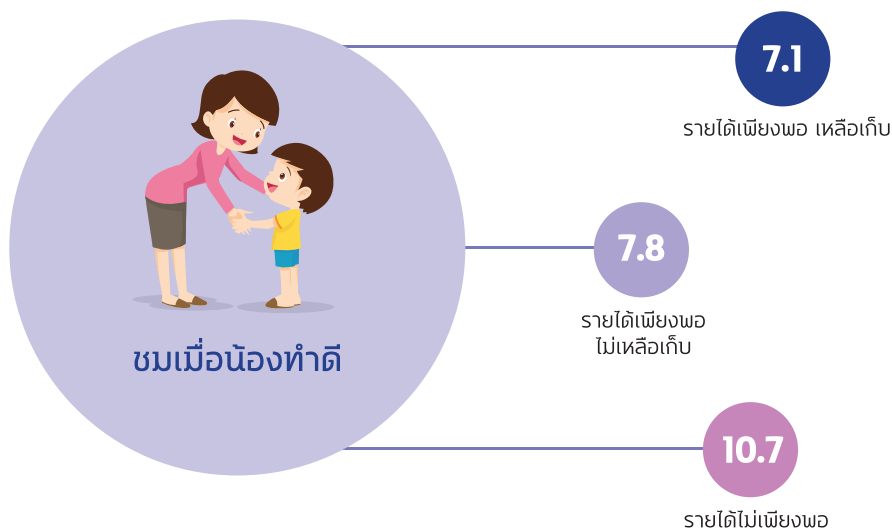
ความมีระเบียบวินัย (discipline)
น้องถูกลงโทษเมื่อทำผิด
  $\chi^2 = 62.312^{***}$
  $\chi^2 = 19.291^{***}$

หมายเหตุ: * p-value < 0.05,

*** p-value < 0.001 การอบรมเลี้ยงดูเด็กอายุ 6-14 ปี วัดด้วยแบบสอบถาม Alabama 42+4 ข้อคำตอบ 5 ระดับ ได้แก่ 1 = ไม่เคย 2 = แทบจะไม่เคย 3 = บางครั้ง 4 = บ่อยๆ 5 = เสมอ

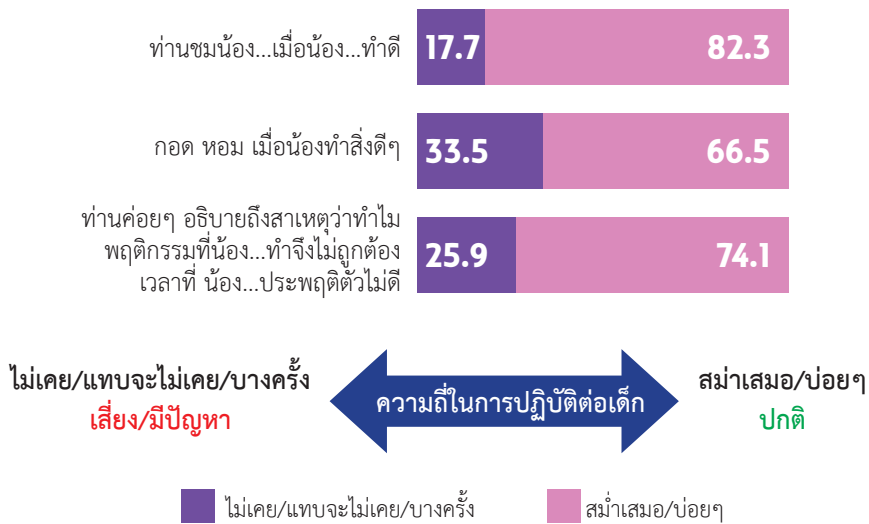
บทบาทที่ดีของผู้ดูแลคือ การให้ความใส่ใจและบอกให้เด็กรู้เมื่อเด็กทำดี พบว่า การอบรมเลี้ยงดูโดยการชม เมื่อเด็กทำดีมีความสัมพันธ์กับรายได้ในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 15.556, p\text{-value} < 0.05$) ผู้ดูแลหลักในครัวเรือนที่มีรายได้พอเพียงเหลือเก็บจะชมเมื่อเด็กทำดีมากที่สุด และผู้ดูแลในครัวเรือนที่รายได้ไม่พอเพียงจะชมเมื่อเด็กทำดีน้อยที่สุด

รูปที่ 32 การชมเด็ก 6 - 14 ปีเมื่อทำดี
จำแนกตามความเพียงพอของรายได้ครัวเรือน (ร้อยละ)

การเลี้ยงดูที่เหมาะสม ให้ความอบอุ่นและใช้เหตุผลช่วยส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีด้านอารมณ์ของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูเชิงบวกอย่างสม่ำเสมอมีมากกว่าร้อยละ 60 ในทุกด้าน การอบรมเลี้ยงดูใน 3 ด้าน ได้แก่ การชมเมื่อเด็กทำดี การกอดหอมเมื่อเด็กทำดี และการอธิบายถึงสาเหตุว่าทำไมพฤติกรรมที่เด็กทำ จึงไม่ถูกต้องเวลาที่เด็กประพฤติตัวไม่ดี มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมที่ดีด้านอารมณ์ของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$)

รูปที่ 33 เด็กที่มีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มปกติ
 จำแนกรูปแบบการเลี้ยงดูและความถี่ในการปฏิบัติต่อเด็ก (n=576)

เด็กที่มีพฤติกรรมที่ดีด้านอารมณ์มักเป็นเด็กที่ได้รับการแสดงความรัก ด้วยการกอดหรือหอม และผู้ดูแลมักอธิบายถึงสาเหตุว่า ทำไมพฤติกรรมที่เด็กทำจึงไม่ถูกต้อง

ตารางที่ 8 พฤติกรรมที่ดีด้านอารมณ์ จำแนกตามวิธีการเลี้ยงดู

พฤติกรรมที่ดีด้านอารมณ์ (n=725)		
	ทำนกอดหรือหอมเด็กเวลาที่เด็กทำสิ่งดีๆ	ทำนค้อยๆ อธิบายถึงสาเหตุว่าทำไมพฤติกรรมที่เด็กทำจึงไม่ถูกต้อง
ไม่เคย	6.8%	3.0%
แทบจะไม่เคย	4.8%	3.3%
บางครั้ง	21.2%	19.9%
บ่อยๆ	23.7%	36.9%
สม่ำเสมอ	43.4%	36.9%
	p - value < 0.01	p - value < 0.01

ความรุนแรงโดยสมาชิกในครอบครัว

ความรุนแรงโดยสมาชิกครอบครัว ใช้เครื่องมือ MICs ที่เด็ก 6 - 14 ปี เป็นผู้ตอบแบบสอบถามเอง พบว่าเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 45.5) ของเด็ก 6 - 14 ปี ถูกสมาชิกในครอบครัวตีกันด้วยวัตถุ รองลงมาคือ การตีหรือตบที่มีมือ แขนหรือขา (ร้อยละ 44.9) เด็กถูกตีหรือตบที่หน้า หัว หรือหู มีร้อยละ 12.1 เด็กเกือบครึ่งได้รับการกระทำรุนแรงจากสมาชิกในครอบครัว

ตารางที่ 9 ความรุนแรงโดยสมาชิกครอบครัว

ความรุนแรงโดยสมาชิกครอบครัว	ร้อยละ (n=942)
สมาชิกในครอบครัวตะโกน ตวาด หรือกรีดร้องใส่หน้า	42.7
สมาชิกในครอบครัวเรียกน้องด้วยคำพูดที่หยาบคาย หรือคำที่น้องไม่ชอบ	33.0
สมาชิกในครอบครัวตีหรือตบน้องที่มีมือ แขน หรือขา	44.9
สมาชิกในครอบครัวตีหรือตบน้องที่หน้า หัว หรือหู	12.1
สมาชิกในครอบครัวตีกันน้องด้วยวัตถุ เช่น เข็มขัด หวี ไม้ หรืออื่นๆ	45.5
สมาชิกในครอบครัวตีน้องซ้ำๆ อย่างสุดแรงด้วยวัตถุ เช่น ไม้เรียว ไม้บรรทัด	18.8

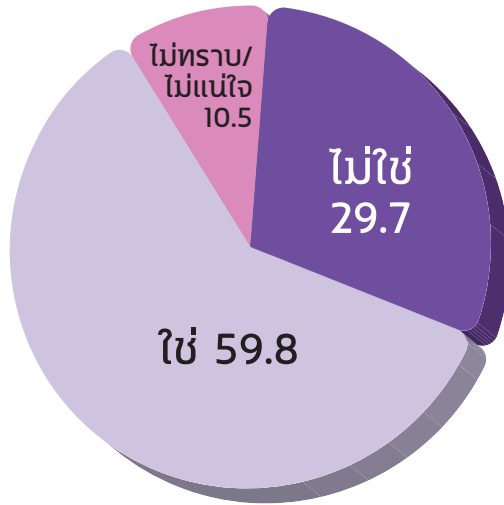
1 ใน 5

ของเด็กถูกตีซ้ำๆ อย่างสุดแรงด้วยวัตถุ

ความรุนแรงในครอบครัวเป็นสิ่งที่ไม่ควรเกิดขึ้น เพราะส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็กในทางลบ แต่ก็มีเด็กจำนวนไม่น้อยที่เข้าใจว่า การที่สมาชิกในครอบครัวลงโทษด้วยการตีเป็นสิ่งที่จะต้อง

รูปที่ 34 เด็กคิดว่าการถูกลงโทษเป็นสิ่งที่ถูกต้อง (ร้อยละ) (n=942)

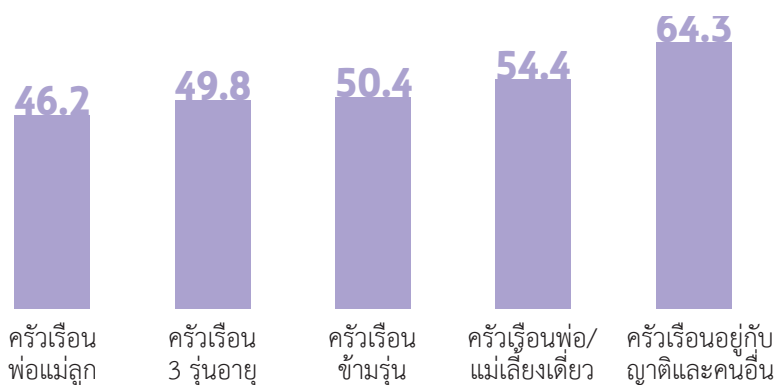
ถ้าสมาชิกในครอบครัวลงโทษน้องด้วยการตี
น้องคิดว่าเป็นการเลี้ยงดูที่ถูกต้องหรือไม่

เกินครึ่งหนึ่งของเด็กที่อยู่ในครัวเรือน
“พ่อ/แม่เลี้ยงเดี่ยว” (55%) และเกินครึ่ง
ของเด็กที่อยู่กับ “ญาติอื่นๆ*” (64%)

มักถูกตีด้วยวัตถุ

รูปที่ 35 ร้อยละของเด็กที่มีกฏกติด้วยวัตถุ จำแนกตามลักษณะครัวเรือน (n=478)

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมของเด็กอายุ 6 - 14 ปี และทักษะในศตวรรษที่ 21

ทักษะศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตของเด็กยุคใหม่ ประกอบด้วย 7 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะชีวิตและอาชีพ 2) ทักษะการสื่อสาร 3) ทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม 4) ทักษะการเรียนรู้ 5) ทักษะการร่วมมือ 6) ทักษะสารสนเทศและสื่อเทคโนโลยี และ 7) ทักษะเคารพความแตกต่างและไม่นิยมความรุนแรง

พฤติกรรมของเด็กส่งผลต่อการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เด็กที่มีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มปกติมีคะแนนทักษะศตวรรษที่ 21 สูงกว่าเด็กที่มีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาในทักษะทุกด้าน พฤติกรรมแต่ละด้านมีระดับความสัมพันธ์กับทักษะแตกต่างกันไป

**พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้น
สัมพันธ์กับทักษะศตวรรษที่ 21 ทุกด้าน**

รูปที่ 36 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและทักษะศตวรรษที่ 21 (n=674)

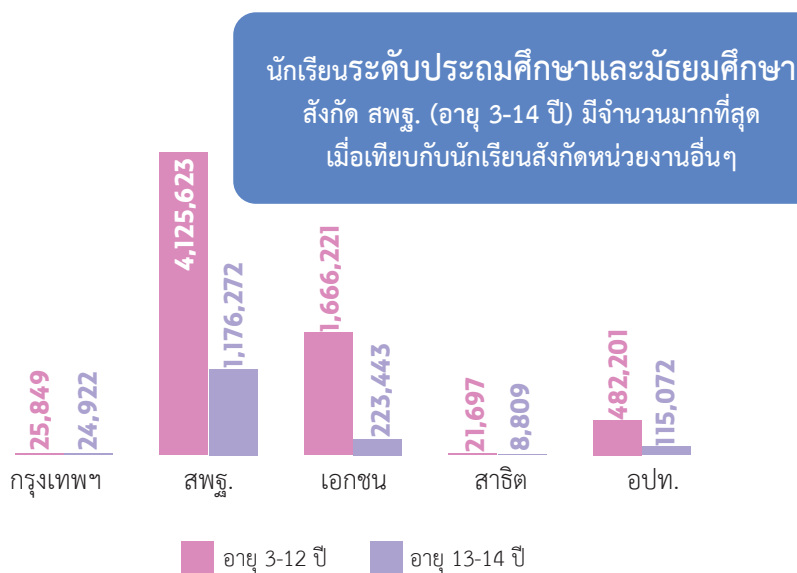

โรงเรียน ของเด็กซี - แอลฟา

หากพิจารณาในภาพกว้างของเด็กซี-แอลฟา พบว่าศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มากที่สุด โดยในบรรดาเด็กไทยราว 8 ล้านคน ในเจนเนอเรชันนี้เรียนอยู่ในโรงเรียน สพฐ. มากถึง 5.4 ล้านคน หรือมากกว่าครึ่ง รองลงมาอีกราว 2 ล้านคน ศึกษาในโรงเรียนเอกชน และตามมาด้วยโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ราว 6 แสนคน ตามลำดับ (รูปที่ 37)

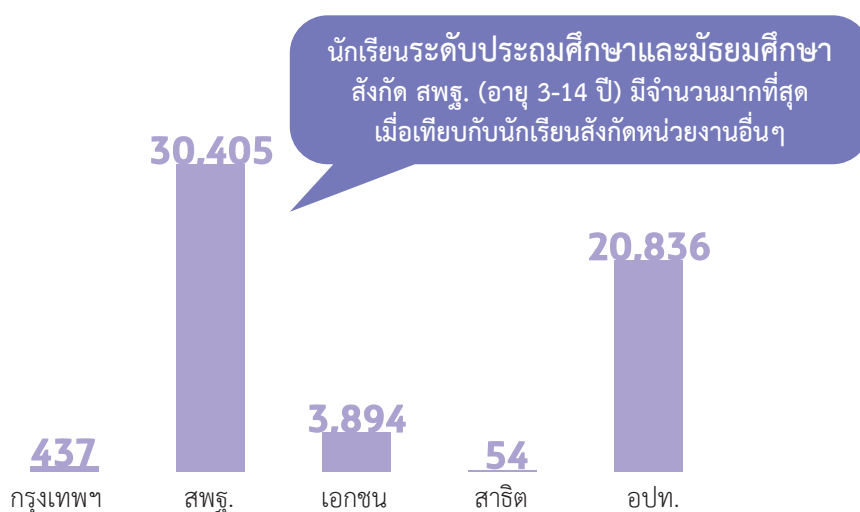
รูปที่ 37 จำนวนนักเรียน จำแนกตามกลุ่มอายุและสังกัดโรงเรียน ปี พ.ศ. 2560

ที่มา : สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2560 (สถิติของกรุงเทพฯ), สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561 (สถิติของ สพฐ., เอกชน, สาธิต, อปท.)

และเมื่อพิจารณาจำนวนโรงเรียนก็พบว่า โรงเรียนสังกัด สพฐ. มีจำนวนมากที่สุดในประเทศไทยเช่นกัน จึงไม่น่าแปลกใจว่าทำไมเด็กไทย 5.4 ล้านคนจึงอยู่ในโรงเรียนสังกัด สพฐ. มากที่สุด แต่ประเด็นที่น่าสนใจกลับตกไปอยู่ที่โรงเรียนเอกชนที่มีเด็กเรียนเกือบ 2 ล้านคน โรงเรียนเอกชนเหล่านี้มีจำนวนน้อยมาก คือ 3,894 แห่งเท่านั้น สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนรัฐบาลอาจไม่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ปกครองมากนัก เพราะปริมาณความต้องการของผู้ปกครอง (demand) ต่อโรงเรียนเอกชนจัดว่ามีสูงมาก (รูปที่ 38)

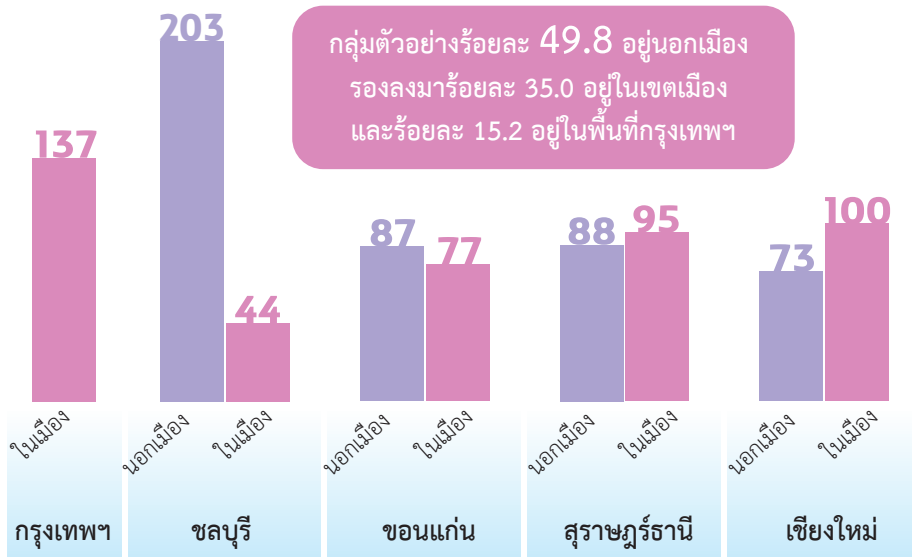
รูปที่ 38 โรงเรียนจำแนกตามสังกัด ปี พ.ศ. 2560

ที่มา : สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2560 (สถิติของกรุงเทพฯ), สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 (สถิติของ สพฐ., เอกชน, สาธิต, อปท.)

จากรูปที่ 39 แสดงให้เห็นถึงกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ ซึ่งมากที่สุดอยู่ในจังหวัดชลบุรี รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และตามมาด้วยจังหวัดเชียงใหม่ โดยสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเมืองกับนอกเมืองไม่แตกต่างกันมากนัก

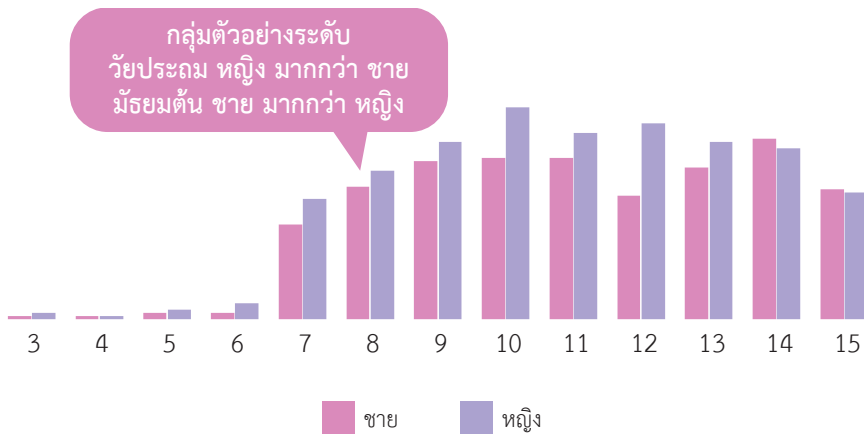
รูปที่ 39 จำนวนเด็กซี-แอลฟา ในกลุ่มตัวอย่างของแต่ละพื้นที่ (n=904)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของพื้นที่โรงเรียน วิเคราะห์จากคำตอบของครูที่มีความเห็นในด้านต่างๆ ของเด็กซี-แอลฟา ซึ่งมีจำนวน 904 คน เมื่อจำแนกตามเพศและอายุของเด็กซี-แอลฟา พบว่า ในระดับประถมศึกษาเป็นเด็กผู้หญิงมากกว่าเด็กผู้ชาย ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง โดยอายุที่มีกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด คือ อายุระหว่าง 9 - 10 ปี (รูปที่ 39)

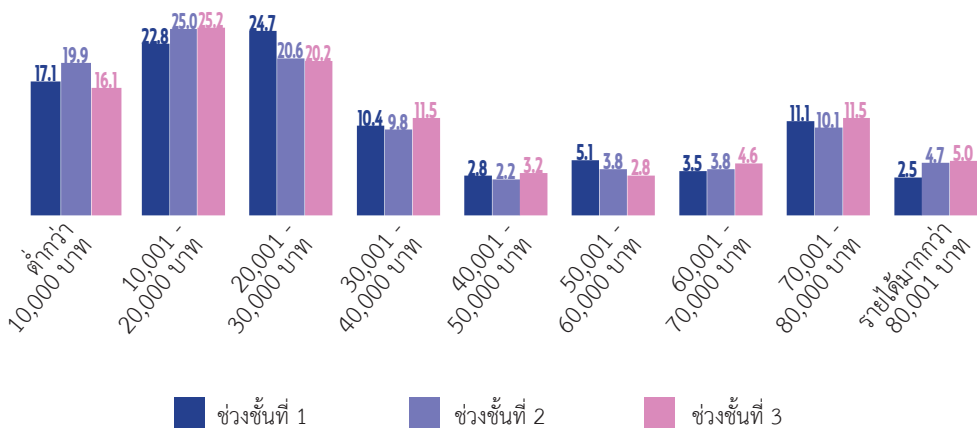

รูปที่ 40 เพศและอายุของเด็กซี-แอลฟา (n = 904)

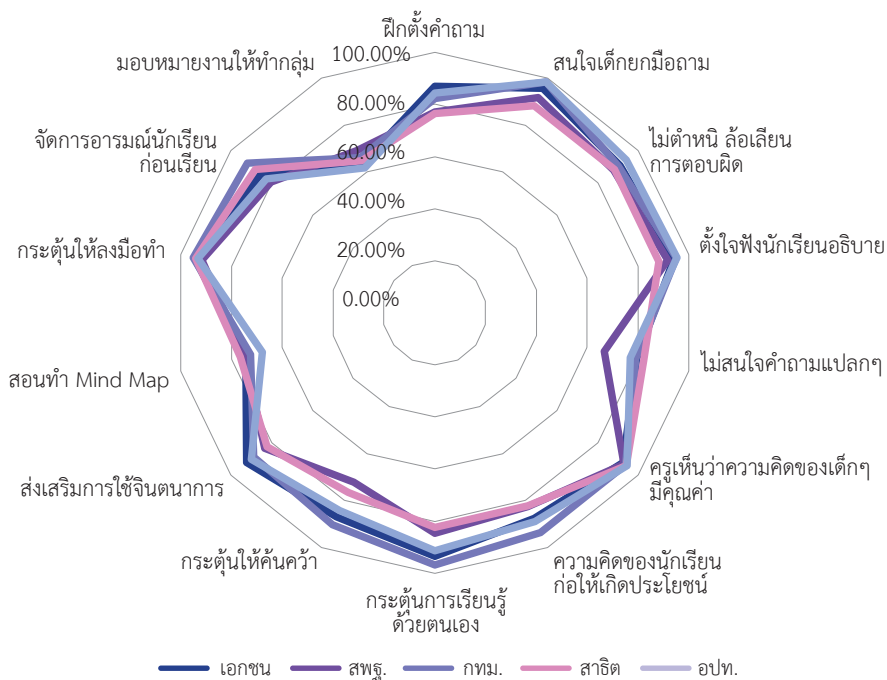
เด็กๆ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้มาจากครอบครัวชั้นกลางเป็นส่วนใหญ่ โดยครอบครัวของพวกเขามีรายได้เฉลี่ยสูงสุดอยู่ 10,001 - 20,000 บาท รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยครอบครัวอยู่ที่ 20,001 - 30,000 บาท สำหรับรายได้ระหว่าง 40,001 - 70,000 บาท ในครอบครัวของทั้ง 3 ช่วงชั้นมีรายได้อยู่ในสัดส่วนที่ต่ำกว่าช่วงรายได้อื่น เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 3.5 เท่านั้น (รูปที่ 41)

รูปที่ 41 รายได้ครัวเรือนของเด็กซี-แอลฟา ต่อเดือน
จำแนกตามช่วงชั้นการเรียนรู้ (n = 904)

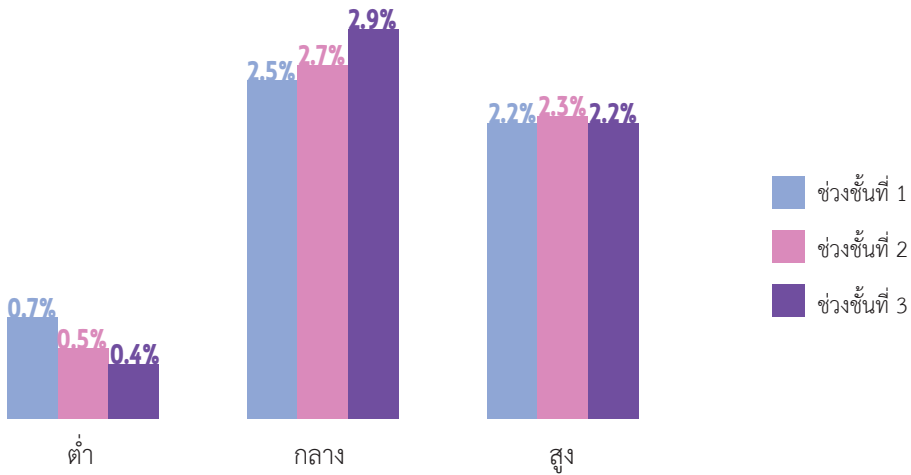
ในรูปที่ 42 แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมในห้องเรียนของโรงเรียนไทย (ในสายตาครู) นั้น เห็นว่ามีการส่งเสริมทักษะการคิดอย่างชัดเจนหลายด้าน อาทิ กระตุ้นให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง กระตุ้นให้ลงมือทำเพื่อหาคำตอบ สนใจเด็กเมื่อเด็กยกมือถามคำถาม เป็นต้น แต่กิจกรรมว่าด้วยการมอบหมายงานกลุ่มและการสอนความคิดเชิงระบบผ่าน mind map ยังมีเพียงร้อยละ 70 เท่านั้น

รูปที่ 42 กิจกรรมในห้องเรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิด (n = 674)

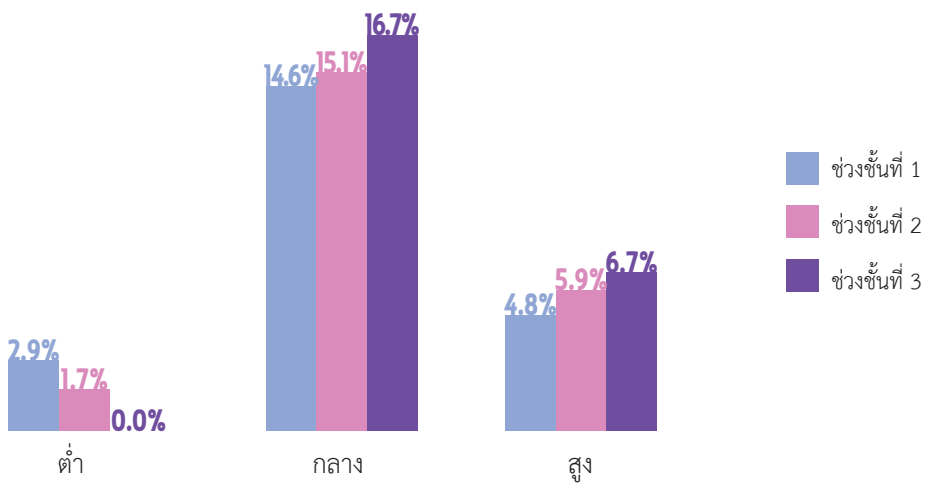
เมื่อพิจารณาถึงทักษะชีวิตและอาชีพของเด็กๆ ตามช่วงชั้น ผลปรากฏว่าค่าเฉลี่ยทักษะชีวิต และอาชีพของเด็กๆ อยู่ระดับกลางเป็นหลักในทุกช่วงชั้น โดยช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 2) มีทักษะระดับกลางค่อนข้างไปทางสูงมากที่สุด (รูปที่ 43)

รูปที่ 43 ทักษะชีวิตและอาชีพ จำแนกตามช่วงชั้นการเรียน (n = 674)

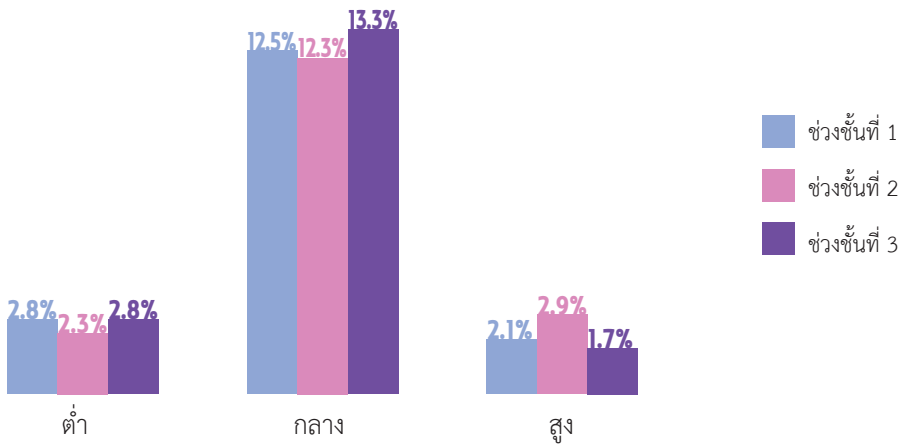
ประเด็นของทักษะการสื่อสารจัดว่าเห็นได้ชัดเจนมาก เด็กซี - แอลฟา ทุกช่วงชั้นมีทักษะการสื่อสารระดับกลางมากที่สุด ซึ่งค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารนี้แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดระหว่างค่ากลางกับค่าสูง นั่นหมายความว่าครูเห็นชัดเจนว่าทักษะการสื่อสารของเด็กซี - แอลฟา ของไทย อยู่ระดับกลางๆ (รูปที่ 44)

รูปที่ 44 ทักษะสื่อสาร จำแนกตามช่วงชั้นการเรียน (n = 674)

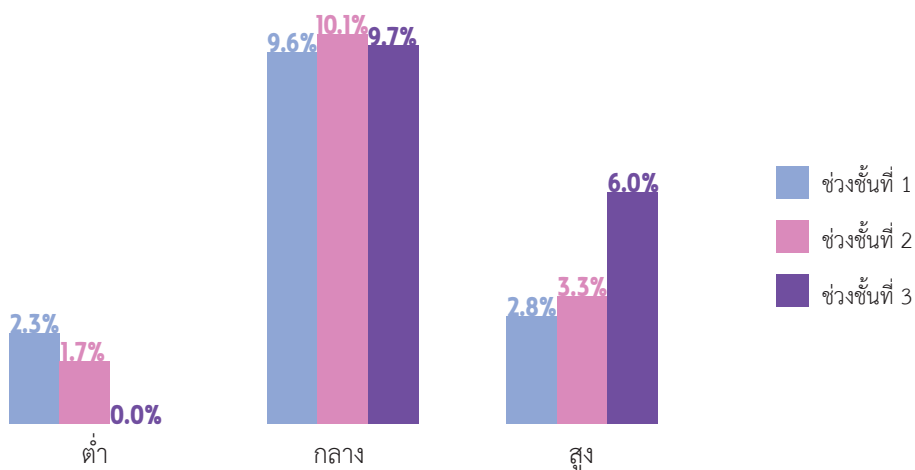
ทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นอีกประเด็นที่ชัดเจนมาก จากค่าเฉลี่ยที่ปรากฏในกราฟแท่งรูปที่ 45 เห็นได้ชัดเจนว่าทักษะด้านนี้ได้อยู่ตรงกลาง แสดงให้เห็นว่าในทุกวงชั้นทักษะนี้อยู่ในระดับกลางๆ เท่านั้น การเพิ่มทักษะเพื่อให้เพิ่มระดับสูงอาจเป็นไปได้ค่อนข้างยาก เพราะค่าเฉลี่ยชุกอยู่ในระดับกลางอย่างชัดเจน

รูปที่ 45 ทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม จำแนกตามวงชั้นการเรียนรู้ (n = 674)

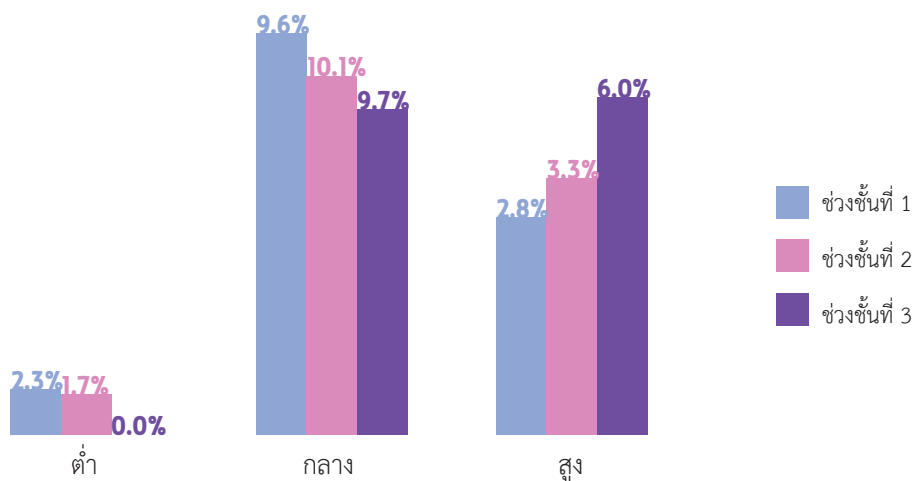

ในรูปที่ 46 แสดงทักษะการเรียนรู้ของเด็กซี - แอลฟา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับกลาง ซึ่งแตกต่างจากทักษะการร่วมมือ (รูปที่ 47) ที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง - สูง เป็นที่น่าสนใจว่าทักษะการร่วมมือของเด็กซี - แอลฟา ค่อนข้างดีเพราะค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางและค่าเฉลี่ยระดับสูงมีความใกล้เคียงกัน

รูปที่ 46 ทักษะการเรียนรู้ จำแนกตามช่วงชั้นการเรียน (n = 674)

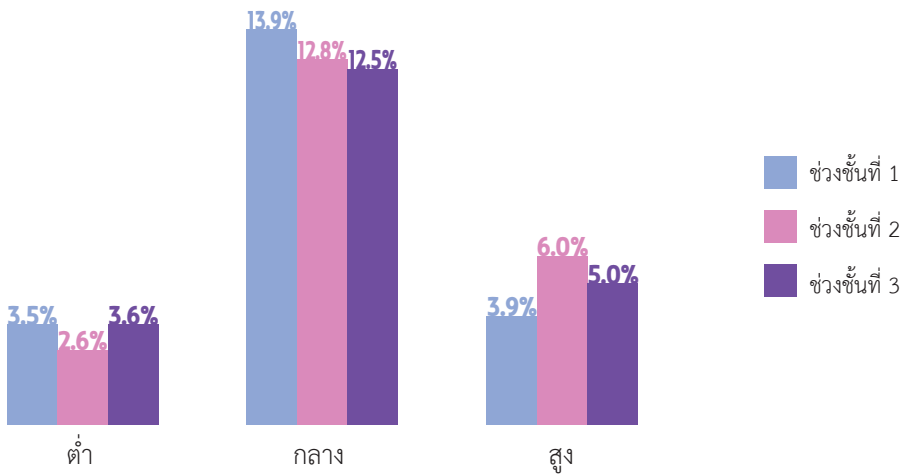

รูปที่ 47 ทักษะการร่วมมือ จำแนกตามช่วงชั้นการเรียน (n = 674)

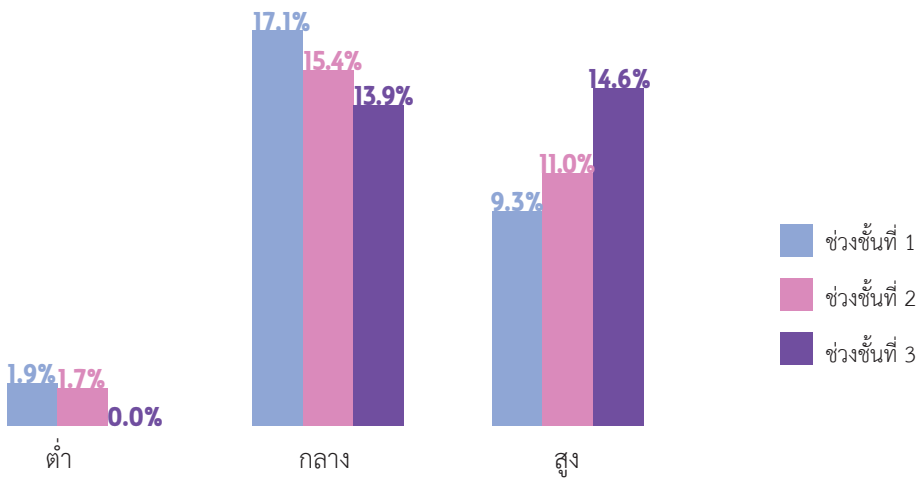

รูปที่ 48 แสดงทักษะการใช้สารสนเทศและสื่อ ซึ่งค่าเฉลี่ยกระจายอยู่ในระดับกลางและลดลงอย่างชัดเจนในระดับสูง ในขณะที่รูปที่ 49 แสดงทักษะการเคารพความแตกต่างหลากหลายที่ดูมีแนวโน้มดีกว่าทักษะสารสนเทศ เนื่องจากค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับกลาง - สูงใกล้เคียงกัน

รูปที่ 48 ทักษะการใช้สารสนเทศและสื่อ จำแนกตามช่วงชั้นการเรียน (n = 674)

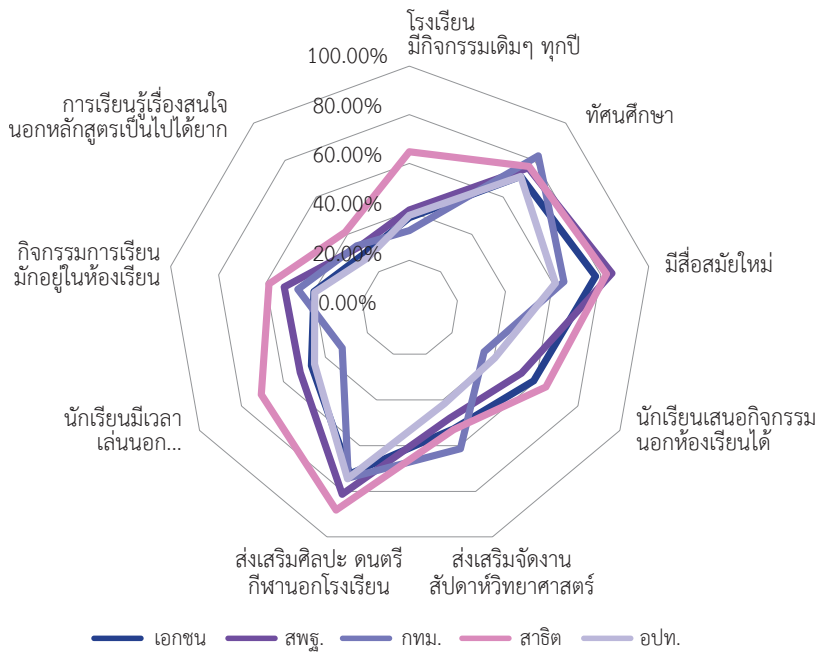
รูปที่ 49 ทักษะการเคารพความแตกต่าง จำแนกตามช่วงชั้นการเรียน (n = 674)

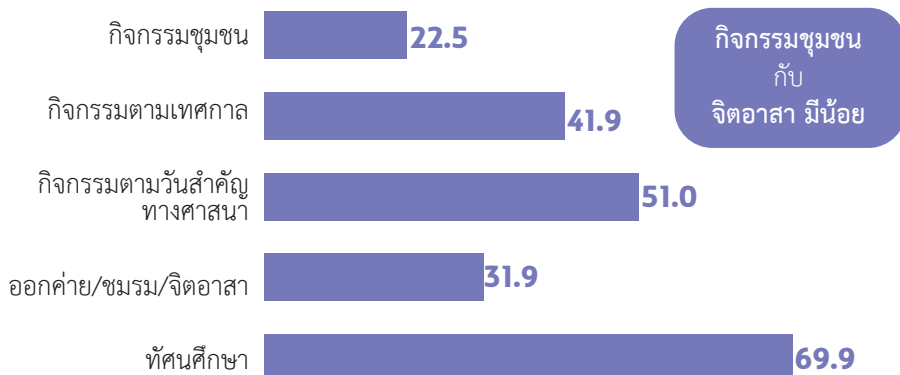
เมื่อลองนำกิจกรรมนอกห้องเรียนของเด็กซี - แอลฟา มาพิจารณาในรายละเอียด พบว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ของโรงเรียนไทยมุ่งเน้นไปที่กิจกรรมทัศนศึกษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา และการมีสื่อการสอนสมัยใหม่เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งถือว่าไม่แตกต่างจากที่เคยมีมาโดยตลอดในโรงเรียนไทย แต่กิจกรรมที่เด็กๆ สนใจนอกหลักสูตร การจัดงานสัปดาห์วิทยาศาสตร์ด้วยตนเอง หรือการเล่นนอกห้องเรียนยังคงมีอยู่น้อยมาก เมื่อพิจารณาแยกตามสังกัดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนสาธิตจะโดดเด่นในเชิงกิจกรรมนอกห้องเรียนมากที่สุด ในขณะที่โรงเรียนเอกชนจัดว่าไม่แตกต่าง

ในด้านกิจกรรมนอกห้องเรียนเมื่อเทียบกับโรงเรียนสังกัด สพฐ. และโรงเรียนสังกัด อปท. (รูปที่ 50 และ 51)

รูปที่ 50 กิจกรรมนอกห้องเรียนของเด็กซี - แอลฟาในศตวรรษที่ 21 (n = 891)

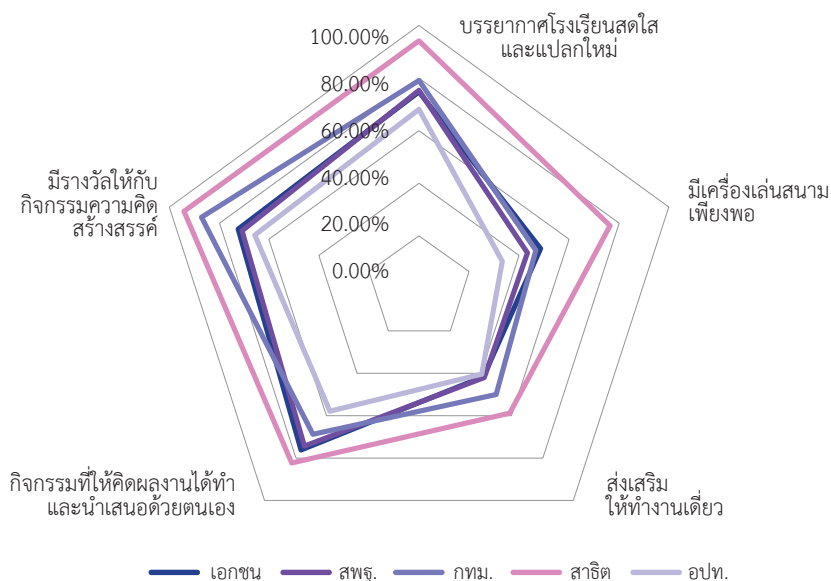

รูปที่ 51 กิจกรรมที่ครูพาเด็กซี - แอลฟา ไปทำนอกโรงเรียน (n = 891)

บรรยากาศในโรงเรียนที่ส่งเสริมให้ทำงานเดี่ยวในโรงเรียนสาธิต มีมากกว่าโรงเรียนสังกัดอื่น และมีความเหลื่อมล้ำด้านบรรยากาศในโรงเรียนระหว่างโรงเรียนในแต่ละสังกัด อาจกล่าวได้ว่า โรงเรียนสาธิตมีบรรยากาศดีกว่าโรงเรียนสังกัดอื่นในทุกด้าน ทั้งการมีเครื่องเล่นสนามที่มากเพียงพอ บรรยากาศในโรงเรียนที่แปลกใหม่สดใสมือ หรือแม้แต่การมีกิจกรรมที่让孩子ได้คิดผลงานและนำเสนอด้วยตนเองนั้นโรงเรียนสาธิตก็มีมากกว่า (รูปที่ 52)

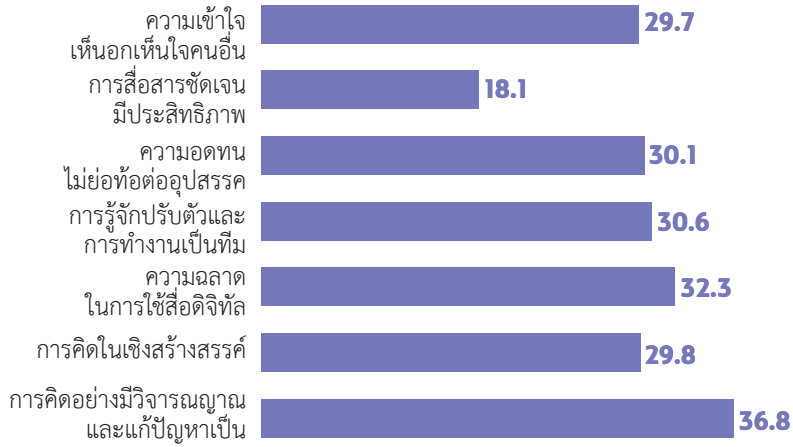
รูปที่ 52 บรรยากาศในโรงเรียนของเด็กซี - แอลฟา (n=891)

เมื่อถามครูว่าคุณสมบัติใดที่เด็กซี - แอลฟา ควร มี ครูมองว่าเด็กมีทักษะด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด (ร้อยละ 18.1) ในขณะที่ทักษะในศตวรรษที่ 21 ทุกด้านไม่ถึงร้อยละ 50 ในสายตาครู (รูปที่ 53)

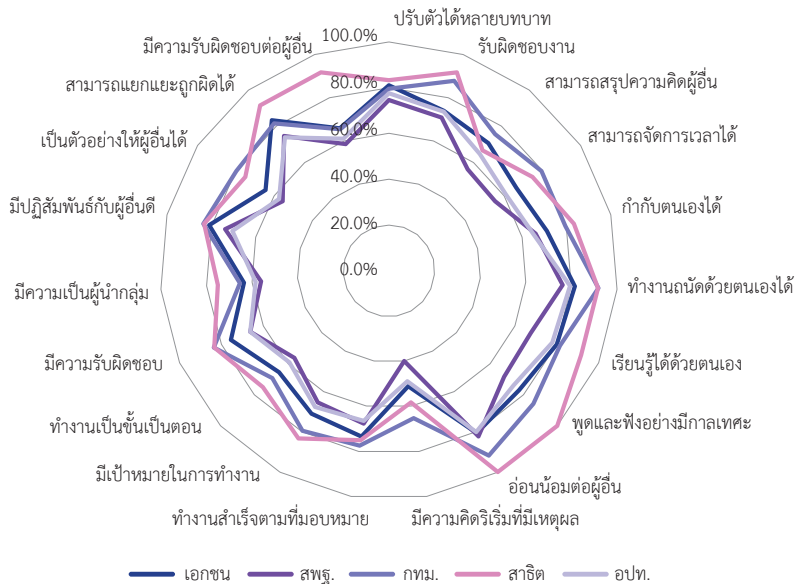

รูปที่ 53 คุณสมบัติที่เด็กซี - แอลฟา ควรจะมีตามความคิดเห็นของครู (n = 891)

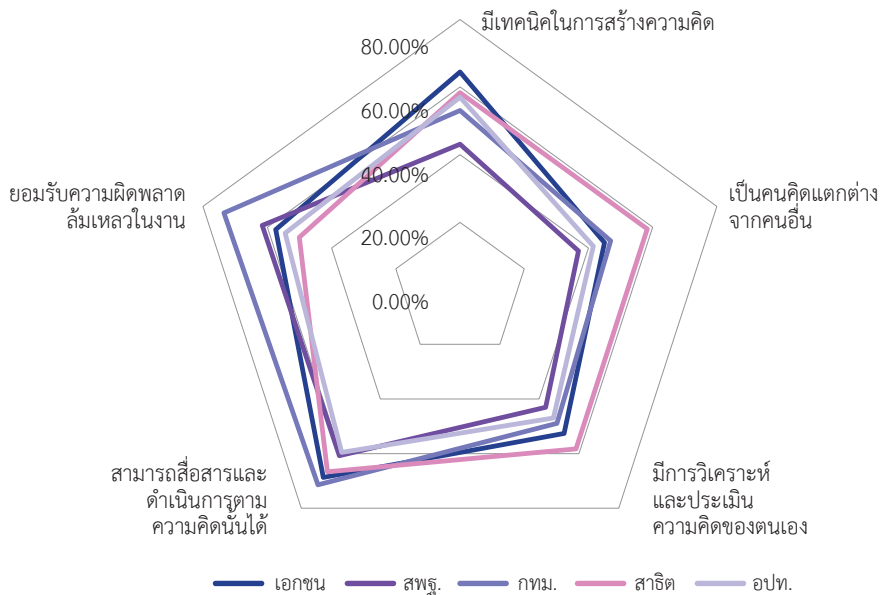
อาจกล่าวได้ว่า เด็กนักเรียนโรงเรียนสาธิตมีทักษะชีวิตโดดเด่นเกือบทุกด้าน ทั้งความสามารถในการแยกแยะผิดถูก รับผิดชอบผู้อื่น ปรับตัวได้หลายบทบาท การพูดและฟังอย่างมีกาลเทศะและความอ่อนน้อมถ่อมตน ยกเว้นความคิดริเริ่ม การสรุปประเด็นและการจัดการเวลาของเด็กนักเรียนสาธิตมีน้อยกว่าเด็กนักเรียนในโรงเรียนสังกัดอื่นๆ (รูปที่ 54)

รูปที่ 54 ทักษะชีวิตและอาชีพของเด็กซี - แอลฟา (n = 674)

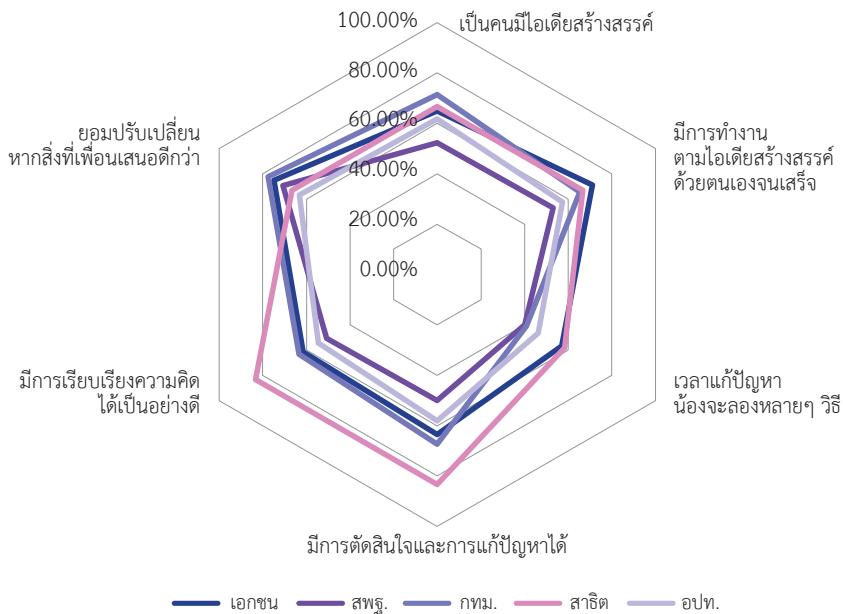
เด็กโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีทักษะโดดเด่นด้านการยอมรับความล้มเหลวของตนเองและสื่อสารตามความคิดของตน ในขณะที่เด็กโรงเรียนสาธิตมีทักษะโดดเด่นด้านการคิดแตกต่าง ส่วนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนมีทักษะโดดเด่นด้านเทคนิคการสร้างความคิด (รูปที่ 55)

รูปที่ 55 ทักษะสร้างสรรค์ และนวัตกรรมตามสังกัดของโรงเรียน (n = 674)

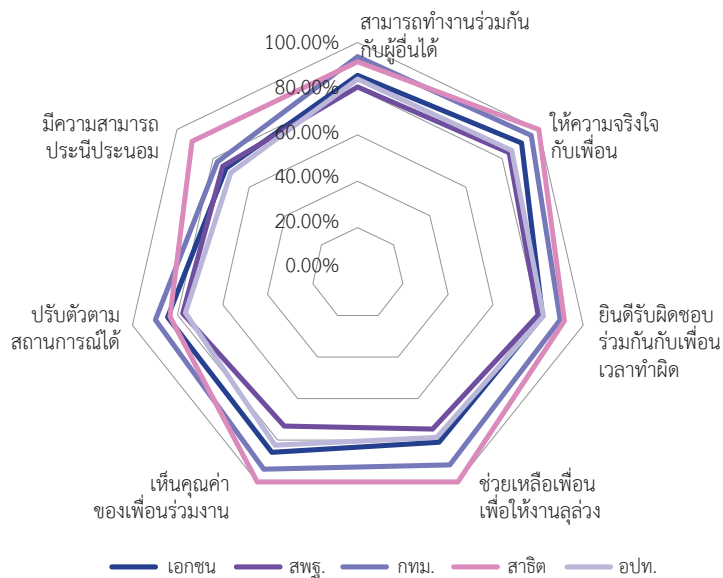
เด็กโรงเรียนสาธิตมีทักษะโดดเด่นด้านการเรียบเรียงความคิด และการตัดสินใจแก้ปัญหา ในขณะที่เด็กโรงเรียนสังกัด สพฐ. ทักษะการเรียนรู้น้อยกว่าเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะการแก้ปัญหาด้วยวิธีการและแนวคิดที่หลากหลาย (รูปที่ 56)

รูปที่ 56 ทักษะการเรียนรู้ตามสังกัดโรงเรียน (n = 674)

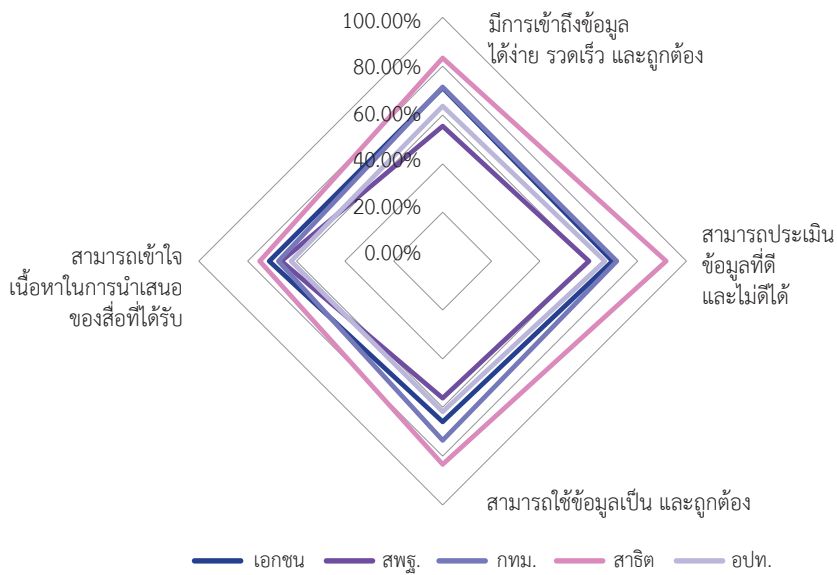
เด็กโรงเรียนสาธิตมีทักษะในเชิงความร่วมมือ และการทำงานเป็นทีมโดดเด่นเกือบทุกด้าน ในขณะที่เด็กโรงเรียนสังกัด สพฐ. มีทักษะการร่วมมือน้อยกว่าเกือบทุกด้าน (รูปที่ 57)

รูปที่ 57 ทักษะการร่วมมือตามสังกัดโรงเรียน (n = 674)

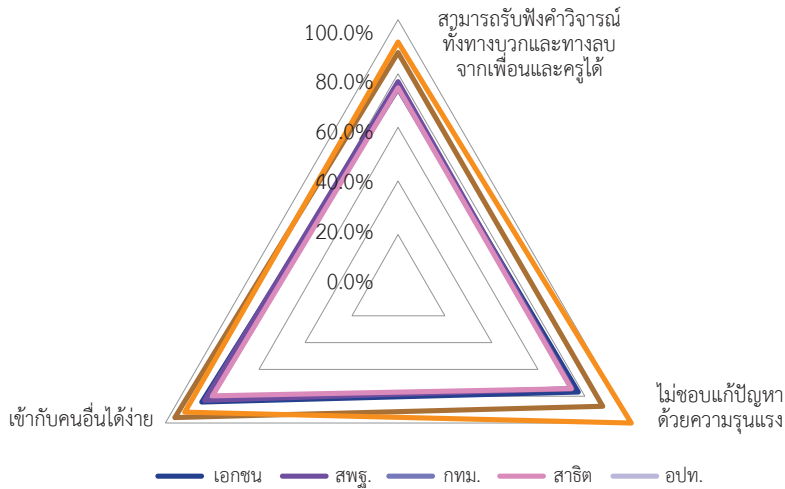
เด็กโรงเรียนสาธิตมีทักษะการใช้สารสนเทศโดดเด่นทุกด้าน พวกเขามีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล ประเมินว่าข้อมูลที่ได้รับมานั้นดี หรือไม่ดี แต่เด็กโรงเรียนสังกัด สพฐ. มีทักษะในด้านนี้น้อยกว่าเกือบทุกด้าน (รูปที่ 58)

รูปที่ 58 ทักษะการใช้สารสนเทศและสื่อตามสังกัดของโรงเรียน (n = 674)

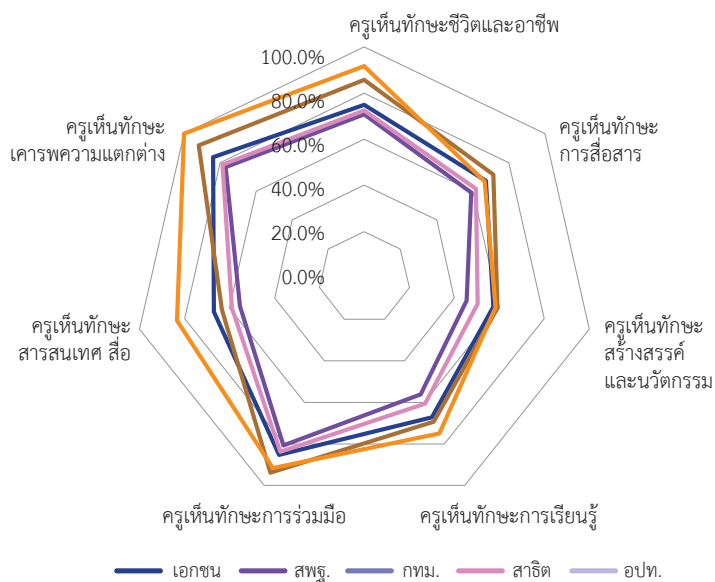
อาจกล่าวได้ว่า ทักษะด้านการเคารพความแตกต่างหลากหลายของเด็กซี - แอลฟา ไม่แตกต่างกันมากนักตามสังกัดโรงเรียนตามรูปที่ 58 แม้ว่าเราจะเห็นว่าเด็กโรงเรียนสาธิตมีร้อยละสูงที่สุด แต่ก็เห็นได้ชัดว่าเด็กไทยในทุกสังกัดมีแนวโน้มไม่ชอบการแก้ปัญหาด้วยความรุนแรง มีลักษณะของการเข้ากับคนอื่นได้ง่าย และสามารถรับฟังคำวิจารณ์ทั้งทางบวกและทางลบได้ (รูปที่ 59)

รูปที่ 59 ทักษะการเคารพความแตกต่างตามสังกัดโรงเรียน (n = 674)

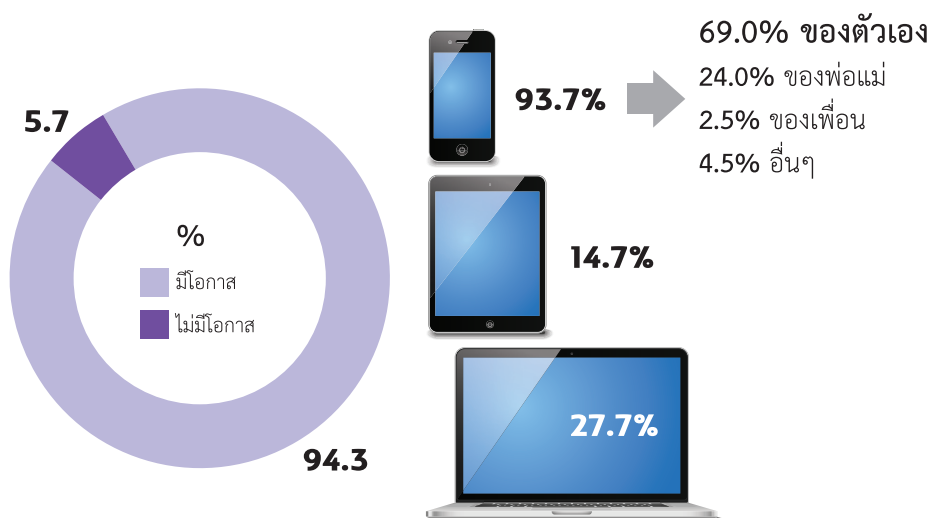
กล่าวโดยสรุป เด็กซี-แอลฟา พร่องทักษะด้านนวัตกรรม การเรียนรู้และการสื่อสารตามลำดับ ในขณะที่เด็กๆ ในโรงเรียนสังกัด สพฐ. ต่อยในทักษะในศตวรรษที่ 21 กว่าเด็กนักเรียนในสังกัดอื่นๆ ทุกด้าน (รูปที่ 60)

รูปที่ 60 ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของเด็กซี-แอลฟา (n = 674)

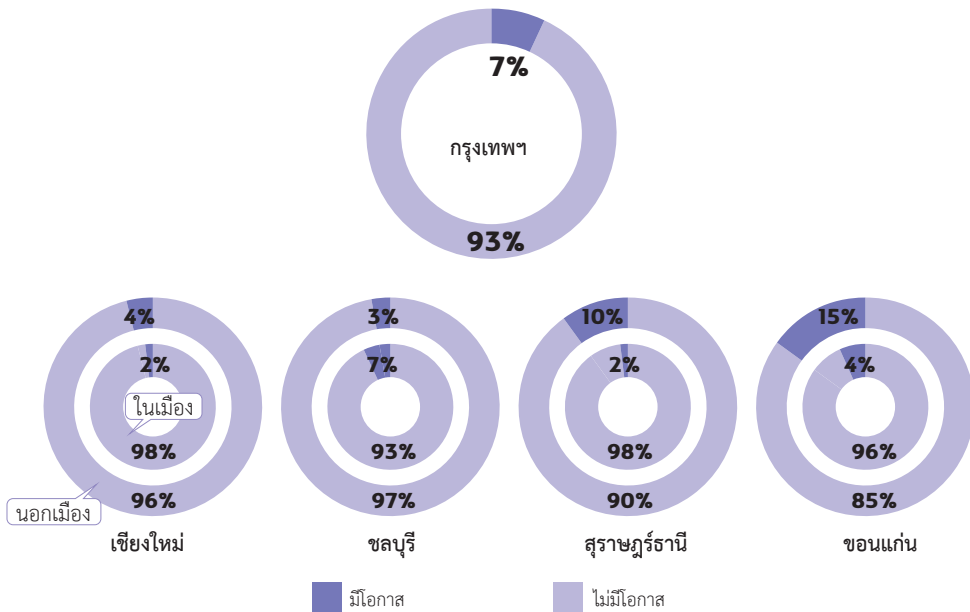
การใช้เวลาในพื้นที่ 3 ของเด็กซี-แอลฟา (พื้นที่อื่นๆ นอกเหนือจากบ้าน และโรงเรียน ทั้งพื้นที่ออนไลน์ และออฟไลน์)

รูปที่ 61 การครอบครองอุปกรณ์เทคโนโลยีของเด็กซี-แอลฟา

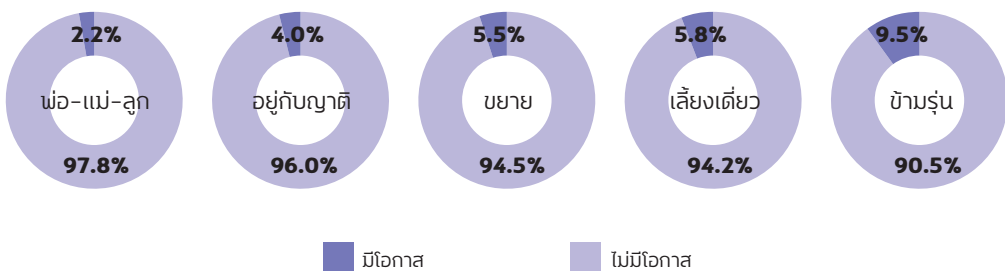
จากรูปที่ 61 แสดงการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา และการครอบครองอุปกรณ์สื่อสาร เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต และคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลของเด็กซี-แอลฟา ซึ่งพบว่า ร้อยละ 94.3 ของเด็กเจเนอเรชันนี้ สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ และร้อยละ 93.7 เข้าถึงอินเทอร์เน็ตผ่านสมาร์ทโฟน รองลงมาคือคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 27.7 และผ่านแท็บเล็ต ร้อยละ 14.7 นอกจากนี้ยังรายงานอีกว่า เด็กซี-แอลฟา มีสมาร์ทโฟนเป็นของตัวเองมากถึง ร้อยละ 69 รองลงมาเป็นของพ่อแม่ ร้อยละ 24 และใช้ของเพื่อนร้อยละ 2.5 ซึ่งข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นความอิสระในการเข้าถึงโลกออนไลน์ของเด็กซี-แอลฟา เนื่องจากมีอุปกรณ์การเข้าถึงเป็นของตัวเอง ทำให้มีโอกาสในการสร้างกลไกเพื่อรักษาความเป็นส่วนตัวได้มากขึ้น และหมายถึงโอกาสที่พ่อแม่ผู้ปกครองจะสามารถเฝ้าระวังและตรวจสอบการใช้งานอินเทอร์เน็ตลดลง ในช่วงวัยที่เด็กยังขาดวุฒิภาวะในการรับข้อมูลข่าวสารโดยขาดการกลั่นกรอง

รูปที่ 62 การใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กซี-แอลฟา
จำแนกตามจังหวัด - เขตในเมือง และรอบนอก

จากรูปที่ 62 เมื่อจำแนกการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กซี-แอลฟา ตามจังหวัด (5 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพฯ ชลบุรี สุราษฎร์ธานี เชียงใหม่ และขอนแก่น) และเขตพื้นที่ (ในเมือง - นอกเมือง) พบว่า เด็กที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและนอกเมืองใช้อินเทอร์เน็ตแตกต่างกัน เด็กที่อาศัยอยู่นอกเมืองใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าในเมือง ยกเว้นจังหวัดชลบุรี เด็กในจังหวัดเชียงใหม่ใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าเด็กในกรุงเทพฯ เล็กน้อย ขณะที่เด็กกรุงเทพฯ และอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีใช้อินเทอร์เน็ตไม่แตกต่างกันมากนัก

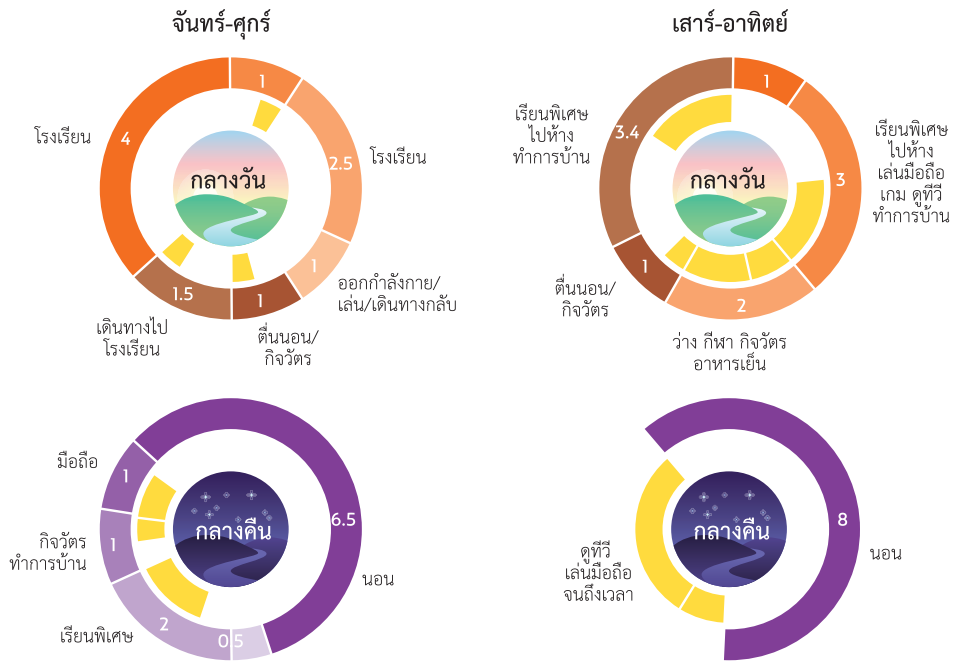
รูปที่ 63 การใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กซี-แอลฟา จำแนกตามรูปแบบครัวเรือน

จากรูปที่ 63 แสดงการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กซี-แอลฟา จำแนกตามรูปแบบครัวเรือนพบว่า เด็กซี-แอลฟา ที่อยู่อาศัยในครัวเรือนแบบพ่อแม่และลูก มีโอกาสใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด ส่วนเด็กที่อยู่อาศัยในครัวเรือนข้ามรุ่น (อยู่กับปู่ย่า ตายาย โดยไม่มีพ่อแม่) มีแนวโน้มที่จะใช้อินเทอร์เน็ตค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับรูปแบบการอยู่อาศัยอื่น ทั้งนี้อาจเกี่ยวข้องกับที่บ้านปู่ย่า ตายายไม่มีอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะในเขตรอบนอก และการที่รูปแบบการอยู่อาศัยที่มีพ่อแม่ อยู่ด้วยมักจะมีอินเทอร์เน็ตสำหรับพ่อแม่ ใช้งานอยู่แล้ว

รูปที่ 64 การใช้เวลาของเด็กซี-แอลฟา ในกรุงเทพฯ

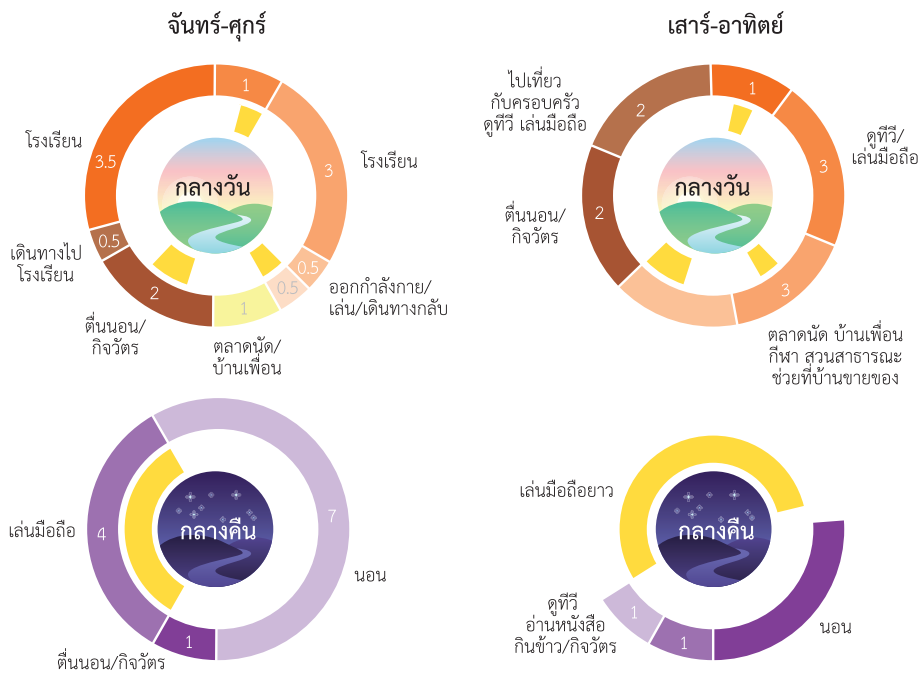
(วงกลมด้านนอกหมายถึงเวลาในพื้นที่ Offline
วงกลมด้านในหมายถึงเวลาในพื้นที่ Online)

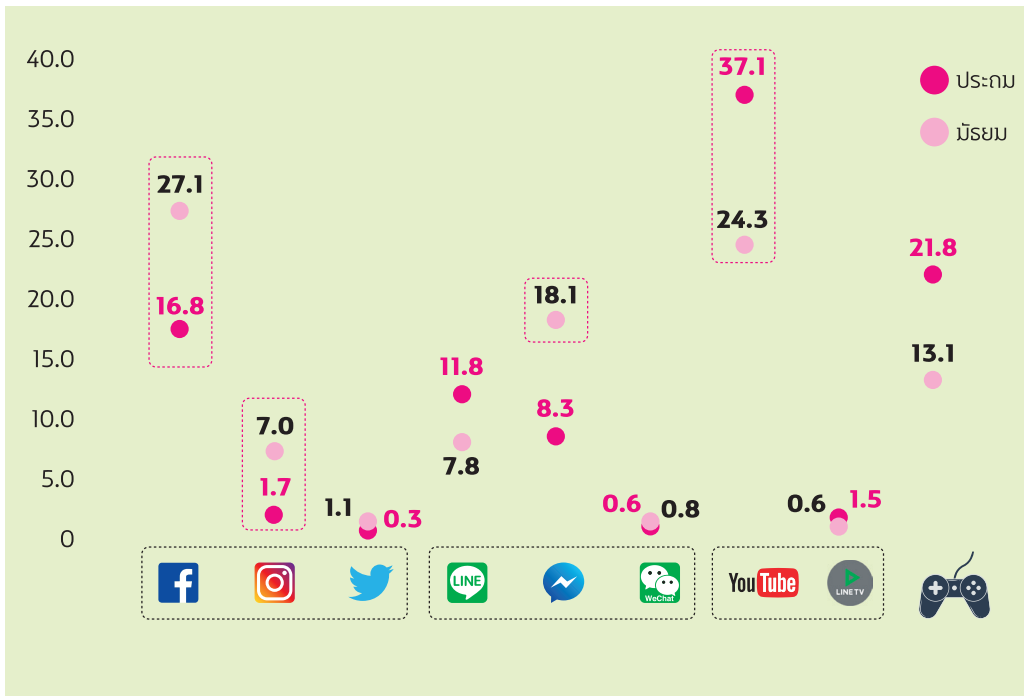
จากรูปที่ 64 แสดงการใช้เวลาของเด็กซี-แอลฟา ในกรุงเทพฯ ได้มาจากข้อคำถามเชิงคุณภาพที่สอบถามเด็กว่า ในช่วงเวลา 1 วัน (ของวันจันทร์-ศุกร์) และวันหยุด (วันเสาร์-อาทิตย์) เด็กซี-แอลฟา ใช้เวลาทำกิจกรรมอะไรบ้าง ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีบางช่วงเวลาที่เด็กอยู่ในทั้งโลกออฟไลน์และโลกออนไลน์ไปพร้อมๆ กัน เป็นการใช้เวลาสลับไปมาระหว่างโลกออฟไลน์และโลกออนไลน์ แต่ช่วงเวลาที่อยู่เฉพาะในโลกออนไลน์ซึ่งเป็นเวลาที่ไม่มีกิจกรรมอื่นๆ ในโลกออฟไลน์เลย เช่น การเล่นเกมออนไลน์ หรือ “การเล่นมือถือ” มักเป็นช่วงเวลากลางคืนวันเสาร์-อาทิตย์

รูปที่ 65 การใช้เวลาของเด็กซี-แอลฟา นอกเมือง
(วงกลมด้านนอก หมายถึงเวลาในพื้นที่ออฟไลน์
วงกลมด้านใน หมายถึงเวลาในพื้นที่ออนไลน์)

จากรูปที่ 65 แสดงการใช้เวลาของเด็กซี-แอลฟา นอกเมือง ซึ่งพบว่า ทั้งช่วงเวลา
ที่เด็กอยู่ในโลกออฟไลน์ และโลกออนไลน์พร้อมๆ กัน และสลับกันไปมาระหว่างโลกออฟไลน์
และโลกออนไลน์ แต่จะมีเวลาที่อยู่เฉพาะในโลกออนไลน์ในช่วงกลางคืนของวันเสาร์-อาทิตย์
เช่นเดียวกับเด็กในกรุงเทพฯ แต่จะเป็นเวลานานยาวกว่า และตึกกว่าค่อนข้างมาก

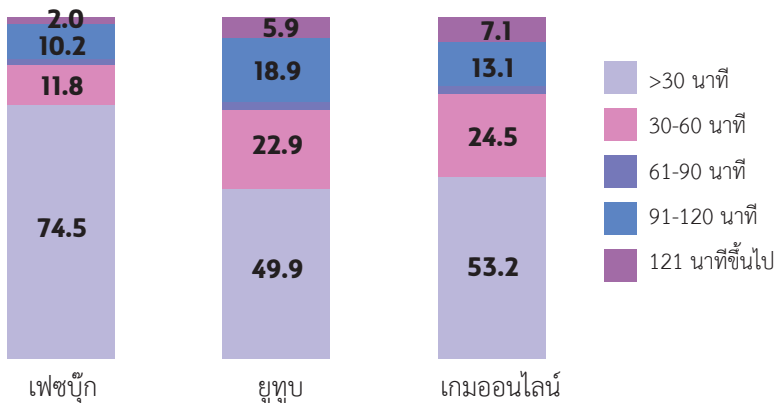
รูปที่ 66 ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ที่เด็กซี-แอลฟาใช้
จำแนกตามระดับการศึกษา

จากรูปที่ 66 แสดงประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ที่เด็กซี-แอลฟาใช้ จำแนกตามระดับ
การศึกษา พบว่า เมื่อจำแนกประเภทโซเชียลมีเดียเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มโพสต์และแชร์ ได้แก่
เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม และทวิตเตอร์ 2) กลุ่มสนทนา ได้แก่ ไลน์ เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์ และ
วอทส์แอป 3) กลุ่มดูวิดีโอ ได้แก่ ยูทูป และไลน์ทีวี และ 4) กลุ่มเกมออนไลน์ พบว่า ในภาพ
รวมสื่อโซเชียลที่สัมผัสกับเด็กซี-แอลฟา มากที่สุด คือสื่อประเภทวิดีโอ อันดับ 2 คือประเภท
โพสต์และแชร์ อันดับ 3 คือสื่อเกมออนไลน์ และอันดับที่ 4 คือสื่อประเภทกลุ่มสนทนา
โดยสื่อประเภทวิดีโอที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ ยูทูป ส่วนสื่อประเภทสนทนาคือ เฟซบุ๊ก
แมสเซนเจอร์ และสื่อประเภทโพสต์และแชร์ คือเฟซบุ๊ก เมื่อจำแนกปริมาณการใช้สื่อสังคม

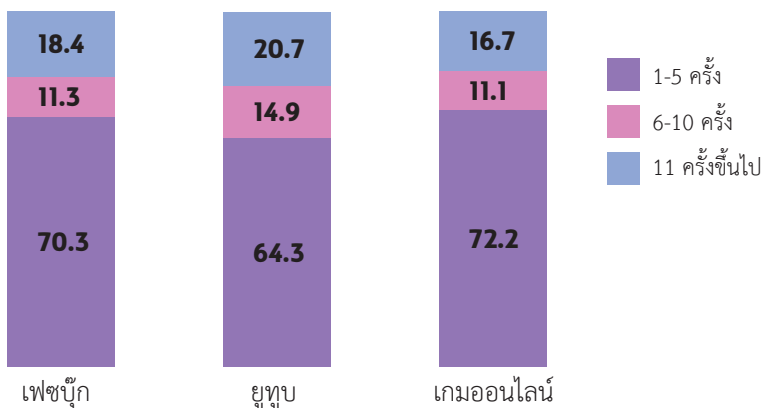
ประเภทต่างๆ ของเด็กประถม และเด็กมัธยม ซึ่งจะเห็นว่า เด็กประถมจะใช้สื่อประเภทวิดีโอ โดยเฉพาะยูทูปสูงกว่าเด็กมัธยม ในขณะที่เด็กมัธยมจะใช้สื่อประเภทโพสต์หรือแชร์ โดยเฉพาะเฟซบุ๊กสูงกว่าเด็กประถม ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นการใช้เวลากับสังคมและผู้คนรอบข้างมากขึ้น เมื่อเด็กโตขึ้น

รูปที่ 67 การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเด็กซี-แอลฟา ตามระยะเวลาที่เล่นต่อครั้ง

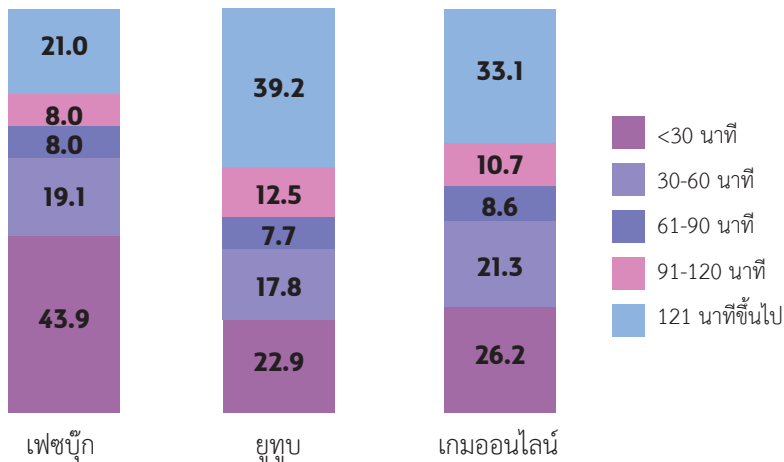
จากรูปที่ 67 แสดงการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเด็กซี-แอลฟา 3 ลำดับแรก ตามปริมาณการเล่น ในระยะ 1 เดือนที่ผ่านมา ทั้งในแง่ของจำนวนครั้งที่ใช้ต่อวัน ระยะเวลาที่เล่นต่อครั้ง ครอบครัวมีเงื่อนไขในการใช้หรือไม่ ใครเป็นคนกำหนดเงื่อนไข เป็นต้น โดยพบว่า เด็กซี-แอลฟาส่วนใหญ่ใช้เวลาเล่นเฟซบุ๊ก ยูทูป และเกมออนไลน์ 30 นาที ต่อครั้ง ส่วนที่เล่น 30-60 นาที ต่อครั้งมีประมาณร้อยละ 12-25 และที่เล่น 91-120 นาทีที่มีประมาณร้อยละ 10-19

รูปที่ 68 การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเด็กซี-แอลฟา ตามจำนวนครั้งที่เล่นต่อวัน

จากรูปที่ 68 แสดงการใช้สื่อสังคมออนไลน์ 3 ลำดับแรกของเด็กซี-แอลฟา ตามจำนวนครั้งที่เล่นต่อครั้ง ซึ่งพบว่า เด็กซี-แอลฟา ส่วนใหญ่เล่น 1 - 5 ครั้งต่อวัน รองลงมาเล่นมากกว่า 11 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 18-21 และ 6-10 ครั้งต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 11-15

รูปที่ 69 การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของซี-แอลฟา ตามระยะเวลาที่เล่นต่อวัน (นาที)

จากรูปที่ 69 แสดงการใช้สื่อสังคมออนไลน์ 3 ลำดับแรก ของเด็กเจนเอเรชั่นซี-แอลฟา ตามระยะเวลาที่เล่นต่อวัน (นาที) พบว่า ส่วนใหญ่เด็กเจนเอเรชั่นซี-แอลฟา ใช้เวลาทั้งในเฟซบุ๊ก ยูทูป และเกมออนไลน์ ไม่เกิน 30 นาทีต่อวัน รองลงมาคือเกินกว่า 121 นาทีต่อวัน และ 30-60 นาที ต่อวัน ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ระยะเวลาที่เด็กซี-แอลฟา ใช้เฟซบุ๊กต่อครั้ง จำแนกตามจังหวัด (n = 376)

ระยะเวลาที่ใช้เฟซบุ๊ก ต่อครั้ง	≤ 30 นาที	31-60 นาที	61-90 นาที	91-120 นาที	≥ 121 นาที	รวม
จังหวัด						
กรุงเทพฯ	37.7	16.4	9.8	6.6	29.5	100.0
ชลบุรี	51.2	15.5	3.6	11.9	17.9	100.0
ขอนแก่น	46.5	21.1	9.9	4.2	18.3	100.0
สุราษฎร์ธานี	36.1	20.5	7.2	9.6	26.5	100.0
เชียงใหม่	46.8	22.1	10.4	6.5	14.3	100.0
รวม	43.9	19.1	8.0	8.0	21.0	100.0

จากตารางที่ 10 แสดงระยะเวลาที่เด็กซี - แอลฟา ใช้เฟซบุ๊กต่อครั้ง จำแนกตามจังหวัด พบว่า

เด็กซี - แอลฟา ในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่ใช้เวลาเล่นเฟซบุ๊กต่อครั้งน้อยกว่า 30 นาที และใช้มากกว่า 121 นาทีขึ้นไป

ส่วนในจังหวัดชลบุรี ครึ่งหนึ่งใช้เวลาเล่นเฟซบุ๊ก ต่อครั้งน้อยกว่า 30 นาที และใช้มากกว่า 121 นาทีขึ้นไป

เด็กซี - แอลฟา ในจังหวัดขอนแก่น และ สุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่ใช้เวลาเล่นเฟซบุ๊ก ต่อครั้งน้อยกว่า 30 นาที และใช้มากกว่า 121 นาทีขึ้นไป

เด็กซี - แอลฟา ในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ใช้เวลาเล่น เฟซบุ๊ก ต่อครั้งน้อยกว่า 30 นาที และใช้ระหว่างช่วงเวลา 31 - 60 นาที

ตารางที่ 11 ระยะเวลาที่เด็กซี - แอลฟา ใช้เกมออนไลน์ต่อครั้ง จำแนกตามจังหวัด (n = 347)

ระยะเวลาที่เล่นเกมออนไลน์	≤ 30 นาที	31 - 60 นาที	61 - 90 นาที	91 - 120 นาที	≥ 121 นาที	รวม
จังหวัด						
กรุงเทพฯ	32.6	16.3	9.3	7.0	34.9	100.0
ชลบุรี	19.8	25.6	11.6	14.0	29.1	100.0
ขอนแก่น	32.0	30.0	6.0	4.0	28.0	100.0
สุราษฎร์ธานี	19.2	14.1	5.1	14.1	47.4	100.0
เชียงใหม่	32.2	21.1	10.0	10.0	26.7	100.0
รวม	26.2	21.3	8.6	10.7	33.1	100.0

จากตารางที่ 11 แสดงระยะเวลาที่เด็กซี - แอลฟา ใช้เกมออนไลน์ต่อครั้ง จำแนกตามจังหวัด พบว่า เด็กซี - แอลฟา ในกรุงเทพฯ จังหวัดชลบุรี และจังหวัดสุราษฎร์ธานี เด็กซี - แอลฟา ส่วนใหญ่ใช้เวลาเล่นเกมออนไลน์ต่อครั้งมากกว่า 121 นาทีขึ้นไป ขณะที่จังหวัดขอนแก่น และเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ใช้เวลาเล่นเกมออนไลน์ต่อครั้งน้อยกว่า 30 นาที

ตารางที่ 12 ระยะเวลาที่เด็กซี-แอลฟา ใช้ยูทูปต่อครั้ง จำแนกตามจังหวัด (n = 546)

ระยะเวลา ที่ใช้ยูทูป	≤ 30 นาที	31-60 นาที	61-90 นาที	91-120 นาที	≥ 121 นาที+++	รวม
จังหวัด						
กรุงเทพฯ	16.1	22.6	8.1	11.3	41.9	100.0
ชลบุรี	27.0	23.6	4.1	12.2	33.1	100.0
ขอนแก่น	34.0	12.4	13.4	10.3	29.9	100.0
สุราษฎร์ธานี	14.3	13.4	5.0	15.1	52.1	100.0
เชียงใหม่	20.8	16.7	10.0	12.5	40.0	100.0
รวม	22.9	17.8	7.7	12.5	39.2	100.0

จากตารางที่ 12 แสดงระยะเวลาที่เด็กซี-แอลฟา ใช้ยูทูปต่อครั้ง จำแนกตามจังหวัด พบว่าเด็กซี-แอลฟา ในกรุงเทพฯ จังหวัดชลบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดเชียงใหม่ เด็กซี-แอลฟา ส่วนใหญ่ใช้เวลาเล่นยูทูปต่อครั้งมากกว่า 121 นาทีขึ้นไป ขณะที่จังหวัดขอนแก่น เด็กซี-แอลฟาส่วนใหญ่ใช้ยูทูปต่อครั้ง น้อยกว่า 30 นาที

ตารางที่ 13 จำนวนครั้งที่เด็กซี-แอลฟา ใช้เฟซบุ๊กต่อวัน จำแนกตามจังหวัด (n = 551)

จำนวนครั้งที่ใช้เฟซบุ๊ก ต่อวัน	1-5 ครั้ง/วัน	6-10 ครั้ง/วัน	11 ครั้งขึ้นไป	รวม
จังหวัด				
กรุงเทพฯ	59.8	18.1	22.0	100.0
ชลบุรี	65.3	9.9	24.8	100.0
ขอนแก่น	69.8	14.0	16.3	100.0
สุราษฎร์ธานี	79.5	8.9	11.6	100.0
เชียงใหม่	76.2	9.5	14.3	100.0
รวม	69.7	12.2	18.1	100.0

จากตารางที่ 13 แสดงจำนวนครั้งที่เด็กซี - แอลฟา ใช้เฟซบุ๊ก ต่อวัน จำแนกตามจังหวัด พบว่า ในทุกพื้นที่ที่เด็กซี - แอลฟาส่วนใหญ่ใช้เวลาเล่นเฟซบุ๊กต่อวันประมาณ 1 - 5 ครั้ง ในกรุงเทพฯ และจังหวัดชลบุรี มีสัดส่วนการใช้เวลาเล่นต่อวันประมาณ 11 ครั้งขึ้นไป สูงกว่าทุกพื้นที่

ตารางที่ 14 จำนวนครั้งที่เด็กซี - แอลฟา เล่นเกมออนไลน์ต่อวัน จำแนกตามจังหวัด (n = 517)

จำนวนครั้งที่เล่นเกมออนไลน์	1 - 5 ครั้ง/วัน	6 - 10 ครั้ง/วัน	11 ครั้งขึ้นไป	รวม
จังหวัด				
กรุงเทพฯ	57.1	16.5	26.4	100.0
ชลบุรี	61.5	11.5	27.0	100.0
ขอนแก่น	77.5	9.9	12.7	100.0
สุราษฎร์ธานี	84.7	7.1	8.2	100.0
เชียงใหม่	78.5	12.6	8.9	100.0
รวม	71.8	11.6	16.6	100.0

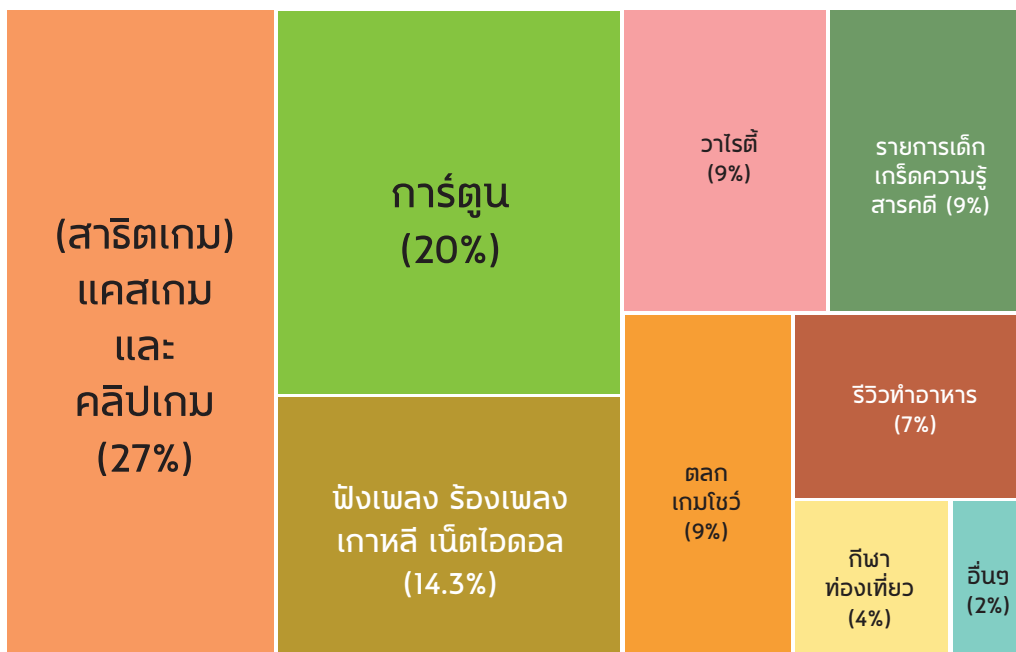
จากตารางที่ 14 แสดงจำนวนครั้งที่เด็กซี - แอลฟา ใช้เกมออนไลน์ต่อวัน จำแนกตามจังหวัด พบว่า ในทุกพื้นที่ส่วนใหญ่เด็กซี - แอลฟาใช้เวลาเล่นเกมออนไลน์ต่อวันประมาณ 1 - 5 ครั้ง ในกรุงเทพฯ และจังหวัดชลบุรี มีสัดส่วนการใช้เวลาเล่นต่อวันประมาณ 11 ครั้งขึ้นไปสูงกว่าทุกพื้นที่

ตารางที่ 15 จำนวนครั้งที่เด็กซี - แอลฟา ใช้ยูทูปต่อวัน จำแนกตามจังหวัด (n = 844)

จำนวนครั้งที่ใช้ ยูทูป	1 - 5 ครั้ง/วัน	6 - 10 ครั้ง/วัน	11 ครั้งขึ้นไป	รวม
จังหวัด				
กรุงเทพฯ	53.7	16.2	30.1	100.0
ชลบุรี	58.7	14.7	26.6	100.0
ขอนแก่น	68.1	19.6	12.3	100.0
สุราษฎร์ธานี	63.6	14.8	21.6	100.0
เชียงใหม่	72.7	14.8	12.5	100.0
รวม	63.4	15.8	20.9	100.0

จากตารางที่ 15 แสดงจำนวนครั้งที่เด็กซี-แอลฟาใช้ยูทูปต่อวัน จำแนกตามจังหวัด พบว่า ทุกพื้นที่ส่วนใหญ่เด็กซี-แอลฟา ใช้เวลาดูยูทูปต่อวันประมาณ 1-5 ครั้ง ในกรุงเทพฯ และจังหวัดชลบุรี มีสัดส่วนการใช้เวลาเล่นต่อวันประมาณ 11 ครั้งขึ้นไป สูงกว่าทุกพื้นที่

รูปที่ 70 เนื้อหายูทูปที่เด็กซี-แอลฟา ชอบดู

จากรูปที่ 70 แสดงเนื้อหาของรายการยูทูปที่เด็กซี-แอลฟา เข้าไปดู พบว่า เนื้อหา ยูทูปที่เด็กซี-แอลฟา เข้าไปดูมากที่สุดคือการแคลสเกม (สาริตการเล่นเกม) และคลิปเกี่ยวกับการ เล่นเกม รองลงมาคือการ์ตูน ฟังเพลง ร้องเพลง เกาหลี เน็ตไอดอล ส่วนรายการเด็ก วาไรตี้ เกร็ดความรู้ สารคดี มีสัดส่วนการเข้าไปดูเท่ากัน ส่วนรายการอื่นๆ ได้แก่ สงคราม ทำทนาย มีสัดส่วนน้อยที่สุด

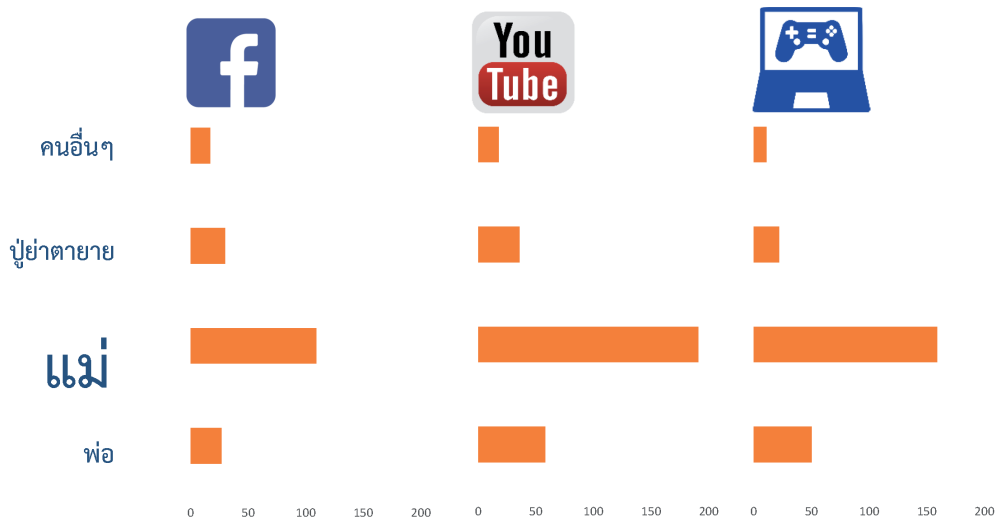

รูปที่ 71 เนื้อหาเกมออนไลน์ ของเด็กซี - แอลฟา

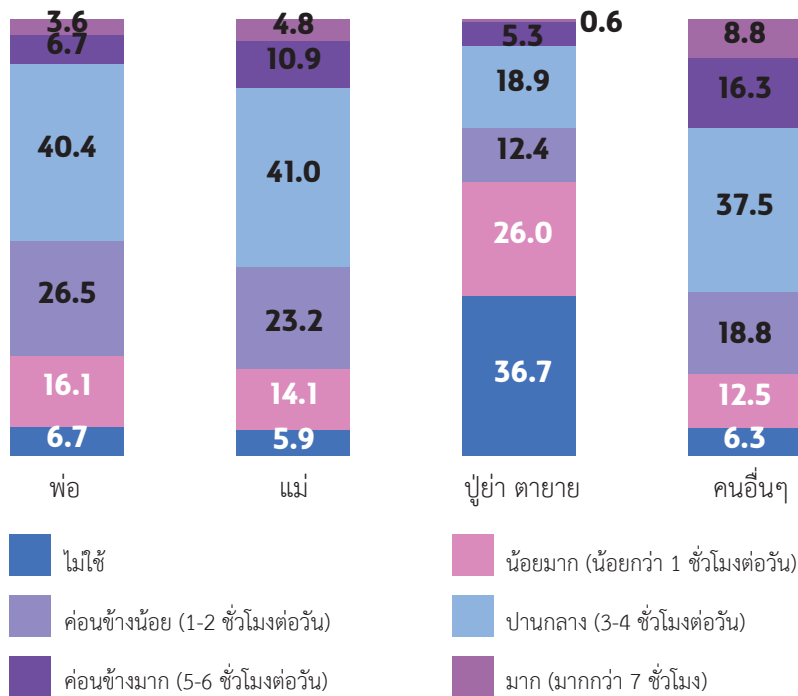
จากรูปที่ 71 แสดงเนื้อหาเกมออนไลน์ที่เด็กซี - แอลฟาเล่น พบว่า เกมออนไลน์ที่เด็กซี - แอลฟา ชอบเล่นมากที่สุดคือ เกมออนไลน์ที่มีเนื้อหาต่อสู้ วางแผนโจมตี และยิงเป้าหมาย เช่น Free Fire และ ROV รองลงมาคือเกมประเภทแข่งความเร็ว เช่น Speed Drifter แข่งความคิด เช่น ไม้ค้ำ ต่อบล็อก สยองขวัญ ตามลำดับ

รูปที่ 72 ผู้ตั้งเงื่อนไข และจำกัดการใช้สื่อสังคมของเด็กซี - แอลฟา

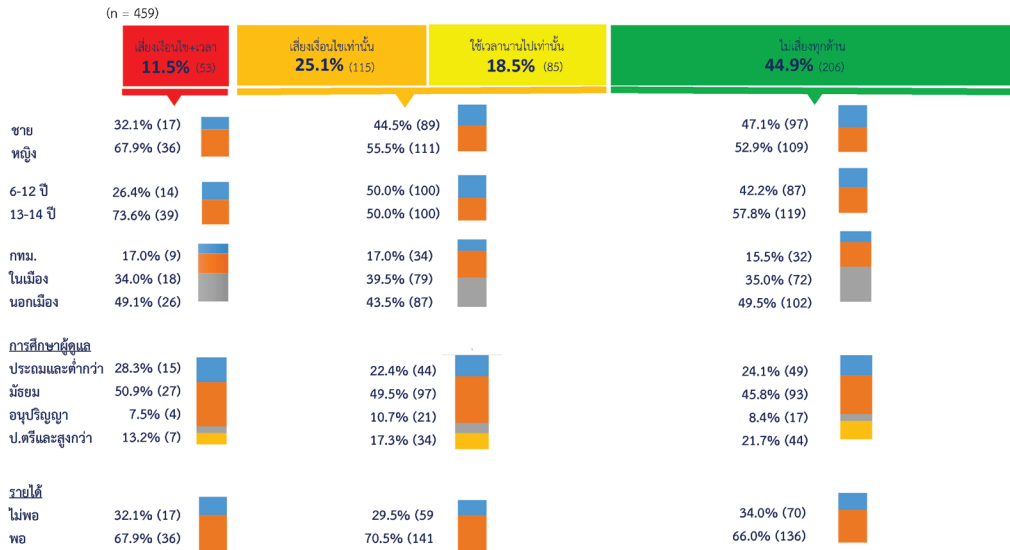
จากรูปที่ 72 แสดงผู้ตั้งเงื่อนไขและจำกัดการใช้สื่อสังคมของเด็กซี - แอลฟา พบว่า ผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดเงื่อนไข กติกาในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเด็กซี - แอลฟา ส่วนใหญ่ คือ แม่ รองลงมาคือ พ่อ ปู่ย่า ตายาย และคนอื่น ๆ

รูปที่ 73 ปริมาณการใช้สื่อสังคมของผู้ดูแลเด็กซี-แอลฟา

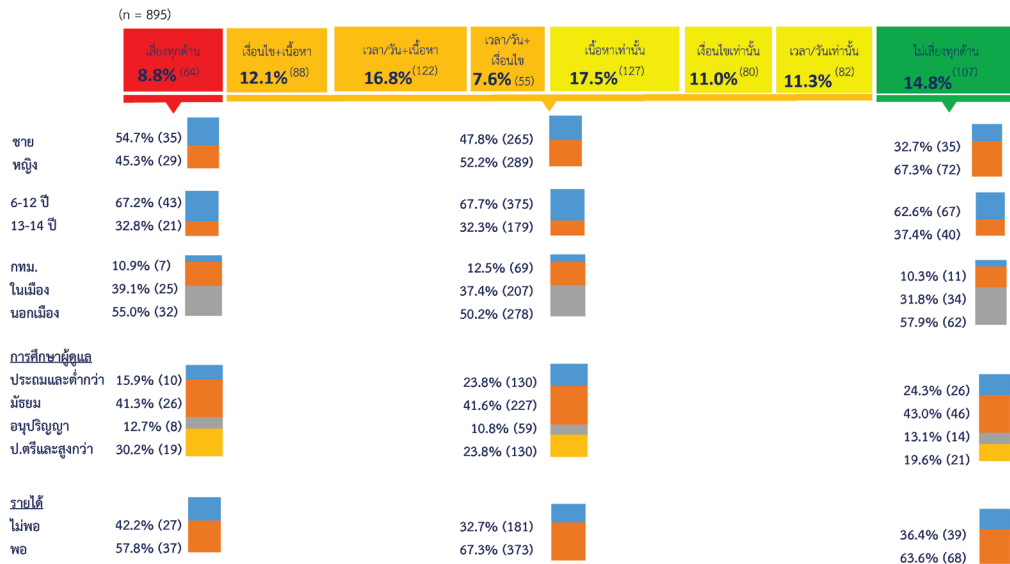
จากรูปที่ 73 แสดงปริมาณการใช้สื่อสังคมของผู้ดูแลเด็กซี-แอลฟา โดยมีระดับการใช้ดังนี้ ผู้ดูแลเด็กซี-แอลฟาไม่ใช้-น้อยมาก (น้อยกว่า 1 ชม./วัน)-ปานกลาง (3-4 ชม./วัน)-ค่อนข้างมาก (5-6 ชม./วัน) และมาก (มากกว่า 7 ชม./วัน) ซึ่งพบว่า แม่มีแนวโน้มจะใช้โซเชียลมากกว่าผู้ดูแลคนอื่นๆ และปู่ย่า ตายายเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนผู้ไม่ใช้โซเชียลมีเดียมากกว่าทุกกลุ่ม

รูปที่ 74 จำนวนและลักษณะทางประชากรเศรษฐกิจและสังคม
ของเด็กซี-แอลฟา ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงการใช้เฟซบุ๊ก (n = 459)

จากรูปที่ 74 แสดงจำนวนและลักษณะทางประชากรเศรษฐกิจและสังคม ของเด็กซี-แอลฟา ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการใช้เฟซบุ๊กมากเกินไป ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดเกณฑ์ที่จะจัดว่า การใช้เฟซบุ๊กของเด็กอยู่ในระดับเสี่ยงหรือไม่ 3 เกณฑ์ ได้แก่ จำนวนครั้งที่เล่นต่อวัน (เสี่ยงเมื่อเกิน 10 ครั้งต่อวัน) ระยะเวลาที่เล่นต่อครั้ง (เสี่ยงเมื่อเกิน 60 นาทีต่อครั้ง) การกำหนดเงื่อนไขการใช้ของผู้ดูแล (หากไม่มีการกำหนดเงื่อนไขในการเล่น ถือว่ามีความเสี่ยง) หากเด็กมีความเสี่ยงครบทั้ง 3 ด้านคือ ทั้งความถี่ ระยะเวลาการใช้ และการไม่มีกฎเกณฑ์ของผู้ดูแลในการกำกับการใช้ ถือว่ามีความเสี่ยงสูงสุด เมื่อจำแนกประเภทความเสี่ยงออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเสี่ยงมาก ได้แก่ กลุ่มที่มีความเสี่ยงทุกเกณฑ์ กลุ่มเสี่ยงปานกลาง ได้แก่ กลุ่มที่มีความเสี่ยงหนึ่งเกณฑ์ และกลุ่มไม่เสี่ยงทุกเกณฑ์ เมื่อพิจารณาตามลักษณะทางประชากรเศรษฐกิจและสังคม พบว่ากลุ่มเด็กที่เสี่ยงมาก ซึ่งมีร้อยละ 11.5 ของกลุ่มตัวอย่าง จะเป็นหญิงมากกว่าชาย เป็นเด็กโต (13-14 ปี) มากกว่าเด็กปฐมวัย (6-12 ปี) เป็นเด็กที่อยู่ในเขตชนบทมากกว่าในเมืองและกรุงเทพฯ ผู้ดูแลมีการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาและอนุปริญญา และรายงานเป็นผู้มีรายได้พอเพียง

รูปที่ 75 จำนวนและลักษณะทางประชากรเศรษฐกิจและสังคม
ของประชากรเด็กซี - แอลฟา ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงการดููหุบ (n = 895)

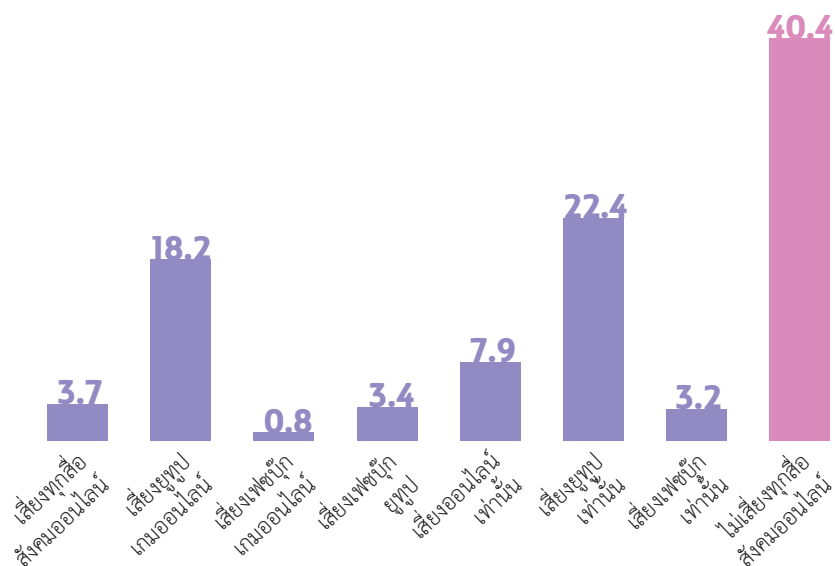
จากรูปที่ 75 แสดงจำนวนและลักษณะทางประชากรเศรษฐกิจและสังคม ของซี - แอลฟา เด็กซี - แอลฟา ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงการใช้หุบ โดยการศีกษาครั้งนี้ กำหนดพฤติกรรมจาก 4 เกณฑ์ ได้แก่ จำนวนครั้งที่เล่นต่อวัน (เสียงเมือเกิน 10 ครั้งต่อวัน) ระยะเวลาที่เล่นต่อครั้ง (เสียงเมือเกิน 60 นาทีต่อครั้ง) การกำหนดเงือไขของครอบครัว (เสียงเมือผู้ดูแลไม่มีการกำหนดเงือไขในการดููหุบ) และเนือหาของวิดีโอที่ดู (เสียงเมือเนือหาที่เด็กดูเกือวกับการสาธิต การเล่นเกมที่มีเนือหารุนแรง หรือเนือหาที่หมิ่นเหม่อการยัฎคามารมณ์ และศีลธรรม) เมือจำแนกประเภทความเสี่ยงออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเสียงมาก ได้แก่ กลุ่มที่มีความเสี่ยงทุกเกณฑ์ กลุ่มเสียงปานกลาง คือเสียงเป็นเพียงบางเกณฑ์ และกลุ่มไม่เสียงทุกเกณฑ์ โดยพิจารณาตามลักษณะทางประชากรเศรษฐกิจและสังคม พบว่ากลุ่มเสียงทุกด้ว เป็นชายมากกว่าหญิง เป็นเด็กปฐมวัย (6 - 12 ปี) มากกว่าเด็กโต (13 - 14 ปี) อาศัยอยู่นอกเมือง มีผู้ดูแลจบการศีกษาระดับมัธยมศึกษาและอนุปริญญา และอยู่ในครอบครัวที่มีรายได้พอเพียง

รูปที่ 76 จำนวนและลักษณะทางประชากรเศรษฐกิจและสังคม
ของเด็กซี - แอลฟา ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงการเล่นเกมนอนไลน์ (n = 725)

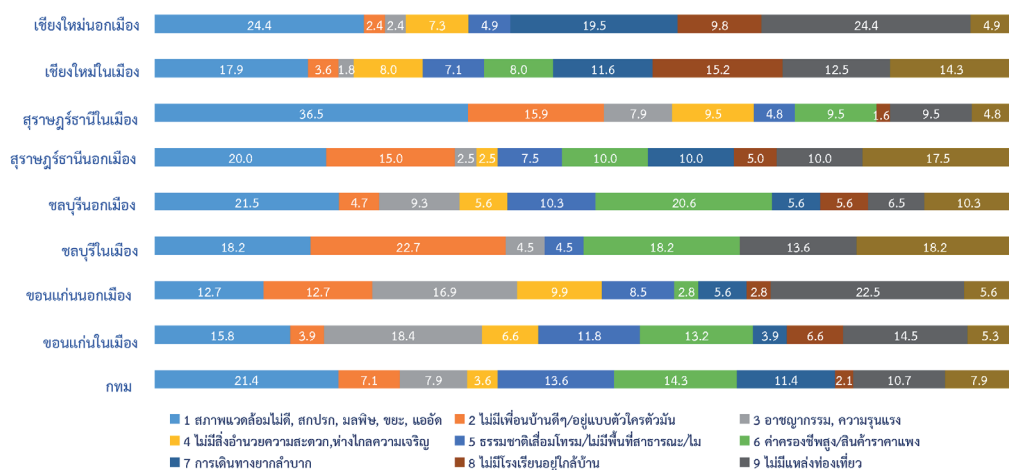
จากรูปแสดงที่ 76 จำนวนและลักษณะทางประชากรเศรษฐกิจและสังคม ของเด็กซี - แอลฟา ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงการใช้เกมนอนไลน์ ซึ่งการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงจากการเล่นเกมออนไลน์มีลักษณะเช่นเดียวกันกับการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงจากการดูยูทูป คือตัดสินความเสี่ยงจาก 4 เกณฑ์ ได้แก่ จำนวนครั้งที่เล่นต่อวัน (เสี่ยงเมื่อเกิน 10 ครั้งต่อวัน) ระยะเวลาที่เล่นต่อครั้ง (เสี่ยงเมื่อเกิน 60 นาทีต่อครั้ง) การกำหนดเงื่อนไขของครอบครัว (เสี่ยงเมื่อผู้ดูแลไม่มีการกำหนดเงื่อนไขในการเล่น) และเนื้อหาที่เล่น (เสี่ยงเมื่อเกมมีเนื้อหาเกี่ยวกับเกมรุนแรง) เมื่อจำแนกประเภทความเสี่ยงออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเสี่ยงมาก ได้แก่ กลุ่มที่มีความเสี่ยงทุกเกณฑ์ กลุ่มเสี่ยงปานกลาง ได้แก่ กลุ่มที่มีความเสี่ยง 1 - 3 เกณฑ์ และกลุ่มไม่เสี่ยงทุกเกณฑ์ โดยพิจารณาตามลักษณะทางประชากรเศรษฐกิจและสังคม พบว่า เด็กซี - แอลฟา ที่เสี่ยงทุกเกณฑ์ ซึ่งควรได้รับการจับตามองและความช่วยเหลือที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เป็นเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง เป็นเด็กปฐมวัย (6 - 12 ปี) มากกว่าเด็กโต (13 - 14 ปี) เป็นเด็กต่างจังหวัด ทั้งที่อยู่ในเมือง และเขตชนบท มากกว่าเด็กในกรุงเทพฯ ผู้ดูแลมีการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษา และอนุปริญญา และเป็นผู้ที่รายงานว่าไม่มีรายได้พอเพียง

รูปที่ 77 ภาพรวมความเสี่ยงจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเด็กซี-แอลฟา

จากรูปที่ 77 แสดงภาพรวมของเด็กซี-แอลฟา เกี่ยวกับความเสี่ยงในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยแบ่งประเภทของความเสี่ยงเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ 1) เสี่ยงทุกสื่อสังคมออนไลน์ 2) เสี่ยงยูทูป - เกมออนไลน์ 3) เสี่ยงเฟซบุ๊ก - เกมออนไลน์ 4) เสี่ยงเฟซบุ๊ก - ยูทูป 5) เสี่ยงเกมออนไลน์เท่านั้น 6) เสี่ยงยูทูปเท่านั้น 7) เสี่ยงเฟซบุ๊กเท่านั้น และ 8) ไม่เสี่ยงทุกสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งพบว่า เด็กเจเนอเรชันซี-แอลฟา ส่วนใหญ่ไม่เสี่ยงการใช้สื่อสังคมออนไลน์ทั้ง 3 ประเภท อย่างไรก็ตามสำหรับกลุ่มที่มีความเสี่ยง พบว่า คนที่เสี่ยงยูทูปเท่านั้น มีสัดส่วนสูงสุดร้อยละ 22.4 รองลงมาเป็นกลุ่มที่เสี่ยงในการใช้ยูทูปและเกมออนไลน์ร้อยละ 18.2 และกลุ่มที่เสี่ยงเฉพาะเกมออนไลน์เท่านั้น ร้อยละ 7.9 สิ่งที่น่าสังเกตเพิ่มเติมคือความเชื่อมโยงระหว่างการดูยูทูปและการเล่นเกม เนื่องจากเนื้อหายูทูปที่นิยมสูงสุดคือ การสาธิตการเล่นเกมออนไลน์ต่างๆ

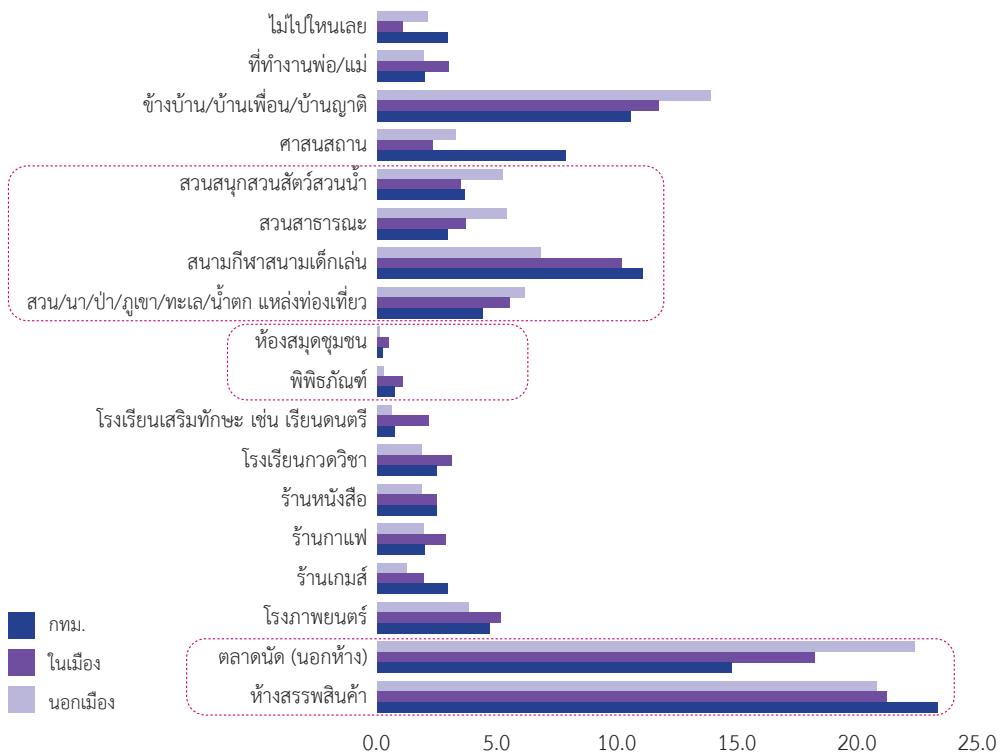
รูปที่ 78 ปัญหาอันดับ 1 ด้านสภาพแวดล้อมของชุมชนที่อยู่อาศัยของเด็กซี - แอลฟา จำแนกตามจังหวัด

จากรูปที่ 78 แสดงปัญหาอันดับแรกด้านสภาพแวดล้อมชุมชนที่อยู่อาศัยของเด็กซี - แอลฟา แยกตามจังหวัดที่เก็บข้อมูล โดยถามผู้ดูแลเด็กซี - แอลฟา ว่า ถ้าเพื่อนบ้านของท่านอยากจะย้ายมาอยู่ในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ ท่านจะบอกเพื่อนว่าสิ่งที่แย่ที่สุดในชุมชนนี้คืออะไร ผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่แย่ที่สุด มีดังนี้ กรุงเทพฯ ได้แก่ ปัญหาความสกปรก มลพิษ ขยะ แออัด จังหวัดชลบุรีในเมือง เป็นปัญหาเรื่องการไม่มีเพื่อนบ้านที่ดีและอยู่แบบตัวใครตัวมัน จังหวัดขอนแก่นในเมือง เป็นปัญหาด้านอาชญากรรม จังหวัดชลบุรีนอกเมือง เป็นปัญหาด้านค่าครองชีพสูง ส่วนจังหวัดชลบุรีในเมือง และจังหวัดสุราษฎร์ธานีนอกเมือง เป็นปัญหาเรื่องการไม่มีโรงเรียนใกล้บ้านเด็กซี - แอลฟา

รูปที่ 79 พื้นที่สาธารณะของเด็กซี - แอลฟา

จากรูปที่ 79 แสดงพื้นที่สาธารณะของซี-แอลฟา โดยถามเด็กซี-แอลฟาว่า ในระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา ได้เคยใช้เวลาในสถานที่นอกบ้านและนอกโรงเรียน 3 อันดับไหนบ้าง พบว่า เด็กซี-แอลฟาส่วนใหญ่ไปห้างสรรพสินค้า หรือตลาดนัดนอกห้าง โดยที่เด็กในเมืองไปห้างสรรพสินค้ามากกว่า ส่วนเด็กนอกเมืองไปตลาดนัดนอกห้างมากกว่า รองลงมาที่บ้านเพื่อน บ้านญาติ และข้างบ้าน และยังพบว่าเด็กยังคงมีโอกาสไปพื้นที่ที่อื่นๆ เช่น สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น แหล่งธรรมชาติ ส่วนแหล่งเรียนรู้เช่นห้องสมุดชุมชน และพิพิธภัณฑ์พบว่าไปน้อยมาก

ตารางที่ 16 กิจกรรมสำหรับเด็กซี - แอลฟา และครอบครัว จำแนกตามพื้นที่

กิจกรรม	กรุงเทพฯ		ต่างจังหวัด ในเมือง		ต่างจังหวัด นอกเมือง		รวม	
	N	%	N	%	N	%	N	%
ตัวต่อเป็นรูปร่าง	76	14.5	180	34.4	267	51.1	523	100
วาดรูป	27	17.4	59	38.1	69	44.5	155	100
ปลูกต้นไม้	21	13.6	65	42.2	68	44.2	154	100
ทำของเล่น สิ่งประดิษฐ์	35	13.0	102	37.9	132	49.1	269	100
สนทนาการ	23	16.4	38	27.1	79	56.4	140	100
เล่นเกม	54	14.7	139	37.8	175	47.6	368	100
ดนตรี	50	14.0	136	38.1	171	47.9	357	100
เต้นรำ/รำ	25	12.1	72	35.0	109	52.9	206	100
กีฬา	48	14.8	129	39.8	147	45.4	324	100

จากตารางที่ 16 แสดงกิจกรรมที่เด็กซี - แอลฟาทำกับครอบครัว จำแนกตามพื้นที่ พบว่า เด็กเจนเนอเรชันซี - แอลฟาที่อยู่ต่างจังหวัดนอกเมืองทำกิจกรรมกับครอบครัวมากที่สุด รองลงมาคือเด็กต่างจังหวัดในเมือง และเด็กในกรุงเทพฯ ตามลำดับ กิจกรรมที่เด็กต่างจังหวัดนอกเมืองทำมากที่สุดคือ เล่นตัวต่อเป็นรูปร่าง รองลงมาคือ เล่นเกม เล่นดนตรี และเล่นกีฬา เมื่อพิจารณาของแต่ละพื้นที่ พบว่า เด็กเจนเนอเรชันซี - แอลฟาทั้ง 3 พื้นที่ เล่นตัวต่อเป็นรูปร่างมากที่สุด ส่วนกิจกรรมที่ทำกับครอบครัวค่อนข้างน้อยทั้ง 3 พื้นที่ คือ ปลูกต้นไม้ และวาดรูป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย. (2561). สืบค้นจาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2562.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ พ.ศ. 2560 - 2564. สืบค้นจาก http://www.news_th20180801144021_4.pdfews_th_2018 สืบค้นเมื่อ 16 กันยายน 2562.
- กรมวิชาการ. (2542). การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและวินัยในตนเอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรุงเทพธุรกิจ. (11 มกราคม 2561). สร้างพื้นที่เรียน จุดประกายเด็กน้อย จุดพลังชาติ. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/643600>. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2562.
- กัลยากร วรกุลสถฐานีย์. (2556). การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคสื่อและการเรียนรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนในเขตปทุมธานี : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กิตติชัย ตั้งไวบูลย์ และสุจิตรา คุ่มสมัย. (2553). พฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ จังหวัดราชบุรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ขวัญชนก กมลศุภจินดา. (2557). พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และการแสดงตัวตนของเจนเนอเรชัน : กรณีศึกษาความแตกต่างระหว่างเจนเนอเรชันเบบี้บูมและเจนเนอเรชันวาย. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- คมชัดลึก. (2561). อึ้ง!! เด็กไทยรังแกกันเอง ดัดอันดับ 2 รองจากญี่ปุ่น. สืบค้นจาก <https://www.komchadluek.net/news/edu-health/311572> สืบค้นเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2562.
- จุฬา ภัคติกุล. (2559). เด็กยุคดิจิทัล: สารานุกรมศึกษาศาสตร์. สืบค้นจาก www.ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/view/6704/6315 สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน 2562.
- จุฬาร มาเสถียรวงศ์. (2549). นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาแบบมุ่งอนาคตเพื่อเด็กและเยาวชนไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนาศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐภณ กิตติพนทชัย. (2558). การวิเคราะห์เนื้อหาสาระและการตอบสนองเพจเฟซบุ๊กเว็บท่องเที่ยว: กรณีศึกษาเพจเฟซบุ๊กเว็บ Chillpainai. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสื่อสารและการตลาดดิจิทัล มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เดลินิวส์. (2562). แฉเด็กไทยติดเกมลำดับต้นๆ ของโลก นักสวดตายคาจอ! สืบค้นจาก <https://www.dailynews.co.th/politics/706395> สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2562.
- ไทยโพสต์. (2561). สนามเด็กเล่นปัญญา ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย. สืบค้นจาก <https://www.thaipost.net/main/detail/20287>. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2563.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2556). แพทย์เตือนเล่นเกมเกินวันละ 1 ชม. เสี่ยงสมองถูกทำลาย. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/375360> สืบค้นเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2562.
- ประกายเพชร สุภะเกษ, โชคชัย หมั่นแสวงทรัพย์, สุธรรม นันทมงคลชัย, และสุพร อภินันทเวช. (2551). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการติดเกมออนไลน์และสุขภาพจิตของวัยรุ่นชาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารสาธารณสุขศาสตร์*. 38(3): 317 - 30.
- ประเวศ วะสี. (2551). สุขภาวะที่สมบูรณ์. หมอชาวบ้าน. เล่มที่ 351 กรกฎาคม สืบค้นจาก <http://www.doctor.ot.th/article/detail/5694> สืบค้นเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2562.

- ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. (2559). วิธีสร้างการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. สืบค้นจาก [www.yutupe.com watch?v=SOj6Gs2wNjk](http://www.yutupe.com/watch?v=SOj6Gs2wNjk). สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2556.
- พณิชา ฤกษ์สมุทร. (2562). การพัฒนาทักษะดนตรีเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยจากการจัดประสบการณ์ในรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางดนตรี ตามทฤษฎีของโคดาเย. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, ปีที่ 11 ฉบับที่ 21, มกราคม-มิถุนายน: 74-87.
- พระธรรมกิตติวงศ์. (2551). พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ “คำวัด”. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมสภา. พัชรภา ดันติชูเวช. (2557). แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเงินเนอเธอร์แลนด์ที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยในอนาคต. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนาศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิจิตตรา เพชรพาวรี. (2562). ใช้เวลาบนโลกออนไลน์มากเกินไป ส่งผลอย่างไรกับตัวเรา. สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/47053-ใช้เวลาบนโลกออนไลน์มากเกินไปส่งผลอย่างไรกับตัวเรา.html> สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2562.
- พิรงรอง รามสูต. (2554). การสร้างภูมิคุ้มกันการติดเกมออนไลน์ สำหรับเยาวชนไทย. สืบค้นจาก http://www.research.chula.ac.th/web/cu_online/2554/vol_54_12_1.html. สืบค้นเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2562.
- โพสท์ทูเดย์ออนไลน์. (2558). คอลัมน์รู้ทัน เด็กเจเนอเรชัน อัลฟ่า. วันที่ 8 สิงหาคม 2558.
- ภาณุวัฒน์ กองราช. (2554). การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย กรณีศึกษา facebook. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารเทคโนโลยี วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภูเบศร์ สมุทรจักร และ นิพนธ์ ดาราวุฒิมารประกรณ์. (2557). ไลฟ์สไตล์ แผนการดำเนินชีวิต กับแนวคิดการมีบุตรของคนเจเนอเรชันวาย. ใน ยุพิน วรสิริอมร, จงจิตต์ ฤทธิรงค์, ศุภิดา ขววัน, พจนานันท์ หันจางสิทธิ์ (บรรณาธิการ). *การเกิดกับความมั่นคงในประชากรและสังคม* (หน้า 214-231) นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภูเบศร์ สมุทรจักร และ มนสิการ กาญจนะจิตตรา. (2557). พฤติกรรมบริโภคนิตยในวัยรุ่นไทย และปัจจัยที่เป็นสาเหตุ. *วารสารธรรมศาสตร์*, ปีที่ 33 ฉบับที่ 1: 46-69.
- ภูเบศร์ สมุทรจักร, กมลชนก ขำสุวรรณ และ พิมลพรรณ นิตยันทรา. (2562). ครอบครัวเปราะบาง เมื่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมทำร้ายครอบครัวไทย และทิ้งใครหลายคนไว้เบื้องหลัง. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภูเบศร์ สมุทรจักร, กุลทิพย์ ศาสตราจุ. (2558). “เหวี่ยง” และ “วิน” ออนไลน์ ความขัดแย้งและการวิวาทในสื่อสังคมของวัยรุ่น ในอารี จำปาปลาย, ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์, กาญจนา ตั้งชลทิพย์ (บรรณาธิการ). *ความหลากหลายทางประชากรและสังคมในประเทศไทย ณ ปี 2558* (หน้า 3-14). นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, เอกสารทางวิชาการหมายเลข 447.
- มันชนา แจ่มศรี. (2553). ผลวิจัยชี้ให้ไทยมีพฤติกรรมชมเชยแรงกล้า แก่คนแก่ถึงเพื่อนผ่านโลกโซเชียลสูง สืบค้นจาก <https://www.isranews.org/thaireform-news-mass-comm/12301-2010-02-10-15-28-30.html> สืบค้นเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2562.
- มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ. (2549). เหตุปัญหาใช้ความรุนแรงในสถานศึกษา สืบค้นจาก www.kriengsak.com/node/271 สืบค้นเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2562
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์, สุภาวดี นวลมณี, อภิชัย มงคล, พรหมพิมล วิบุลากร และ โวพักัง เวรินทร์เนอร์. (2554). แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ ฉบับภาษาไทย): การเปลี่ยนแปลงและแนวทางการใช้. *สุขภาพจิตแห่งประเทศไทย*, 19(2), 128-134.
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. (2561). จิตแพทย์ทำหน้าที่สื่อทุกทาง กทท. รับรองอี-สปอร์ต ทั้งที่ทั่วโลกไม่ให้การยอมรับ. มติชนออนไลน์. (16 กันยายน 2561). สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_1133042 สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2562.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นานามีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์. วิมลพรรณ อภาเวท และคณะ. (2554). พฤติกรรมการสื่อสารในเฟซบุ๊ก (Facebook) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. กรุงเทพฯ: คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์. (2562). หลักการในการส่งเสริมพัฒนาวัยรุ่น. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.smartteen.net/main/index.php?mode=maincontent&group=90&id=988&date_start=&date_end=. (วันที่สืบค้นข้อมูล: 12 ตุลาคม 2562).
- ศิริธร ยิ่งแรงใจ. (2556). การติดเกมในเด็ก: การคัดกรองและการแก้ไข. วารสารการพยาบาลและการศึกษา. 6(3) : 16 - 24.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2562). นักวิชาการชี้เด็กไทยมีปัญหา 4 ด้าน. สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/46919> - นักวิชาการชี้เด็กไทยมีปัญหาด้านhtml. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2562.
- _____. (2562). สร้างบ้านแปงเมืองด้วยการสร้างเด็ก. สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/47880-สร้างบ้านแปงเมืองด้วยการสร้างเด็ก.html>. สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2562.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560 ข). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 (ฉบับย่อ). สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สืบค้นจาก https://www.nesdb.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf. สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2562.
- _____. (2559). (ร่าง) แผนพัฒนาประชากรเพื่อการพัฒนาประเทศระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2575). เอกสารประกอบการประชุมระดมความคิดเห็น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 31 สิงหาคม 2559 โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท กรุงเทพฯ
- _____. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564. สำนักนายกรัฐมนตรี. สืบค้นจาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2559/A/115/1.PDF>. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2562.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). การสำรวจการมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2560. สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- _____. (2561). สถิติประชากรศาสตร์ ประชากรและเคหะ. สืบค้นจาก statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2563.
- _____. (2562). รายงานการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - 2583 (ฉบับปรับปรุง). สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักบริหารและพัฒนาองค์ความรู้. (2019). เจาะเทรนด์โลก โดย TCDC 2020. ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ สำนักบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์กรมหาชน). 13 กันยายน 2562. <https://web.tcdc.or.th/th/Publication/Detail/Trend2020-Positive-Power> สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2562.
- สุทัศน์ สังคะพันธ์. (2557). ทำไม่ต้องทักเซในศตวรรษที่ 21. นิสิตปริญญาเอก รุ่น 5 สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สืบค้นจาก <http://www.srn2.go.th/attachments/article/145/รวมบทความ.pdf>. สืบค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2562.
- สุภาวดี เจริญวานิช. (2557). พฤติกรรมการติดเกม : ผลกระทบและการป้องกัน. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 22(6): 871 - 879.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2556). โลกเปลี่ยน ไทยปรับ. กรุงเทพฯ : กรุงเทพธุรกิจ.
- อัครเดช นิละโยธิน. (2559). ตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง. คุชภินันท์ศึกษาศาสตร์คุชภินันท์ต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Advertorial Team. (2018). ปลอ่ยให้ลูกเป็นอิสระที่จะฝัน และคอยมอบทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ให้แก่เขา สืบค้นจาก <https://theconversation.com/teaching-kids-21st-century-skills-early-will-help-prepare-them-for-their-future-87179>. สืบค้นเมื่อ 7 ตุลาคม 2562.
- American Academy of Pediatrics, Council on Sports Medicine and Fitness and Council on School Health. (2006). Active healthy living: prevention of childhood obesity through increased physical activity. *Pediatrics*. 2006;117:1834-1842.
- Baby & Kids.com. (2019). รู้ให้ลึก ลูกเจนอัลฟา (Gen Alpha) ทำไมไม่มีปัญหาพฤติกรรม? สืบค้นจาก <https://www.amarinbabyandkids.com/parenting/gen-alpha-kids/>เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2562.
- Baby Centre. (2019). Is screen time good or bad for babies and children? Retrieved October 18, 2019 from <https://www.babycentre.co.uk/a25006035/is-screen-time-good-or-bad-for-babies-and-children>.
- Band, B. & Weisz, J. (1998). How to feel better when it feels bad: children's perspectives on coping with everyday stress. *Dev Psychol*. 1988;24:247-253.
- Beverly Lambert, E. (2005). Children's drawing and painting from a cognitive perspective: A longitudinal study. *Early Years*, 25(3), 249 - 269.
- BLT Best Living Taste. (2019). ลุยตรวจ 48 สวนสนุกในกรุงเทพฯ พบ 16.67% สอดตกเกณฑ์มาตรฐาน. สืบค้นจาก <https://www.bltbangkok.com/CoverStoryกทม-กรุงเทพฯ-สวนสนุก-ความปลอดภัย-อุบัติเหตุ-เครื่องเล่น>. สืบค้นเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2562.
- Business Insider (April 2017). Gen Alpha แล้วไง ใครแคร์!? สืบค้นจาก <https://www.marketingoops.com/reports/gen-alpha/>สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2562.
- Cheah, A. (2560). Research Manager, Market Insights, Google Asia. สืบค้นจาก <https://www.thinkwithgoogle.com/int/th-th/advertising-channels/video/beyond-numbers-youtube-shapes-lives-thailand-indonesia/>สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2562.
- Chow, Denise (2018). How scientists are turning Star Wars holograms into reality. NBC news. Retrieved January 29, 2020 from <https://www.nbcnews.com/mach/science/how-scientists-are-turning-star-wars-holograms-reality-ncna843816>.
- Dulama, M. E., Iovu, M. B., & Rus, A. (2012). The Study of Drawing and Painting Abilities in Preschool Children. *Acta Didactica Napocensia*, 5(3), 23 - 30.
- Erickson, J. (1985). Play contributes to the full emotional development of the child. *Education*. 1985;105:261-263.
- Frick, P. J. (1996). Alabama parenting questionnaire *Journal of Clinical Child Psychology*, 25(3), 17 - 29.
- Frost J. (2006). play and brain development. Paper presented at: IPA/USA Triennial National Conference; Longmont, CO; June 18-21, 1998. Retrieved June 22, 2019 from www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2/content_storage_01/0000000b/80/11/56/d6.pdf.
- Goodman, R. (1997). The Strengths and Difficulties Questionnaire: A research note. *Journal of Child and Psychology and Psychiatry*, 35(5), 581 - 586.
- Haghbin, M., Shaterian, F., Hosseinzadeh, D., & Griffiths, M. D. (2013). A brief report on the relationship between self-control, video game addiction and academic achievement in normal and ADHD students. *Journal of behavioral addictions*, 2(4), 239 - 243.
- Howe, N., Strauss, W. (2000). *Millennials Rising: The Next Great Generation*. Knopf Doubleday Publishing Group. ISBN 9780375707193.

- Hurwitz, C. (2002). To be successful: let them play! *Child Educ.* 2002/2003;79:101-102 Internet Society APAC Bureau. (2017). Mapping Online Child Safety in Asia - Pacific. Retrieved June 29, 2019 from <http://www.scoop.it/t/internet-in-asia-pacific>.
- Hyun, G., Han, D., Lee, Y., Kang, K., Yoo, S., Chung, U., & Renshaw, P. (2015). Risk factors associated with online game addiction: a hierarchical model. *Computers in human behavior*, 48, 706 - 713.
- Kapook Highlight. (2562) อวสานรถแท็กซี่พม่ากำลังฮิตในภาคอีสาน ส่อผิดกฎหมาย ผู้ประกอบการอ่วมหนัก. สืบค้นจาก <https://highlight.kapook.com/view/189143>. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2562.
- Kapoor, C. & Solomon, N. (2011). Understanding and managing generational differences in the Workplace, *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 3, 4, 308 - 318.
- Kowske, B., Rasch, R., & Wiley, J. (2010). Millennials' (lack of) attitude problem: An empirical examination of generational effects on work attitudes. *Journal of Business and Psychology*, 25, 265 - 279.
- Langan Pual. (2011). *bullying in Schools: What you need to know*. New Jersey: Townsend Press Inc.
- Lester, S. & Russell, W. (2010). Children's right to play: An examination of the importance of play in the lives of children worldwide. Working Paper No. 57. The Hague, The Netherlands: Bernard van Leer Foundation.
- Lyons, S.T. (2003). *An Exploration of General Values in Life and at Work*. Doctoral dissertation, Carleton University, Ottawa, Canada.
- Mannheim, K. (1952). "The Problem of Generations". In Kecskemeti, Paul. *Essays on the Sociology of Knowledge: Collected Works, Volume 5*. New York: Routledge. P. 276 - 322.
- Marketing Oops. (2018). เจาะเทรนด์ซี - แอลฟา เพียงพ่อแม่สนับสนุนก็ประสบความสำเร็จในอนาคต. สืบค้นจาก <https://www.marketingoops.com/reports/gen-alpha-s26/> สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2562.
- Mary Meeker. (2019). Internet trends 2018. สืบค้นจาก <https://www.kleinerperkins.com/perspectives/internet-trends-report-2018>. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2562
- McElwain, E. & Volling, B.(2005). Preschool children's interactions with friends and older siblings: Relationship specificity and joint contributions to problem behaviors. *J Fam Psychol.* 2005; 19: 486-496.
- Ongardwanich, N., Kanjanawasee, S., & Tuipae, C. (2015). Development of 21st century skill scales as perceived by students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 191, 737 - 741.
- Partnership for 21st Century Learning (P21). (2009). Framework for 21st Century Learning. Retrieved 4 August, 2019 from <http://www.p21.org/our-work/p21-framework>.
- Pellegrini, D. & Smith, P. (1998). The development of play during childhood: forms and possible Functions. *Child Psychol Psychiatry Rev.* 1998; 3:51-57.
- Putnark, Vanat (2018). Play area กำลังหายไป? พื้นที่เล่นของเด็กสำคัญยิ่งกับการใช้ชีวิตในเมือง. สืบค้นจาก <https://thematter.co/pulse/play-area-in-memory-and-future/54370>. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2562.
- Safko, L., & Brake, D. K. (2009). *The social media bible: Tactics, tools and strategies For business success*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Samsung Smart Learning Center. (2557). ชัมซุงสร้างพลังการเรียนรู้สู่อนาคต พัฒนาทักษะใน ศตวรรษที่ 21 เตรียมเด็กเพื่อรับมือโลกใหม่ หนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 3-9 ตุลาคม 2557 ฉบับที่ 1781.
- Samutachak, Bhubate (2017). When will mom come home? *The 13th International Conference on Thai Studies: Globalized Thailand? Connectivity, Conflict, and Conundrums of Thai Studies* (p.73), July 15 - 18 2017, Chiangmai Thailand.

- Samutachak, Bhubate, Sattrarujji, Kullatip. (2014), "Identity and Multiple -identity Development in Social Media of Thai Teens", International Research Conference on Business, Economics, and Social Sciences 2014 (proceeding), September 21 - 22, Istanbul, Turkey.
- Sattrarujji, Kullatip, Samutachak, Bhubate. (2015) "Chat and Share: Digital Learning for Thai Teens", The 1st International Conference on Innovative Communication, and Sustainable Development in ASEAN. National Institute of Development Administration, Bangkok, Thailand, July 9 - 10.
- Shechtman, N., & Others (2016). Empowering adults to thrive at work: Personal success skills for 21st century jobs: A report on promising research and practice. Chicago, IL: Joyce Foundation.
- Shonkoff J, Phillips D, (2000). eds. *From Neurons to Neighborhoods: The Science of Early Childhood Development*. Washington, DC: National Academy Press.
- Supap, S. (2546). Sociology. (23rd edition). Bangkok: Thai Watana Panich Press.
- Tamis - LeMonda, C., Shannon, J., Cabrera, N., & Lamb, M. (2004). Fathers and mothers at play with their 2- and 3- year- olds: contributions to language and cognitive development. *Child Development*. 2004;75:1806-1820.
- TCIJ ทำความจริงให้ปรากฏ. (2558). สืบค้นจาก <https://www.tcijthai.com/news/2015/26/watch/5526>. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2562.
- The 21st Century Skills "ทักษะสำคัญ ก้าวทันโลกอนาคต". (2562). สืบค้นจาก <https://www.sanook.com/campus/1395365/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2562.
- United Nations of Population Fund. (2011). Impact of Demographic Change in Thailand.
- Vostanis, P. (2006). Strengths and Difficulties Questionnaire: research and clinical applications. *In Current Opinion in Psychiatry*, 9(4), 367-372.
- Williams, A. (2018). How Do Smartphones Affect Childhood Psychology? *Psych Central*. Retrieved October 15, 2019, from <https://psychcentral.com/lib/how-do-smartphones-affect-childhood-psychology>.
- Woerner, W., Fleitlich - Bilyk, B., Martinussen, R., Fletcher, J., Cucchiario, G., Dalgalarondo, P., Tannock, R. (2004). The Strengths and Difficulties Questionnaire overseas: Evaluations and applications of the SDQ beyond Europe. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 13(2), ii47 - ii54.
- World Economic Forum. (2016). Fostering Social and Emotional Learning through Technology. เมื่อโลกใบเก่าไม่เก่าพออีกต่อไป. สืบค้นจาก <https://medium.com/base-the-business-playhouse/21st-century-skill-ทักษะแห่งศตวรรษที่-21-898985d417ce>. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2562.
- Zemke, R., Raines, C. and Filipczak, B. (2000). Generations at Work: Managing the Clash of Veterans, Boomers, Xers, and Nexters in Your Workplace, AMA Publications, New York.

ดัชนีค้นคำ

Alabama	37	การเรียนรู้	51, 57, 58
cohesion	15, 18, 21, 23	การเลี้ยงดู	27, 37, 38, 39, 41
conflict	15, 18, 21	การเลี้ยงดูเด็ก	37
DSPM	24	การวิจัย	4
expressiveness	15, 19, 21, 23	การส่งเสริม	49
Family Environment Scale	18	การสื่อสาร	42, 55
FES	18	การแสดงความรัก	39
hostility	27, 28	การแสดงออก	5, 19, 21, 22, 23
laxness	27, 28	การอบรมเลี้ยงดู	13, 35
over-reactivity	28	กิจกรรม	49, 53, 54, 55, 64
Parenting Scale	27, 28	กิจกรรมในห้องเรียน	17, 49
SDQ	28	เกมออนไลน์	65, 66, 67, 68, 70, 72, 77, 78
กตিকা	73	ข้อมูล	8, 9, 10, 11, 24
กรุงเทพฯ	5, 6, 8, 11, 23, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 45, 46, 47, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 75, 77, 79, 81	ครอบครัว	13, 14
กลไก	61	ครอบครัวข้ามรุ่น	35
กล้ามเนื้อ	14, 24, 26	ครอบครัวพ่อแม่ลูก	20
กลุ่มปกติ	30, 31, 32, 39, 42	ความกดดัน	17
การกอดหอม	38	ความขัดแย้ง	19, 21
การเข้าใจภาษา	26, 27	ความเข้าใจ	2
การเคลื่อนไหว	26, 28	ความคิด	49, 56, 57
การช่วยเหลือตนเอง	25, 26	ความเชื่อมั่น	22
การใช้ภาษา	25, 26, 27	ความต้องการ	46
การตัดสินใจ	13	ความประพฤติกเร	29, 30, 31, 33, 34, 43
การเปลี่ยนแปลง	1	ความพร้อม	2
การพัฒนา	1, 2	ความรัก	15, 19, 39
การยึดเหนี่ยว	15, 21	ความรุนแรง	40, 42, 43,
		ความรุนแรงในครอบครัว	40
		ความสะตวก	9

ความสัมพันธ์	16, 24, 26, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 38, 43	ทักษะการใช้สารสนเทศและสื่อ	52, 59
ความสัมพันธ์กับเพื่อน	35	ทักษะการร่วมมือ	51, 52, 58
ค่าเฉลี่ย	22, 23, 28, 49, 51, 52	ทักษะการเรียนรู้	51, 57, 58
เครื่องมือ SDQ	28	ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	52
โครงสร้างคริวเรื้อน	3	ทักษะการสื่อสาร	42
เงื่อนไข 76, 77		ทักษะเคารพความแตกต่างและไม่นิยมความรุนแรง	42
เจเนอเรชัน	1, 2	ทักษะชีวิต	56
เจเนอเรชัน ซี “ซี”	2	ทักษะชีวิตและอาชีพ	42, 49, 50, 56
เจเนอเรชัน ซี-แอลฟา	1, 2, 4, 6, 67, 78	ทักษะในศตวรรษที่ 21	13, 42, 60
เจเนอเรชัน วาย	1	ทักษะศตวรรษที่ 21	42, 43
ชนบท	23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 75, 77	ทักษะสารสนเทศและสื่อเทคโนโลยี	42
ช่วยเหลือตนเอง	25, 26	เทคโนโลยี	2, 61
ชีววิทยา	4	แท็บเล็ต	8, 9
เชิงคุณภาพ	4, 5, 64	นวัตกรรม	43, 51, 57, 60
เชิงปริมาณ	4, 5, 8, 9	แนวโน้ม	52, 59, 63
ใช้เหตุผล	38	บทบาท	2, 38, 56
ซี - แอลฟา	3, 4, 16	บรรยากาศในครอบครัว	13, 19
เด็กซี-แอลฟา	13, 21, 47, 51, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 80, 81	บรรยากาศในโรงเรียน	55
เด็กโต	13, 75, 77	บ้านน่าห่วง	20
เด็กนอกเมือง	80	บ้านน่าอยู่	20
เด็กปฐมวัย	75, 77	บ้านและโรงเรียน	3
ตลาดนัดนอกห้าง	80	ประนีประนอม	58
ตอบสนองเกินกว่าเหตุ	27	ประเมิน	24, 27, 28, 57, 59, 83
ตัดสินใจ	13, 57	ปัญหาพฤติกรรม	28, 29
เตรียมความพร้อม	2	ผู้ดูแลหลัก	13, 15, 18, 36, 37, 38
ทรัพยากร	2	เผชิญปัญหา	17
ทักษะ	13, 42, 43, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 60	พร้อมหน้า	14
ทักษะการเคารพความแตกต่างหลากหลาย	16	พฤติกรรม 5, 13, 28, 29, 30, 37, 38, 43, 76, 77	
		พฤติกรรมของเด็ก	31, 42
		พฤติกรรมเด็ก	28

พ่อแม่ลูก	21	โรงเรียนเอกชน	45, 46, 53
พัฒนาการ	2, 3, 13, 24,	ล่งโทษ	35, 36, 37, 40, 41
พัฒนาการเด็ก 3 - 5 ปี	24, 25	ลักษณะครัวเรือน	42
พัฒนาการล่าช้า	25	ลักษณะทางประชากร	13, 14, 15, 16, 75, 76, 77
พัฒนาการสมวัย	25, 26, 27	โลกออนไลน์	61, 64, 65
พื้นที่	6	วิธีการเลี้ยงดู	39
พื้นที่เมือง	27	ศตวรรษที่ 21	13, 42, 43, 55, 60
พื้นที่อยู่อาศัย	23, 24, 26	ศิลปะ	53
เพศ	26, 29, 30, 47, 48	เศรษฐกิจ	17
เพื่อน	35, 43	เศรษฐกิจและสังคม	2, 75, 76, 77
โพสต์	65	เศรษฐกิจฐานะ	13, 15, 16
เฟซบุ๊ก	65, 66, 67, 68, 69, 70, 75, 78	ส่งเสริมพัฒนาการ	24
เมือง	6, 7, 25, 30, 62, 77	สติปัญญา	26
ไม่เข้มงวด	27	สถานภาพสมรส	15, 16
ไม่อยู่นิ่ง/สมาธิสั้น	28	สนทนา	65
ยุวชนนิเวศ	2, 4	สนับสนุน	37
ยูทูป	65, 66, 67, 69, 70, 71, 76, 78	สนามเด็กเล่น	80
ระดับการศึกษา	14, 15	สภาพแวดล้อม	2.79
รับผิดชอบ	56	สภาพแวดล้อมในครอบครัว	21, 23
รายได้	2, 15, 16, 17, 76, 77	สมัยใหม่	53
รายได้ครัวเรือน	15, 38, 48	สมาชิก 16, 41	
รุ่นประชากร	1	สมาชิกครอบครัว	19, 40
รูปแบบการเลี้ยงดู	14	สมาชิกในครอบครัว	19, 40, 41
รูปแบบครอบครัว	13, 14, 15, 21, 22, 27, 31, 32, 33, 34, 35, 37	สมาชิกในบ้าน	19
เรียนพิเศษ	63	สมาร์ทโฟน	61
โรงเรียนกวดวิชา	80	สังกัด	8, 45, 46, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59
โรงเรียนสังกัด สพฐ.	46, 54, 57, 58, 59, 60	สังคม	1, 3, 4, 24, 25, 26, 65, 66, 67, 73, 74, 75, 76, 77, 78
โรงเรียนสังกัด อปท.	45, 54	สัดส่วน	6, 8, 13, 17, 24, 25, 26, 27, 29, 32, 46, 70, 71, 74, 78
โรงเรียนสาธิต	53, 55, 56, 57, 58, 59	สันตนาการ	81
โรงเรียนเสริมทักษะ	80		

สัมพันธ์	29, 32, 37
สัมพันธ์ภาพ	29, 30, 32
สัมพันธ์ภาพทางสังคม	29
สิ่งประดิษฐ์	17
สื่อสังคม	66, 67, 73, 74, 78
สื่อสาร	24, 43, 57
หย่อนยาน	27
หลากหลาย	52, 57, 59
ห้างสรรพสินค้า	80
เหตุผล 38	
แหล่งธรรมชาติ	80
อธิบาย 39, 49	
อนาคต 16	
อบรมเลี้ยงดู	3, 5, 13, 17, 42, 27, 28, 35, 36, 38
อาชีพ	15, 16, 42, 43, 49, 50, 56, 60
อารมณ์	14, 28, 29, 31, 32, 33, 38, 39
อินเทอร์เน็ต	61, 62, 63
อุปกรณ์เทคโนโลยี	61
ไอคอลล 71	

คณะทำงานโครงการวิจัย
“ยูวชนนิเวศของประชากรเจเนอเรชัน ซี-อัลฟา”
(Child Ecology of Thai Z-Alpha)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเบศร์ สมุทรจักร	หัวหน้าโครงการฯ
ว่าที่ร้อยตรีนิพนธ์ ดาราวุฒิมาประกรณ์	ผู้จัดการโครงการ และ หัวหน้าทีมเก็บข้อมูลภาคสนาม
นางประทีป นัยนา	ผู้ประสานงานโครงการ

พื้นที่บ้าน (พื้นที่ 1)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จงจิตต์ ฤทธิรงค์	หัวหน้านักวิจัย
นางสาวสุภรณ์ จรัสสิทธิ์	นักวิจัย
นางสาวพิมพ์พรรณ นิตยัณรา	นักวิจัย

พื้นที่โรงเรียน (พื้นที่ 2)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์	หัวหน้านักวิจัย
ดร.ธเนศ กิตติศรีวรพันธ์	นักวิจัย
นางสาวสุรียาพร จันทร์เจริญ	นักวิจัย

พื้นที่อื่นๆ นอกเหนือจากบ้านและโรงเรียน (พื้นที่ 3)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเบศร์ สมุทรจักร	หัวหน้านักวิจัย
นางสาวกัญญาพัชร สุทธิเกษม	นักวิจัย
นางสาวกมลชนก ข้าสุวรรณ	นักวิจัย

คณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการฯ

นายแพทย์ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์	ประธานกรรมการ
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์	กรรมการ
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.รศรินทร์ เกรย์	กรรมการ
นางทิวา ณ นคร	กรรมการ
นางปิยาภรณ์ มั่นชะจิตร	กรรมการ
พญ.จิราภรณ์ อรุณากูร	กรรมการ
นางสุภาวดี หาญเมธี	กรรมการ
นางสาวณัฐยา บุญภักดี	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเบศร์ สมุทรจักร	กรรมการและเลขานุการ

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยฯ

รองศาสตราจารย์ ดร.อารี จำปากลาย	สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร. นพ. ตะวันชัย จิรประมุขพิทักษ์	สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

รายชื่อทีมเก็บข้อมูลภาคสนาม

ลำดับที่	รายชื่อ	พื้นที่รับผิดชอบ
1	นายคมกฤช ตะเพียนทอง	ทีมกรุงเทพมหานคร
2	นายปณณวัฒน์ เกื่อนกลิ่น	ทีมกรุงเทพมหานคร
3	นางสาวเอื้ออาทร ใจดี	ทีมกรุงเทพมหานคร
4	นางสาวชมพูนุท จันนุ้ย	ทีมกรุงเทพมหานคร
5	นางสาวณัฐนิชา ลอยฟ้า	ทีมกรุงเทพมหานคร
6	นางสาวณัฐพร นิลวัตถา	ทีมกรุงเทพมหานคร
7	นางสาววรัชยา แซ่โจ้ว	ทีมกรุงเทพมหานคร
8	นายสุพจน์ รุ่งเรือง	ทีมกรุงเทพมหานคร
9	นายณัฐพงษ์ รุจิรงค์นางกุล	ทีมกรุงเทพมหานคร
10	นายอดิศักดิ์ เลิศนิพัฒน์	ทีมจังหวัดชลบุรี
11	นางสาวณัฐพร กังสวิวัฒน์	ทีมจังหวัดชลบุรี
12	นางสาวกรรณิการ์ แสงไตรลักษณ์	ทีมจังหวัดชลบุรี
13	นางสาวนุรดีนา ดาฮิง	ทีมจังหวัดชลบุรี
14	นายมงคล ธงชัยธนาวุฒิ	ทีมจังหวัดขอนแก่น
15	นางสาวศรสวรรค์ หล้าประเสริฐ	ทีมจังหวัดขอนแก่น
16	นางสาวรุ่งศิลป์ ณรงค์ศักดิ์	ทีมจังหวัดขอนแก่น
17	นายศุภมินทร์ สมะโตะ	ทีมจังหวัดขอนแก่น
18	นางสาววิริษา ด้วยดี	ทีมจังหวัดเชียงใหม่
19	นางสาวจากรวรรณ อุทาปา	ทีมจังหวัดเชียงใหม่
20	นายนิรันดร์รักษ์ ปาทาน	ทีมจังหวัดเชียงใหม่
21	นางสาวจิตติมา จันทะวงษ์	ทีมจังหวัดเชียงใหม่
22	นางสาวกษมา ยาโกะ	ทีมจังหวัดสุราษฎร์ธานี
23	นางสาวรัตนพร อินทร์เพ็ญ	ทีมจังหวัดสุราษฎร์ธานี
24	นางสาวอาซิม๊ะ ดามาลอ	ทีมจังหวัดสุราษฎร์ธานี
25	นางสาวปิยะรัตน์ อนันตศาสน์	ทีมจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ที่ปรึกษาวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อภิชาติ จำรัสฤทธิ์รงค์
ที่ปรึกษาสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.อมรา สุนทรธาดา
ที่ปรึกษาสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล